

1995eko uztailak 16 - 1.539 zenbakia - 265 pezeta (BEZ barne) / 14 libera

ARGIA

XABIER OLANO

«Komeni zaienean
jotzen dute
HBrengana»

SAHARA

Bake prozesua
amaitzear, gerra dakar
Saharako haizeak

HIPODROMOAK

Zaldien trosta
Donostia eta
Miarritzen
udako apostu

JOAKIN BERASATEGI

«Auspoa bilduma
gabe ez dago
Euskal Herriko
historia egiterik»

PABLO ANTOÑANA

«NAFARROAK ASPALDI GALDU ZUEN NORTASUNA»

JAZZAREN NOTA ILUNAK UDAKO ARGITAN

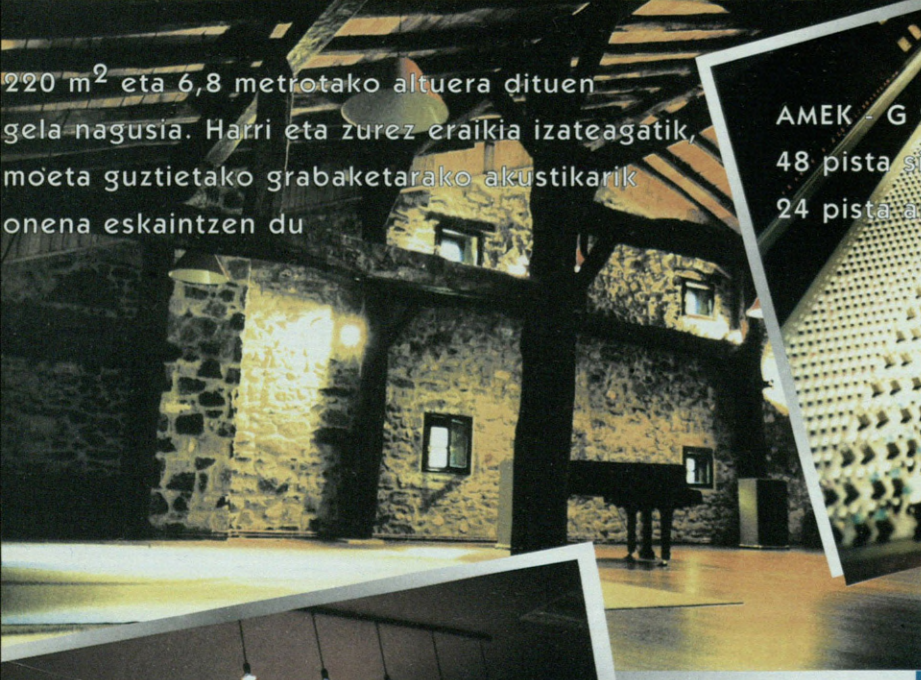

Estudioa

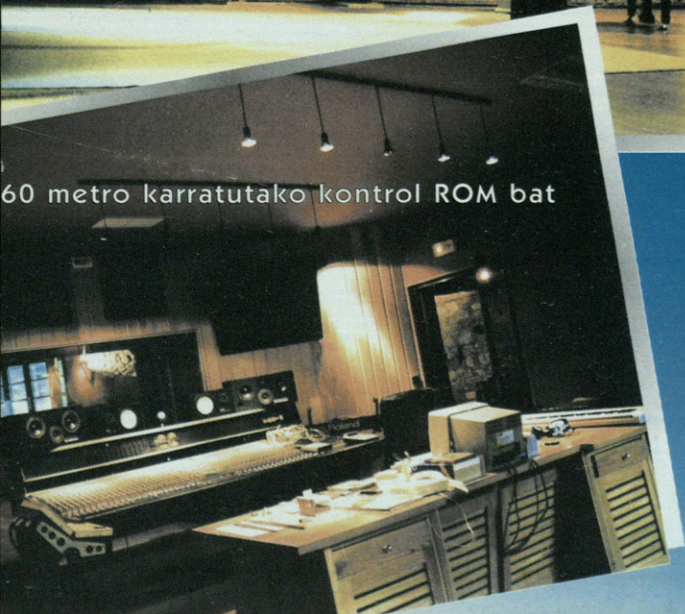
Etxezarreta Baserria
•AMASA•

220 m² eta 6,8 metrotako altuera dituen
gela nagusia. Harri eta zurez eraikia izateagatik,
moeta guztietako grabaketarako akustikarik
onena eskaintzen du

AMEK - G 2520 automatizatua den mahaia.
48 pista sinkronizatuak.
24 pista analogiko + 24 pista digital

60 metro karratutako kontrol ROM bat

Disketxea

Paseo de los Arbustos 2

20.009 - DONOSTIA

Bulegoa 21.90.63 - 21.75.43 Faxa 21.93.22

Almazena: 46.29.64 Faxa: 46.29.64

6. Politika kronika. PELLO ZUBIRIA.

8. Xabier Olano, Gipuzkoako Batzar Nagusietan HBko bozeramailea. «Komeni zaienean edo erremediorik ez dutenean HBrengana jotzen dute». MIKEL JAUREGI eta PELLO ZUBIRIA.

12. Asteazken zehar. XABIER LETONA.

14. 1991ko irailean hasitako bake prozesua ia agortzeaz Mendebaldeko Saharan. XABIER LETONA

18. Inasmet zentro teknologikoko zuzendari nagusia. «Teknologia eta berrikuntza lehiakortasunerako garantia dira». XABIER LETONA.

20. Udako denboraldia zabaldu da euskal hipodromoetan. AINHARA ZUAZABEITIA.

24. «Bizarra lepoan» herri aldizkaria sortu berri da Getxon. MYRIAM GARTZIA.

26. Leitzarango uretan babesaren muga. ARANTXA ERASUN.

29. Pablo Antoñana: «Nafarroak aspaldi galdu zuen bere nortasuna». PATXI LARRION.

34. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.

37. Donostian amaituko da hilaren 25ean aurtengo jazz jaialdien denboraldia. MAITE ARTOLA.

40. Joakin Berasategi, Senda argitaletxearen arduraduna. «Auspoa» bilduma gabe ez dago Euskal Herriko historia egiterik». PATXI SARRIEGI.

42. Euskal Kultur Erakundearen enkarguz burutu berri da «Harrian herri» bideo-filmea. J.J. PETRIKORENA.

45. Argitalpenak. MAITE ARTOLA.

48. Irrati-telebista. AINHOA GERRA.

52. Aukeran. AINHARA ZUAZABEITIA.

56. Denborapasa.

58. Tentsio una aitzakia gisa. BITTOR AIERDI.

POLITIKA: Xabier Olano jada badaramatza hamahiru urte udalgintzan, baina horretaz gain Herri Batasunako bozeramailea da Gipuzkoako Batzar Nagusietan. Lantokia duen Usurbilgo udaletxera jo dugu, Gipuzkoako gobernu berriaz, Batzar Nagusietako gora-beheraz eta egun bizi dugun tentsio giroaz hitz egiteko besteak beste. /8

PABLO ANTOÑANA:

«La cuerda rota» duela 30 urte idatzitako eleberria berrargitaratu du Bianako idazleak. Maiz gertatzen ez den gauza izanda ere, berak maiz ezagutu du egoera hori.

Bere bizitzaren tarterik handiena isilean mintzo izaro du eta orain, Nafarroan behinik-behin, nolabaiteko onespena eskuratua du. Gizarte eta historiaren batez ere jardun dugu elkarrekin, eta Nafarroak bere nortasuna aspaldi galdu zuela arrazoitu digu, bere ustez ezin da, beraz, «izan ez den gauza batetaz» hitz egin. /29

JAZZA: Getxokoarekin hasia da Euskal Herriko txokoetan aurtengo jazz denboraldia. Udako distira, ordea, ilundu egiten da neguan. Azpiegituraren egoeraz xexu dira euskal jazz musikariak. Inaki Salvador, Gonzalo Tejada, Patri Goialde eta Sorkunde Idigorasekin mintzatu gara. /37.

ARGIA

astero etxean

ARGIAren harpidedun izan zaite

ARGIA etxean hartzeak
abantaila guztiak ditu

✕ Zenbaki guztiak jasoko
dituzu, kalean baino % 20a
merkeago

✕ Euskal Kulturaren
Urtekaria etxera iritsiko
zaizu

✕ ARGIAren eskaintza
bereztan parte hartu ahal
izango duzu

ORAIN ARGIAKO
HARPIDEDUN EGINEZ
GERO HAUETAKO
KONPAKTO, BIDEO
EDO LIBURU BAT
ESKURATUKO DUZU

DOHAINIK

TXAKUNEN
KONPAKTOA

"EUSKALDUNEN AMERIKA"
JOSEBA ETXARRI

"AINGERUAREN BIHOTZA"
BIDEOA

HARPIDETZA TXARTELA

☎ (943) 37 15 45

FAXA: (943) 36 10 48

IZENA _____	1. DEITURA _____
2. DEITURA _____	HELBIDEA _____
TFNOA _____	HERRIA _____
POSTA KODEA _____	HERRIALDEA _____
BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____	
SUKURTSAL HELBIDEA _____	SUKURTSAL ZKIA. _____
KONTU KORRONTEA/LIBRETA	
Entitatea Sukurtsala K.D	Kontu zenbakia

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 15

LASARTE-ORIA 20160

KIOSKOAN
BAINO

HARPIDETZA SARIAK
(BEZ barne)

Hego Euskal Herria
11.600 pzt
Ipar Euskal Herria
685 libera
Espainia 11.600 pzt
Beste Atzerriak
15.100 pzt
Airez 23.850 pzt

* ARTIKUTZA Aterpetxea

- Donostiako Udaletxeak Goizuetako lurretan duen Finka paregabeak kokatua dagoen Artikutzako Aterpetxea.
- Irakaskuntza ertaineko 1.º kurtsoetara zuzenduriko egun t'erdiko ekitaldiak antolatzen dira, Irailetik Ekaina bitartean.

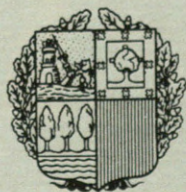
* ULIA-MENDI Aterpetxea

- Ulia Parkean, beste Aterpetxe bat kokatuta dago.
- Irakaskuntza O.H.O.ko 6.-7.-8. kurtsoetara zuzenduriko bi eguneko ekitaldiak antolatzen dira, Irailetik Apirila bitartean.

*Inguruarekiko sentsibiltatea gazteengan suspertzea,
ibilbide antolatu, basoa etnografi eta paisai behaketa direla medio.*

Gaztediaren Aterpetxe eta Kanpinen Udal Patronatua

Igeldo Pasealekua, 25 • 128 P.K. • 20080 DONOSTIA
Tel: (943) 31 12 93 - 31 02 68 • Faxa: (943) 21 40 90

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.
LEHENDAKARIA: Joxe Mari Irazusta.
ZUZENDARIA: Pello Zubiria.
Kontseilu Editorialeko Arduraduna: Baleren Bakaikoa.

HELBIDEAK
GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15.pabiloia.
20160 Lasarte-Oria.
Tlf: 37 15 45. Faxa: 36 10 48.
BIZKAIA: Zabaltzu 2, 1. ezkerre. 48003 Bilbo.
Tlf: 410 34 34. Faxa: 410 37 15.
NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerre.
31011 Iruñea.
Tlf: 17 80 78. Faxa: 17 80 77.
IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña.
Fax-Tlf: 47 17 10

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.
ISSN: 0213-909X.
BATZORDE PAREKIDEA:
72562 E.

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA:
Antza, S.A.L.

kutxa fundazioa
fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kutxaren gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san sebastián

Gipuzkoako Foru Diputazioa
Kultura eta Turismo Departamendua

Sanferminak pasata hasi zezenketa

JOSE Antonio Ardanzak «politika anti-terrorista partiduen arteko eta hauteskunde garaiko beste gai bat balitz bezala erabiltzen dela» adierazi du. Oinarrian dagoen kontsentsu faltaren arrazoin funtsezkoa partiduen «elkarren arteko konfidantza galtzean» datzala dio. Azkenean norbaitek filtratu du ekainaren 22an Ajuria Eneko itunaren bileran lehendakariak aurkeztu zuen zazpi foliotako txostena, eta asteotako polemiken atzean zer zegoen azaldu zaigu azkenean.

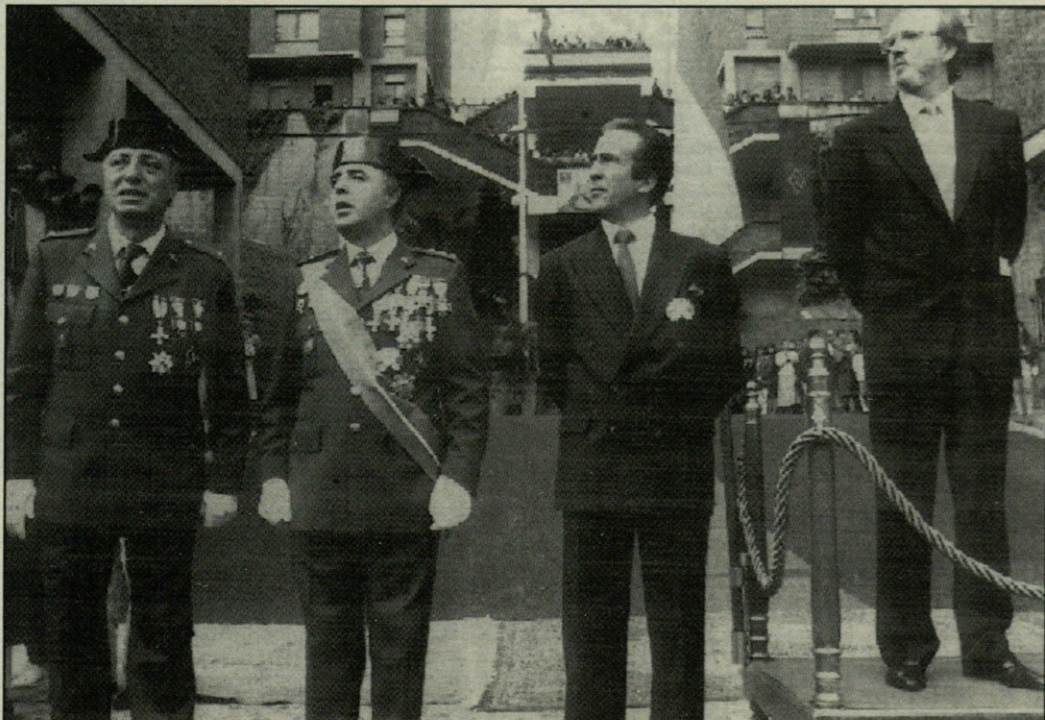
Nekez marraztu zezakeen Ardanzak Ajuria Eneko mahaiaren irudi ilunagorik. «Gordin adierazteko: nazionalistek ez dute sinesten beste alderdiek ETArekin amaitzeko gogorik dutenik, eta hauek uste dute nazionalistek bortizkeriaren bukaerari probetua atera nahi diotela, azkenean bortizkeriaz baliatu nahi dutela beren posizio nazionalistak sendotzeko». Elkarrekiko mesfidantza horien

gainean zail da estrategiarik eraikitzea. Alderdiek borroka antiterrorista hauteskunde tresnatzat erabiltzen omen dute, Mahaia euskal gizartearentzako erreferentzipuntua ez omen da iadanik... Uda pasa arte Mahaiaren partaide diren alderdien artean minimotako konprometuzari eustea proposatu zuen bilkura hartan Ardanzak. Eguntako erreazioak eta eztabaida garrantzak ikusirik, 88az geroztikako kontsentsua minimo horien azpitik dabilkiela pentsa liteke. Eta alderdien arteko gain, alderdi barruko kontsentsuak nola dabilzan ere laster ikusiko da.

LIDERGOA eta iniziatiba ziren Ardanzakaren txosten horretako giltzarri batzuk. «Gizartea nekatu egingo da «irmotasuna» eta «atxikitzea» besterik eskatzen ez badiogu. «Irmotasunez» eta «erresistentziaz» erantzungo du ikusten badu geuk, profesionalok, irmo eustea eta atxikitzea baino zerbait gehiago egiten dugula. Bestela, lidergoa beste instantzian ipiniko du» abisatzen zuen Ardanzak. Pentsa daiteke mugimendu bakezaleez ari zela, baina beste interpretaziorik ere baimentzen du esaldiak. Fernando Buesa sozialistak, adibidez, Ezker Abertzalearen kontrako defentsa taldeak sortzeko posibilitatea haizatu du, berriro kalea

ETAk eredu irlandarra darabilela eta Gobernua negoziatzera eserrarazi nahi duela. Baina nor eseri daiteke ETaren ordezkariekin, eta zein ahalmenekin?

Maximo Blanco
komandanteak
—ezkerretan— bere
nagusi zen Enrique
Rodriguez Galindoren
kontra 1992an egindako
salaketak egunotan
ezagutu dira. Gaur ETako
presoen lekualdaketa
kontrolatzen dituen
guardia zibil honek urte
hartan Galindo —jeneral
karguaren zain
dagoena—
kontrabandoarekin
nahastuta zegoela
adierazi zuen eta horren
emaitzak ETaren
kontrako ekintza
klandestinoetan
gastatzen zituztela. (Arg.:
Mikel).

hartzeko, eta ez dirudi ildo beretik joango litzatekeenik.

Zenbait sektoretan dagoen urduritasunaren adierazpena dira Buesaren hitzok. Urduritasuna, hasteko, kalean bizi den tentsioagatik. Eta urduritasuna ETA bere ekintzekin jarraitzen duelako. Hainbeste kontsiderazio eta iritzi eskaini dira ETAre egoeraz, berriro ibili-ibilian udarako bezala ondoko hilabeteetarako ofentsiba handi bat prestatzen duela iragartzeko. Eredu irlandarra duela eta Madrildo Gobernu negoziatzera eserrarazi nahi duela. Baina nor eseri daiteke ETAre ordezkariekin, eta zein ahalmenekin?

UDAKO oporrak gure politikariei mizatu egingo zaizkiela dirudi, esames eta adierazpen guztiok ikusirik. Baina politikari gehienak atsedena hartzea doazenean, nafartarrak alderantzizko egoeran aurkituko dira. Sanferminak diren eten sagaratuak hozkailuan utzi du justu bezperan gertatutako aldaketa: PSNrentzako Parlamentuko eta legebiltzarreko lehendakaritza, Chourraut berriro Iruñeko alkate, Alli lehendakariorde, Eusko Alkartasunak Hegoaldeko bi gobernuetan egoteko ametsa egia bihurtu eta IU-EB denei laguntzen.

Hasteko, UPNk aurre egin beharko dio oposizioan egoteari, eta sozialistek gobernu hartu ez zezan halako indarra egin dutenek —Nafarroako patronalak batik bat— tragoa pasa beharko du. Sozialistei errejenerazio aukera ipini zaie eskueran, Urralbururen errainu beltzetik ihesi egitea lortuko balu. IUK azken urteotako politika eta gobernu berriari laguntzea —Itoizko urtegia tartean dela— uztartzeko apostua dauka aurrean. Eta HBk oposizioa egiteko beste formula berria aurkitu beharko du. Azkar pasako zaie denei Sanfermin ondorengo lozorroa.

PELLO ZUBIRIA

G O R D E T Z E K O A K

SANTURTZIKO ALKATE SOZIALISTA «IBILTARIA»

Nerbioi ibaiaren Ezkerraldean Santurtziko alkate sozialista berria den Juan Cruz Expósito «hautagai ibiltaria» deitzen hasi zaizkio. Herri horretako auzapez izan aurretik, Sestaoko udaleko alkate-orde izan zen lau urtez, eta ondorengo legealdian auzoko Portugaletakoan zinegotzi ere bai. Kargu guzti horiekin batera, Bilboaldeko Ur Partzuergoko lehen-dakari orde izana da, eta baita Intermodal, BBK eta Guggenheimeko aholkulari sozialista ere.

JOSEBA ARREGI REN TARTEA

ETA-REKIN ELKARRIZKETETAN HASI NOIZ ETA NOLA?

Hitzein bai, bainan...

Badirudi euskal politikaren galdera bakarra hau bihurtu dela: ETArekin hitzegitea zilegi, beharrezko eta komenigarria da, bai ala ez. Badirudi galdera hori baiezeko edo ezezeko borobilaz erantzun behar dela, zehaztasunetan sartu gabe, bai ala ez. Badirudi indarkeria eta terrorismoa, bizitzaren jabe direla uste dutenak, gure gizarte bizitzan daudenetik pentsatu eta zehaztasunak bilatzeak ez duela balio askorik. Nik, ordea, indarkeriak jarrera elementalak eskatzen dituenen, baiezeko eta ezezeko borobilak gure diskursuon jabe egin direla dirudienan, inoiz baino beharrezkoago deritzo pentsatzen eta esaten dena zehaztea. Hitzegin bai, bainan... Ez diot hitzegiteari ezetzik emango. Bai ordea galdera batzuk erantsiko: noiz, norekin, zertarako, zein eremutan, noraino iris-teko, zein oinarri tinko eutsirik.

Edozein hitz, printzipio edo eskubide taktika politikoaren tresna lez erabiltzen dituztenentzat ez dago nahasketa bezalakorik, beren probetxurako eduki erabiltzen dakitelako, ez bake bideari ekiteko, posizioa sendotzeko baino. Hitzegiteko atea zabali izan behar ditugu, jakinik bakea lortzeko terroristek

eman behar dutela beraiek soilik eman dezaketen eta beharrezkoa den urratsa: indarkeria ez gehiago erabiltzea.

Hitzegitea onuragarria izan liteke, terroristek gizarte hautsi dutela ahaztu ez eta haustura konpontzea euren ardura dela gogoan izaten badugu. Komenigarria izan liteke, baina herriak azken 15 urtetan bide bat bere borondatez egin duela ahaztu ez eta bide horretan atzera egitea ezinezkoa dela gogoan izanik.

Hitzegitea aurrerapausoa izan daiteke, gehiengoaren borondatearen esparruan mugitzen garen artean. Gizarte dugula eginkizun ahaztu ez eta horretarako gure gizartearen pluraltasunean parte hartzen dugunon artean osatu eta moldatu behar dugula gizarte gogoan izaten dugun artean. Beti gogoratzen dugun artean, terrorismoa amaitzea gizartegintzarako oztopo latza baztertea dela, eta ez helburua bera. Euskal Herriaren gizartegintzan elkar errespetatu eta aberastea, denok garela bertakoak onartzea, herria egiteko euskara eta erdara behar ditugula jakin eta onartzea, tradizio diferente denak direla gure edo gure egin behar ditugula barmatzea: hori da helburua, eta hori lortzeko gainditu behar da terrorismoa eta honetarako hitzein behar bada, bedi. Baina... inork ez ditzala gauzak nahasi eta pentsatu hitzegitea onartzearekin besterik, aipatu helburua ezik, onartzen denik.

Xabier Olano, Gipuzkoako Batzar Nagusietan HBko bozeramailea

«Komeni zaienean edo erremediarik ez dutenean HBrengana jotzen dute»

Gipuzkoako Batzar Nagusietarako HBko lehen hautagaia, Xabier Olano egun HBko bozeramailea da berton. 13 urte udalgintzan, egun Usurbilgo Udaletxean funtzionaria da. Gaur egun HBk bizi duen «apartheid» egoera azaldu digu bestek beste.

«Euren teoriari jarraiki, ez didate esango PP eta PSOE demokratak direla eta HB, berriz, ez». (Arg.: G. Garaialde).

Zein itxura hartzen diozu Gipuzkoan osatu den gobernu berriari?

Batzar Nagusietako kideetatik erdia baino gehiago bil-tzen duenez, badu babesa. Baina sakonean ezegonkor-tasun dexente du, oso ezber-dinak diren hiru talde bil-tzen baititu. Zaila egingo

zaie gai askotan, euskal kul-turarekin zerikusia dutene-tan batipat, ados jartzea, ba-tez ere PSE-EE eta EAri. Az-ken batean, PSE-EEK eredu

estatala defenditzen du eta alderdi espainola da.

Zer iruditu zaizu Ro-man Suduperen pro-grama?

Programa jarraitzailea da. Adibidez, aurreko legeal-dian EAK askotan defenditu zuen departamentu murriz-keta ez dute egin. Baztertzaile ere bada. Talde guztien integrazioa bilatzen saiatu beharrean, hiruren artean banatu dituzte programa eta sail guztiak, eta kitto.

Oiartzungo alkateak dio udalei autonomia kendu nabi zaiela. Herri bateko funtzionaria izanik, aldaketarik sumatu duzu?

Hemen hainbeste erakunde sortu ditugu, udalak, diputa-zioak, Jaurilaritza, Estatua eta Europa, ezen bakoitzak kompetenziak hartu behar dituela eta ahulena udala denez, denek udalei kendu nahi dietela. Udala izanik herritarrengandik gertuen dagoen erakundea, udalak askoz ahalmen gehiago be-harko litzuke.

HB ez al da oposizio zailean geratzen IU eta PPrekin?

Hauteskundeetako emai-tzen eraginez lotuagoa gau-de. Orain arte gai askotan HB zen giltzarria eta gai as-kotan erabakigarriak izan zi-ren HBk hartutako jarrerak.

«Azenarioa erakusten digute, baina atzetik egurra eman». (Arg.: Garikoitz Garaialde).

Orain gobernua osatu den bezala osatuta, gure joko esparrua nahiko murrizta da eta zaila izango da oposizioiko beste taldeekin adostasunera iristea.

Aurreko legealdian bezain erabakigarriak ez izateak zein ondorio izango du HBn?

HBk suertatzen zaizkion baldintzetara egokitu behar du. Orain lau urte gure jarraitzaileak asko erabakitzeko balio izan zuten: autobidearen gaia, 'Euskaldunon Egunkaria' rena, udal finantziaziorako fondoarena... Orain, badirudi ez dela hain erabakigarria izango. HB, baina, saiaturik da oposizioa eraikitzailea egiten, proposamenak egiten eta PSOE, EAJ eta EArekin artean zirkuituak irekitzen.

«Batzar Nagusietako mahaiaren osaketan hain demokratik diren horiek demokratia alboratu egin zuten»

Hirukoak Biltzar Nagusietatik demokratia kanporatu duela esan duzu orain gutxi. Zer esan nahi duzu horrekin?

Mahaiaren osaketan hartu dituzten erabakietan, hain demokratik diren horiek demokratia erabat alboratu dutela. Batzar Nagusien mahaiaren osatzeko bost kide izendatzen dira. HBk proposatu zuen bost kide horiek talde ezberdinetakoak izatea: mahai horren lehendakaria egon zedila boto gehien jasotako taldearen esku, EAJren esku, lehendakariaordea bigarrenaren esku, bigarrenaren esku, bosgarrenaren arte. Zer hori baino demokratikoago? Ez zuten inolaz onartu, eta euren artean banatu zituzte kargu guztiak.

Kontrol organua izan behar duen Batzar Nagusietako mahaiaren osatzeko beraiek bakarrik sartzea, besteekiko errespeturik ez izatea da.

Ez al zaizu gehiegikeria iruditzen EAJk eta EAK GALEkin agintzen dutela esatea?

Ez diegu ukatzen nahi duten kideekin biltzeko eskubidea. Baina hiru alderdi horietako bat PSOE denean, herri honek ondo dakien bezala GAL auziarekin PSOE goitik behera ziprztinduta dagoenean, guk genion EAK eta EAJk GALEkin batera gobernatzen dutela.

HBri apartheida inposatzeko zaiola salatzen duzue.

HBren edozein proposamen, zentzuzkoena izanda ere, batzuek automatikoki bazter uzten dute. Apartheida oinarri gabeko bazterketa politikoa da. Euren teoriari jarraiki, ez didate esango PP eta PSOE demokratik direla eta HB, berriz, ez.

HAMARREKOA

ROMAN SUDUPE

«EAJko gizon faktikoetako bat. Ezkutuko hariak, zementoa eta Ertzaintza erabili ohi dituen»

JOSE JULIAN IRIZAR

«Elkar errespetatzen genuen. Ez dui ulertzen zertan dabilen orain»

IÑIGO IRUIN

«Euskal Herriko politikaririk zentzuzkoenetakoa. Zeresan ugari emango du»

GUILLERMO ETXENIKE

«Agintea gehiegi gustatzen zaio»

IMANOL MURUA

«Zarazuko alkateza merituz lortu du»

JOSEBA EGIBAR

«Bakearen alde egin dezakeen guztia ez du oraindik egin»

JOXE GURRUTXAGA

«Hirugarrenez eta merituz Tolosako alkate. Ezker Abertzalearekin errespetu gehiago beharko luke»

JOXE MARI AGIRRE

«Itxuraz, Gasteizen eta Tolosan, nahi ta ezinean murgildua dabil»

JOXE MARI OLARRA

«Euskal Herriaren alde dena emateko prest dagoen pertsona»

JAIME MAYOR OREJA

«Madrilgo ordezkaria bada, has daiteke egiazko pakearen aldeko lanean»

«Jokabide
politikoan HBri
bazterketa,
apartheida,
inposatzen diote
alderdi
'demokratek'.
(Arg.: G.
Garaialde).

Esaterako, joan den ostegunean banatu ziren Batzar Nagusietako hamaika batzordeak talde politikoen artean. Begira apartheida nola agertzen den, ezen banaketa hori ez zuen soilik EAJ-EA-PSOE hirukoak egin, baizik eta laugarren hanka bilatu dute PPn, laugarren hanka espainola. Batzorde guztiak banatu dituzte lauren artean. Eta IU-EBri ere eskaintza egin zioten. Aldiz, Gipuzkoako bigarren indarra den HBri eskaintzarik ere ez diote egin. Ez dugu guztiena eskatzen, dagokiguna baino ez.

Egoera hori nola gaindi daiteke?

Batzar Nagusiei dagokienetz, proposamen mordoak egiteko asmoa daukagu, proposamen eraikitzaileak eta errespetuz egindakoak. Gero, baztertzeko gaituzten edo ez, egoera politikoak adieraziko du. Komeni zaie-nean edo beste erremedio-rik ez dutenean, HBrengana

jotzen dute. Gogoratu autobidearen gaia, gogoratu 92ko aurrekontuarena... Orain ere, behar badute, etorriko dira. Ea noiz hartzen duten behar hainbat zentzu eta noiz hasten gure proposamenak aztertzen.

Aurreko legealdian EA-rekin zenbait gauza egin zenituzten. HB gobernuan egoteko aukerarik ez al zegoen?

Orain gauzak dauden bezala nahiko zaila zen, baina aukerak bazeuden. Eskaintza egin genien EA eta EAJri hiruren artean gobernu osatzeko, baldin eta gobernu horrek ezaugarri minimo batzuk bazituen: batetik, jarrera guztiak errespetatu behar dituela, bigarrenik, hemengo baliabideak Euskal Herrian erabiltzeko au-

kera eman behar duela, eta hirugarrenik, ahalik eta pauso gehien eman behar direla Euskal Herriaren bakebidea bultzatzeko. Baina EAJk nahiago izan du bigarren indarrari baino hirugarrenari eta laugarrenari deitu.

«Aldaia askatu» espaloi batean eta «Euskal Herria askatu» bestean. Zer gertatzen da?

Zoritzarrez, gehiegizko tentsioa jasaten ari gara egun. Hala ere, tentsio hori ezin dakiok alderdi bati soilik leporatu. Nahiago nuke beste garai batzuk etorri eta tentsio hau gainditzeko ahalik eta urrats gehien emango balira. Horretarako giltzari nagusia, ordea, hirukoan, itunean edo nahi izanez gero EAJn ikusten dut. HBren aldetik egin dira zenbait es-

kaintza, erakunde armatuak ere egin du agiri batean eskaintza garbia, eta orain beste alderdiari falta zaio borondatea.

Tentsioaren probokatzaille gisa zuek azaltzen zarete kontramanifestazioak antolatzeko...

«Euskal Herria askatu» lelopean egin ditugun agerpe-
nek zilegitasun osoa dute, beraiek egiten dituztenek duten bezalaxe. Tentsioa sortzen da batzuk hala nahi izan dutelako, Espainiatik eraso bortitza dagoelako gure izaera desagertarazteko eta eraso horretara EAJ eta EA ere prestatu direlako. Jasaten dugun tentsioaren ardura nagusia EAJk dauka, eta EAJren barnean pertsona berezi batzuk.

Asteotako tentsioa zer da, irteerarik gabeko autobidearen hasiera ala posizio finkatze gogorra?

Sokatira saio baten antzekoa

«Jasaten dugun gehiegizko tentsioaren ardura nagusia EAJrena da, eta EAJren barruan pertsona zehatz batzuena»

da. Denok dakigu epe er-
tain edo luzera irtenbideak
negoziatua izan behar due-
la, baina aurrez bakoitzak
soka beregandik ahalik eta
hurbilen jarri nahi du.

Ez al da bauptsiko soka?

Ezetz espero dut. Une hone-
tan posizio finkatze batean
gaude. EAJko ordezkari bat-
zuek elkarrizketa-bideak
ireki behar direla esan dute,
eta HBk gauza bera esaten
du. Beraz, soka eten baino
lehen ekin beharko zaio.

Ikusten duzu borreta- rako giro eta modurik?

Elkarrizketa hasteko, aurrez
beste alderdia errespetatze-
tik hasi behar da. Saiatu dira
azken egunetan Ezker Aber-
tzaleari jipoia ematen bazter
guztietan: horra udaletan
egin dituzten lapurreta lo-
tsagarriak, Batzar Nagusie-
tan, kalean eman duten egu-
rra... Astoaren jokoa egiten
dute: azenarioa erakutsi,
baina atzetik egurra eman.

Ardanza lehendaka- riak elkarrizketarako aukerarik ez dagoela esan du, abul dagoen Gobernu zentrala bo- rretan hasiz gero PP eta «ABC» gainean izango lituzkeelako.

Elkarrizketarik ez badago
martxan, batez ere da Es-
painiako Gobernuaren ahul-
tasunagatik. Hala ere, ho-

T A N T O A

Ohitura onen maitale

Xabierri buruz lerro hauek
idazterakoan Altxotik Azka-
rateruntz oinez abiatuta
izango da seguru asko. Az-
ken urte hauetan huts handi-
rik egin gabe joango zen San
Fermin egunez bera eta berak
gidatzen duen espedizioa Na-
farroako herrixkaraino.

«Ohitura onei eutsi egin
behar zaiek» esango zion
aurreko egunetan edonori,
eta gaur goizean herriko gazte
kuadrilarekin bat egin plaza-
ko artearen azpian, eta ekingo
zioten mendi ibilaldiari.

Ni neu ere joan izan naiz
noizbait, eta orain ere ikus
dezaket Xabier taldekideei
Altzo inguruko txokoak era-
kusten Artaingo Bordatik ba-
rrena gora, zuhaitz mota guz-
tien izenak gogoratuz, non-
bait perretxikoren bat topa-
tuko ote duen begiratuz, edo
harrobiko mendi-jatea non-
dik nora doan esplikatzuz.

Tarteka ehiztari gisa inguru
haitan goizez nahiz gauez
ibiltzen zeneko garaia gogor-
atuko zaizkio. Baina bere
printzipioei eutsiz eskopeta
kuartoko armarioan gorde
zueneko erabakiaz harro
sentituko da ondoren.

Azkaratera iristean, hasiko
da festak direla igartzen, izan
ere eguerdi ingururarte ez
baitira iritsiko. Bertako Elkar-
tean bitter doble bat edan, eta
frontoi inguruko belarretan
eseriko dira, bertsolariak noiz
hasiko zai. Ondoren beste
bitter edo txuriren bat eror-
tzen bada ondo, eta bestela
bazkaltzera joango dira beti-
ko lekura. Arbol azpian siesta
egitea gustatzen bazaio ere,
oraingoan kontra egingo dio
gorputzari, eta bazkalondoa
zerbait kantatu (dantza egitea
tokatzen ez bada) eta sola-
sean baino gehiago parrez
arituko dira.

Felix Irazustabarrena
HB taldeko junta
koordinatzailea

Ez zuen Xabier egun honek
asko nekatuko, baina biltzaile
komandoa autoz etorrira
izango denez, bera ere bes-
teekin itzuliko da herrira.

San Fermin egun honetan
agian beteko ditu Xabierrek
(gustoko dituen) eguneroko
Udalgintzako saltsetatik apar-
te, berak gehien maite dituen
plazertxoak. Altxoko herria,
gazteak, natura, mendia, ber-
tsoak, festa... Ai! Azkarateko
frontoian pilota saiotxoa
egingo balu... ziur zentime-
toren bat haziko litzatekeela.

rretan EAJk ardura badu.
Ezin daiteke kanpora begira
egon eta Espainiako Gober-
nuak ez du borondaterik
esan, eta kitto. EAJ bera has
daiteke Ezker Abertzaleare-
kin hitz egiten, eta nahi badu
bederen, EAJk zeregin ga-
rrantzitsua izan dezake.

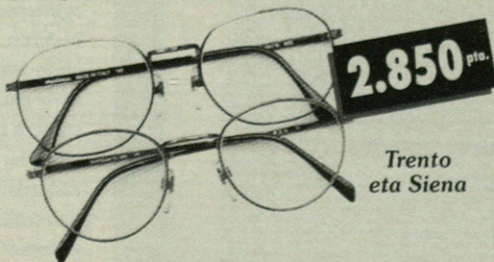
Egoera bonetan HBko hautetsiek zer nolako politika egin dezakezue erakundeetan?

Saiatu behar dugu inposatu
nahi diguten bazterketa
urratzen eta konponbidera-
ko ahalik eta proposamenik
zentzuzko eta argienak egi-

ten. Hori egiten badugu, he-
rritarrak jakingo du nor ari
den ahalegintzen herri ho-
nen bakebidean eta nor oz-
topak jartzen eta bazterke-
tak egiten.

MIKEL JAUREGI
PELLO ZUBIRIA

BESTE PREZIOEKIN EZER IKUSTEKORIK EZ

450 saltegi baino gehiago dituen Estatuko lehen erakunde
optikoak bakarrik eskaini diezazkizuke betaurerako
bildumarik esklusiboan 2.850 pezetatik aurrera.
Eta garrantia guztiekin, jakina.

ZINKUNEGI
OPTIKA

ZERBITZU OPTIKOETAN 1 Zba.

Hernani, 4 - DONOSTIA

H I R U M U N D U

■ NBE BOSNIAN
ZURRUNBILATUTA

ORAIN, Milosevic berriro Bosniako serbiarrak laguntzen ari dela dioskute. Noiz ez du egin, bada? Beograden aurkako zigorrak hutsalak izan dira, populazioa izorratzeko ez bada. Bost urte gatazka hasi zela Balkanetan eta Beograden aurkako enbarguak ez du ezer ekarri. Hankapetik bada ere, Milosevichek beti lagunduko die berak gerrara bultzatutako Karadzic eta abarrekoiei. Parte hartze azkarreko indarra ere prest dago eta, ohi bezala, bere bultzatzaileak jakin ere ez dakite zertarako, bartzuen ustez -NBE- kasko urdinak defenditzeko sortu baita eta beste bartzuentzat -indarraren buruzagia- pasabideak irekitzeko.

■ BESTERIK EZEAN
MAJOR AURRERA

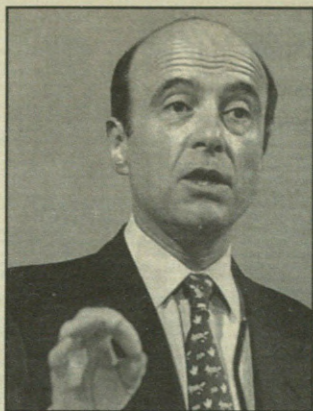
EZ al du baina John Majorrek bere alderdia ezagutzen? Alderdi Kontserbadoreko buruzagitzatik dimititu zue-nean, txapeldunaren jokaldia bailitzan, garaipen argia iragarri zitzaion. Eta bidenabar irabazi zuen, John Redwood eskuineko aurkariari 89 boto eta berak 218 atera baitzituen. Azaleko begiradan hori izan zen emaitza, sakonekoan oster inolako pisurik ez duela sumatzen da, Alderdi Kontserbadorearen gaitzaren botika kaskarra alegia, inor gutxi asetzen duena. Krisi garaia bizi dute britainiar kontserbatzaileek eta horietan inork ez du burua agertzen, are gutxiago 1997ko hauteskundeei begira Alderdi Laborista garaile nabarmena denean. Majorrek, bera, bakarrik eutsi beharko dio.

■ HASERRE BIZIA
IPAR IRLANDAN

Edozein bake prozesutan izaten dira oztopoak, baina Ipar Irlandako iragan asteko istiluak berau ondo lantzen ari ez den adierazle dira. Ohi bezala, gehiegikeriak indartsuaren eskutik datoz... IRAk edo Sinn Feinek Lee Cleeg paraxutista britainiarra askatzearen parekoren bat egin izan balute, bake prozesua jadanik airean legoke, edo hori salduko ligukete behinik-behin Erresuma Batuko agintariei. Ipar Irlandarako ministroak justizia britainiarrak berak bizitza osorako espetxe zigorra zuen soldadua askatu zuen, IRAko zenbait kiderekin ere egiten du hori, baina espetxean 15-17 urte eduki ondoren, ez hiru bakarrik. Indartsuenaren legea da, ez besterik.

Palestinako Agintaritza Nazionalak eta Israelgo Gobernuak, Iasir Arafat eta Simon Peresen eskutik, Zisjordania palestinarren autonomiaren barruan funtzionatzen hasiko direla iragarri zuten. Modu honetan Iasir Arafatek balizko estatu palestinarra bere agintepean dauka, teorikoki bederen, beronen kontrola, Gazan ondo asko ikusi den moduan, beste gauza bat baita. Baina Gazan gainera hiruzpalau mila kolono israeldar besterik ez dago, eta Zisjordanian 125.000 bat, palestinarrak lurrean osoa dantzan jartzeko beste baino gehiago.

Ustel usaina Parisen

BATZUEK gutxiago eta besteek gehiago, baina udal gehientsuenek dauzkate beren politika sozialak, eta horien artean etxebizitza sozialak. Pariskoak ere baditu bereak, behartsuenentzat ustez. Baina ez, Alain Juppek gobernua 25 egun besterik ez daramatzanean, berak eta bere ministro eta udal agintari ugari udal etxebizitzak prezio erdian dituztela azaleratu da; noski beren familikiade ugari ere ez dute aukera ezin hobe bazterrerat utzi. Juppek ondo baino hobeto ateratzen zion zukua Chirac Parisko alkate zenean haren esku eskuina izateari. Karguak ez baitira ez alferrikakoak ezta betirako ere.

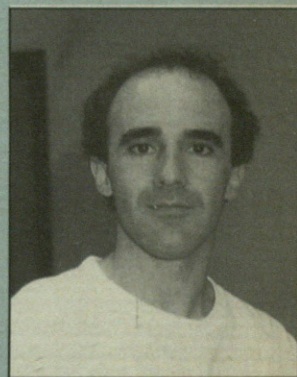
Lehen ministro gisa, hila-betera ez da heldu Juppe eta jadanik han eta hemen utzitako gorotz ustelak agertzen ari zaizkio. Ohi bezala Frantzia, lehen ministroak lehendakariari lagundu beharrean, Chirac ateratzen behar izan da haren defentsan. Juppe jaunari laster kendu dizkiote Pompidouren usainak. Eta hau, beretzat zein eskuinarentzat oro har, hasiera besterik ez da. Gaullismoaren ustel kutsuko zerrenda kuxakada beteak dituzte epaileek. Denbora eta interes arabera, beraz, berauek aire-ratzearena.

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Hil beltzak uda erdian

SBRENICA, Bihac, Sarajevo... Bosnia-Herzegovina berriro sutan dugu. Gaur, uztailak 7 bosniarrek 1.193 egun bete dituzte heriotza eta ahansturaren garretan. Laugarren gerra-udan sartu dira, baina uda baino gehiago negu beltza dirudi. Ekainak, Sarajevo baka-rik, 144 hildako eta 608 zauritu utzi zizkigun —maiatzean, hilda-koak 70 izan ziren, eta zaurituak 245—. Udak, gainera, elurpeko datu hotzak ekarri dizkigu: Bihacen oraindik bizirik daudenak goseak jota hiltzen hasi dira; Sarajevo bertan, urik, argindarrik, janaririk eta medizinarik gabe daude; eta Srebrenican, Zepan edo Gorazden, auskalo. Bost hauek, Tuzlarekin batera, Nazio Batuetako Segurtasun Kontseiluak hala izendatuta, «segurtasun guneak» dira, komunitate internazionalaren lotsa-rako.

NBE, NATO, Europar Batasuna... berriro, hasieratik bezalaxe ezinean, ezjakinean edo eznahian, serbiarren goza-menerako eta bosniarren kalterako alegia. 1.193 egun hauetan mugaz kanpotik espero daitekeena ikusirik, bosniarrek euren indarrak aktibatzea erabaki dute, batez ere Sarajevo. Ezin gaitezke engaina, ordea, arma-enbargo medio, bosniarrentzat egun ezinezkoa da ofentsiba edo konkista estrategikoak egitea. Partisanoen gerra-erari eutsiz, bosniarrek han eta hemen emango dituzte kolpeak, poliki-poliki serbiarrak ahulduz eta, aukera iristen denean —kroaziarrekin koordinatzea funtsezkoa da fase hone-tan— lurra errekupeztatzen hasiko dira. Luze joko du, hala ere, eta horretarako prestatu dira bosniarrak —Bosnia osoa errekupe-ratuko dutela pentsatzea ezinezkoa da, baina prozesu honek aurrera egin ahala serbiarrak negoziatzera errazago makurtuko direla pentsa daiteke—.

J O S U J U A R I S T I

Kazetaria

NAZIO Batuen Erakundeak, bere aldetik, —inongo legitimaziorik gabe ofentsiba bosniarrak kritikatu ondoren—, Parisek eta Londresek sortutako Eskuhartze Azkarreko Indarrei (EAI) baietz esan zien. Indar hauek, teorikoki, Nazio Batuen agindupean izango badira ere, praktikak bestelakorik ekar diezagukete. Indar hauek, oinarrian, Bosnia-Herzegovinan gero eta nabarmenago azaltzen diren estatuen interesen isla dira, EAIko soldadu britanikoak martxan jartzeko, esate baterako, Londresek eman beharko baitu baimena. Kontrakorik frogatzen ez duten bitartean, gainera, indar berezi hauek ez dute ezertan aldatuko Bosniak pairatzen duen egoera.

Egun, Bosnia-Herzegovinaren etorkizuna eta itxaropena bosniarren esku dago. Ez ote da iritsi onartu behar dena onartu eta eskuak libre uzteko garaia?

1991ko irailean hasitako bake prozesua ia agortzeaz Mendebaldeko Saharan

Gerra dakar Saharako haizeak

Saharar errefuxiatuak Algeriako Tindufeko lautadan.

Berea egin guran, porrota Nazio Batuen Erakundearen bake planari fereka ari zaio. Gutxi iraun du Marokko eta Polisarioaren arteko sasi-amodioak, Hassan II.ak ederto asko daki: bik ezin elkar maite dute batek gura ezik. Bere mandatua luzatu berri,

POZIK ziren Algeriako Tindufeko saharar errefuxiatu eremuetan, 1991ko abuztu-ko egunak izan eta bertan egunean zehar 50 graduko beroa jasan behar bazuten ere, Algeriako *hamadan* bizi diren 200.000 sahararrak irribarretsu zeuden. Fronte Polisarioko borrokalariek ere ezin ezkutatu bake usainak eragindako zirrara, eta Marokkoren administraziopean dagoen Mendebaldeko Saharan ere, populazio sahararra Hassan II.a errege marokkoarraren atzaparretatik apur bat askeago sentitu zen: irailaren 6an NBEko Minursoko bake indarrak helduko ziren eta su-etena ofiziala egingo zen.

Ez zuten Marokko eta bere erregearekiko konfiantza handiegirik, baina bake doinuak beste barik dantzan jartzen zituen hezur eta haragi. Pozak denbora gutxi iraun zuen, jadanik bake

plana eta su-etena indarrean sartzeko egun gutxi batzuk falta zirela, Marokkok Fronte Polisarioko posizioak eta sahararren zenbait guneri gogor eraso baitzien. Dozenaka hildakok eta suntsiketa ugarik Marokkoren jarrera agerian utzi zuten. Sahararrak bake planaren bidezidorren gazi-go-zoak dastatzen hasi ziren.

Marokkok NBEren bake plana «bere idatzian zein izpirituan» onartzen zuela azaldu arren, Hassan II.ak abuztuaren 22an egindako berbaldian argi utzi zituen bere asmoak: «Erreferenduma baiezkoa besterik ezin daiteke izan, eta gainera Marokkoren irizpideen arabera egingo da». Hala ere, irailaren 6a berehala heldu zen eta berarekin adostutako su-etena eta —pertsonal zibila, segurtasuneko eta militarren artean— Minursoko 3.000 la-

gun. Operazio guztiak 2.500 milioi pezeta balio zuen (10 miliar bat libera).

Orduz geroztik, bake planak bildu dituen porrotak bata bestearen atzean pilatu dira, bai su-etenaren hausketengatik, Marokko-
ren errepresioagatik, Minursoi jarritako oztopen-
gatik... baina batez ere Mendebaldeko Saharan egin beharreko balizko erreferendum horretarako ardatza den eroldaren osaketagatik. Alde biek ez dute eroldaren inguruko akordio-
rik lortzen, eta Marokko berau osatzeko irizpideen aldaketan saiatu da hasieratik.

NBEk hasieratik jarri zituen argi zeintzuk ziren eroldaren osaketarako irizpideak: «Mendebaldeko Saharan jaiotako 18 urtetik gorako guztiek bozkatu ahal izango dute erreferendumean, baldin eta Espainiaren 1974ko eroldan baldin badaude. Horrez gain, NBEk Identifikazio Batzorde bat eratuko du, 1974ko eroldan horretan

Mohamed Salem, Fronte Polisarioko ordezkaria Euskal Herrian «Borrokarekin bakea inposatu behar dugu»

Zein da su-eteneko lau urte hauetako balantzea?

Hasieratik ikusi zen Marokkok ez zuela bakerako borondaterik, su-etenean jada oso eraso militar zabalari ekin baitzion. Baze-
kien Polisariok ez zuela erantzungo. Dena den, gero ere behin eta berriro egin dio muzin bake planari: erreferendumerako etengabe eraman ditu mila-
laka marokkoar gure lur-
rretara, saharar lurraldearen % 70 inguru bere kontrolpean hartu du eta kontzentrazio eremua bihurtu du, Minurso-
ren materiala hilabeteetan blokatu zuen, populazio sahararri NBEko so-
egileekin mintzatzea debekatu izan dio, errepresio basatiarekin jarraitu du... Eta horren guztiaren aurrean NBE isilik egon da, Marokkok,

azken batean, bake plana bere interesen arabera moldatu du.

Marokkok bakarrik ez, diozunez Nazio Batuen Erakundeak ere ez du berea bete.

Ez du bete, baina batez ere bete ez duena Butros Gali idazkari nagusia da, Hassan II.aren laguna eta berarekin aspalditik oso harreman estua duena.

Ez da Butros Gali bakarrik izango, funtsean EEBBek eta beste potentzia bandi batzuek ere zerikusi bandia dute NBE.

Gerra Hotzaren garaian, komunismoaren inguruko mila atxakia hartuta, EEBBek Marokko nabarmen lagundu zuten, baina bake planetik aurrera EEBBen jarrera arazoa konpontzekoa izan da. Lehen ematen zen lagun-

tza itsua, behintzat, desagertu da.

Eta Espainia?

Bere kolonia ohia Marokko-
koren esku utzi zuen eta ora-
indik —dagoneko inongo baliorik ez badu ere— ofizialki ez ditu Mad-
rileko Hiruko Akordioak bertan behera utzi. Espainiak, sahararren aurka erabiliak izango direla ja-
kinda ere, Marokkori arma ugari saldu dizkio.

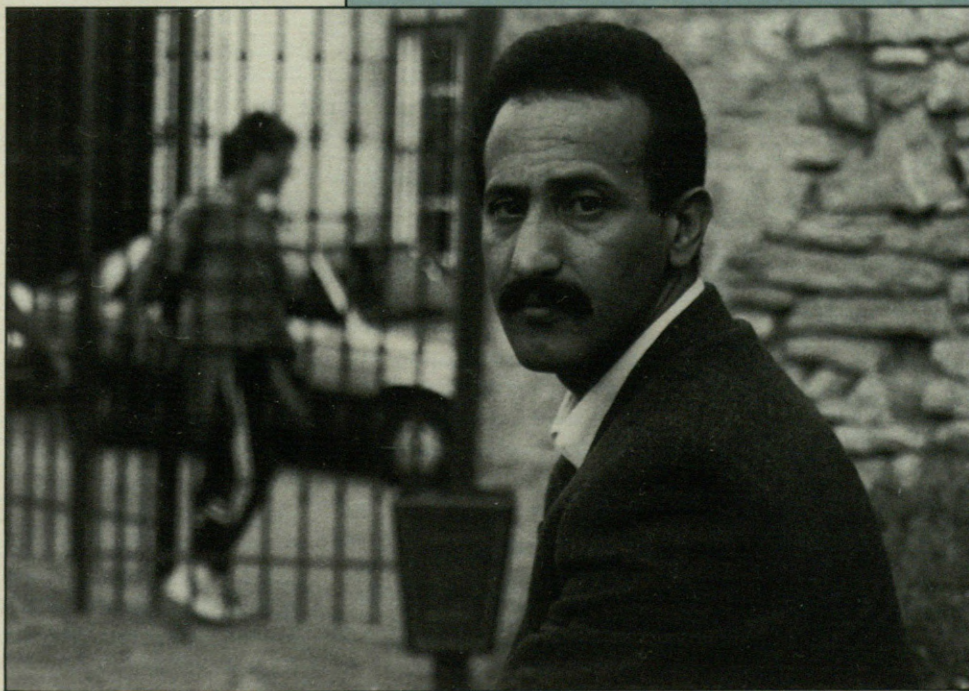
Gerrara itzultzea ekidin ezina da?

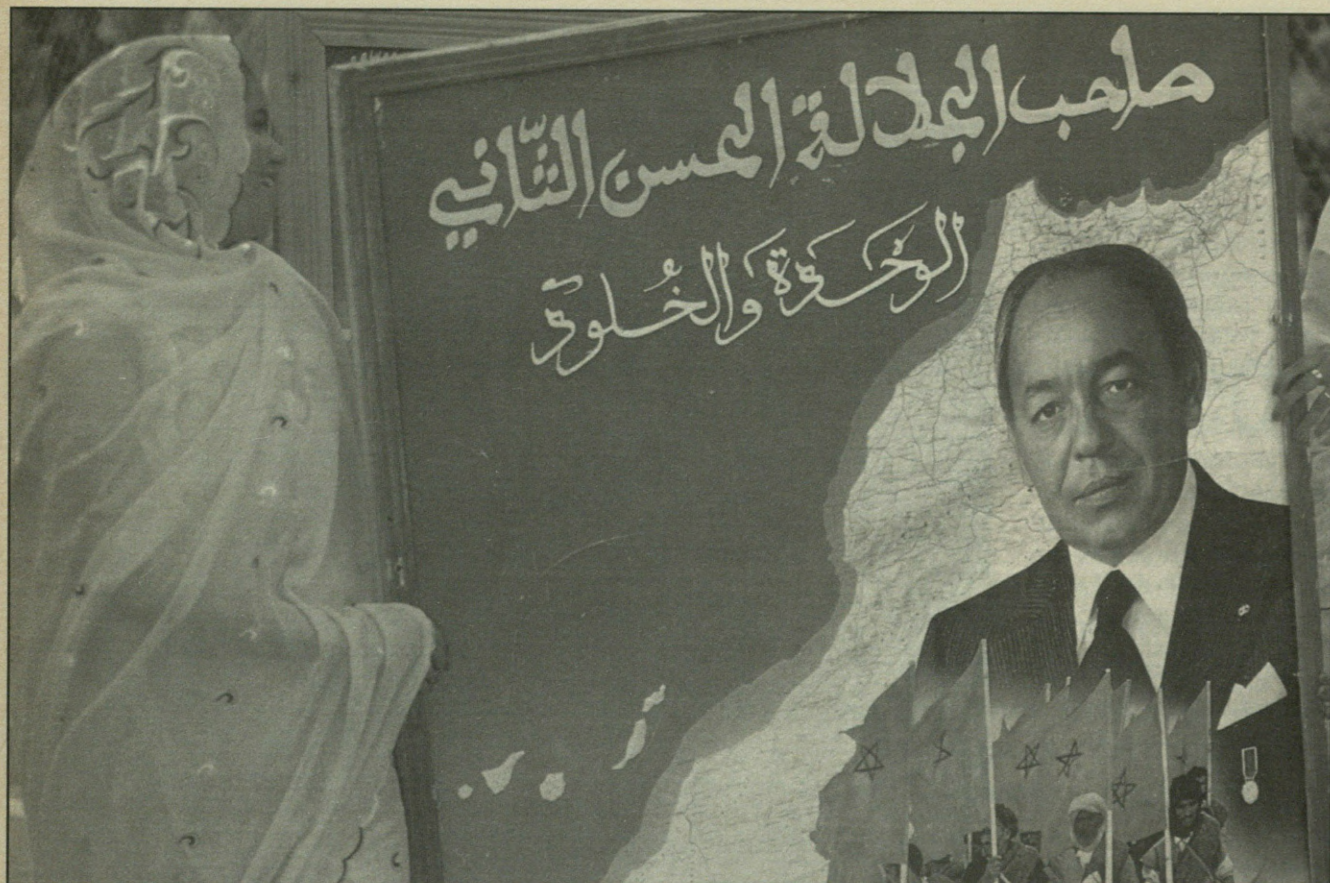
Marokkok jarrera aldatzen ez badu bai, eta ez du aldatuko. NBEk Marokko gogor presionatzea da bake irtenbide bakarra, baina horretarako ere esperantza urriak daude. Lau urtetan denetik jasan behar izan dugu eta ezin dugu gehiago etsi, ezin dugu Marokkoren jarrera horrekin aurrera jarraitu.

Baina ezin duzue gerrarik irabazi.

Hori oso gaitza da, baina Marokkok ere ezin du irabazi. 1975ean Hassan II.ak gu bi astetan amaituko gintuela uste zuen; 20 urte iragan dira. Borrokari jarraitu beharra dugu eta borrokaren bidez bakea inposatu. Guk argi dugu Sahara ez dela inoiz Marokkorena izan, ezta izango ere.

Mohamed Salemek ez du gerrarik gura baina, dioskunez, sahararrek jadanik ezin dute gehiago etsi eta laster borrokari itzul daitezkeela iragarri du. (A: Xabier Letona).

Marokkoko Hassan II.ak bigarren Martxa Berdeari ekin zion 1991n.

egon ez arren bere saharar-tasuna frogatu abal duen edozein proposamen egiaz-tatzeko». Irizpide hauen barruan sartzen ziren atzerrian errefuxiatuak egon zitezkeen sahararrak eta beren familiak. Batzordeak hildakoak ere zerrendatik baztertu behar zituen.

1991ko irailean bertan hasitako irizpide eta kopuru gerrak aldaketa handi barik iraun du gaur egun arte, eta berau da Fronte Polisarioak gehien salatzen duen arazoa. Espainiako 1974ko erroldak 73.000 bat saharar biltzen zituen, Polisarioren ustez egin beharreko gehiketa guztiakin sahararren erroldak ez lituzke 120.000 edo 130.000 boto-emaitetik gora joko; Marokkok, ordea, errolda hari oraindik

280.000 saharar gehitu gura dizkio.

Identifikazio Batzordearen osaketa honakoa da: saharar demografia eta egitura sozialean aditu bat eta gizarte nomadetan jakintsu diren beste lauzpabost demografo. Halaber, Batzordeak Saharako tribuetako buruzagiekin egindako identifikazio bileretan, soegile gisa OUako (Afrikar Batasunerako Erakundea) ordezkaritza eta Polisario eta Marokkoko ordezkariak egon daitezke.

Eztabaida urte hauetan gutzietan Marokko ez da

geldi egon eta lehenbiziko hilabeteetan jada, II Martxa Berde baten gisan, 180.000 bat mila pertsona mugiarazi zituen Marrakex, Gulimin, Tantan, Ifni, Assa eta Sidi Slimanetik Sahararantz. Polisarioak marokkoar moduan jotzen ditu ia guztiak, Marokkok aldiz saharar gisa. Marokkok oraintsu beste 100.000 bat sartu gura ditu erroldetan, Hassan II.aren erregimenarentzat, Espainiaren errepresio kolonialari ihes egindako jendea da eta itzultzen baldin badira bozkatzeko eskubidea izan behar dute.

Hassan II 1991ko abuztuan: «Baiezkoa besterik ezin daiteke izan erreferenduma eta gainera gure irizpideekin egingo da»

Mohamed Abdelaziz RASD Fronte Polisarioko idazkari nagusiak argi azaltzen du beraien jarrera: «*Tribu bateko kide bat 1974ko erroldan egoteak ez du esan nahi bere tribu osoak —nabiz eta Rifekoak izan— bozkatzeko eskubidea duenik*». Bitxikeria gisa Abdelaziz jauna ez dago 1974 erroldan, «*jende mordoska gaude horrela eta, bain zuzen, horrexegatik onartzen dira zuzenketak, baina nire kasua erreferendumean amarruak egon direla esateko erabili gura badute, prest nago bozketatik kanpo geratzera*».

Ezpatak goian alde baikoitzak eta une honetan gainera Fronte Polisarioa boto-emaitelen identifikazio lanean ari diren zentroetatik

Su-etenera arteko kronologia

- **69-XII-16.** NBEko Batzar Nagusiek Mendebaldeko Saharari buruzko beren lehenengo ebazpena onartu zuten, Espainiari deskolonizazio prozesua azkartu dezan eskatuz.
- **73-V-10.** Fronte Polisarioa sortu zen.
- **75-X-16.** NBEk egindako eskakizunari erantzunez, Hagako Epaitegiak Sahararen gainean Marokkok sekula ez zuela burujabetzarik izan argitu zuen.
- **75-X-31.** Martxa Berdearekin eta indar militarrekin, Marokkok Sahara inbaditu zuen.
- **75-XI-14.** Espainia, Marokko eta Mauritaniak, Madrileko Hiruko Akordioak sinatu zituzten Madril.
- **75-XII-10.** Mauritania Mendebaldeko Saharan sartu zen hegoaldeetik.
- **76-II-7.** Fronte Polisarioak Saharako Errepublika Arabe Demokratikoa (RASD) aldarrikatu zuen.
- **79-VII-21.** Afrikar Batasunerako Eraundeak (OUA) saharar herriak autodeterminazioa eta independentziarako zuen eskubidea ezagutu zuen.
- **79-VIII-5.** Mauritania eta Fronte Polisarioak bakea sinatu zuten eta Mauritaniak Mendebaldeko Saharako inongo lurren erreibindikazioari uko egin zion.
- **84-II-27.** Mauritaniak RASD ofizialki ezagutu zuen.
- **84-XII.** NBEk Espainiak lehenbiziz bere abstentzio jarrera alboratu eta sahararren autodeterminazio eskubidea eta Fronte Polisarioa eta Marokkokoren arteko elkarriketak defenditu zituen.
- **85-IX-29.** Bederatzi egun lehenago Polisariok Mendebaldeko Saharako uretan espainiar arrantzuntzia tirokatu ondoren Espainiako Gobernuak Polisarioko ordezkariak ixtea eta haren ordezkariak Espainiatik egozte agindu zuen.
- **88-I.** Lehenbiziz Hassan II Polisarioko ordezkarekin ofizialki bildu zen Marrakexen.
- **91-IV-29.** NBEko Segurtasun Kontseiluak Mendebaldeko Saharan autodeterminazio erreferenduma egitea erabaki zuen eta horretarako bake plana onartu.
- **91-IX-6.** Minurso NBEko bake indarra Mendebaldeko Saharara iritsi eta su-etena ezarri zen.

erretiratura dago. Arrazoiak, Marokkok 100.000 berri horiek sartu gura dituela zerrendetan eta ekainaren bukaeran Marokkok Aaiunen manifestazio baketsu batean atxilotutako zortzi gazteri ezarritako 20 urteko gartzela zigorra.

Gerra akaso hilabetetako kontua besterik ez da. Marokkoar tanke, hegazkin,

dozenaka mila soldadu, harrisi eta abarrekoak prest daude. Baita Polisarioko 4.000 gizonen armada xumea ere. Saharako basamortuko haize bortitzak hondar ale artean daramatza bake plana eta haren baitan hazitako esperantzaren azken ezpalak.

XABIER LETONA

La Casa del Café

— Juan Irujo S. A. —
DONOSTIA

Jose Manuel Giral, Inasmet zentro teknologikoko zuzendari nagusia

«Teknologia eta berrikuntza lehiakortasunaren garantia dira»

Gaztetatik ari da teknologia eta berrikuntzaren munduan eta gaur egun, Inasmeteko zuzendari nagusia izateaz gain, iaztik Berrikuntza eta Teknologia Erakundearen Espainiako Federazioko lehendakaria ere bada. Jakan jaioa, metalurgia ingeniaria eta 47 urtekoa, Inasmeten abiadaz eta teknologiaren sustraitzeaz jardun dugu.

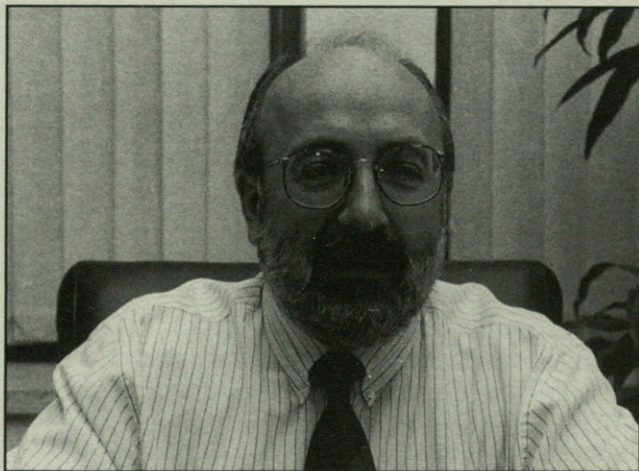
Nolakoa izan zen 1994a Inasmeten eta nola doakizue 95a?

Berrikuntza teknologikoak merkatu librean enpresei saltzetik bizi den Inasmet moduko zentro baten jarduna, neurri batean ekonomi egoera orokorraren menpe dago, eta iazko amaieran egoera hobetzen hasi bazen ere, ingurune ekonomiko eta politikoan zalantzak hor daude. Teknologia oso eraginkorra da industri krisiei aurre egiteko, gehiago eta hobeto saltzeko lehiakortasunari hobeak gehitzen baitizkio, baina azken lau urteetan enpresek larritasun handiak pasatu dituzte. 1994an Inasmetek 1.337 mi-

lio pezetako sarrerak izan zituen eta 1995erako hobetzea espero dugu.

Han eta hemen teknologia ageri zaigu, teknologiaren 'boom'a bizi dugu ala egiten dena bohe saltzen diozue gizarteari?

Ez da horrenbeste 'boom' kontua, enpresak eta, oro har, industria eta mundu produktiboa teknologia eta berrikuntzan inbertitzea merkatuetan lehiakortasun handia lortzeko modurik eraginkorrenetakoa dela ohar daitezen baizik, ez bakarrik prezio eta kostuetan, eskuarki ekoizketa eta kudeaketa prozesu osoan ere bai. Poliki baina progresiboki, berrikuntzaren aldeko enpresa kultura horren al-

Giralek dioskunez, enpresa kontzeptu berriei teknologiak zabalik ditu era guztietako atek. (Arg.: Garikoitz Garaialde).

deko giroa sustraitzen ari delakoan gaude, eta hori etorkizun garantia da guztiontzat.

Hala ere, Euskal Herriari ematen al zaio behar beste garrantzia teknologiari?

Euskal Herrian ahalegin garrantzitsua egiten ari gara lehen aipatu dugun enpresa kultura hori bultzatzeko, eta Inasmet moduko zentroak, erakunde publikoak eta beste hainbat arteko elkar sendoa antolatu da; zientzi-

teknologia munduko unibertsitatea moduko erakundeak ere hor daude. Alabaina, beste herri batzuetan egiten den moduan, Barne Produktu Gordinaren ehuneko zehatz bat teknologia eta berrikuntzarantz bideratzea lortu arte, oraindik bide luzea daukagu egiteko.

Zer diozu euskal teknologiaren lehiakortasunaz Espainia eta Europari dagokionez.

Eskuarki, euskal teknologia estatukoaren batez besteko

« Poliki baina progresiboki, berrikuntzaren aldeko enpresa kultura horren aldeko giroa sustraitzen ari delakoan gaude, eta hori etorkizun garantia da guztiontzat »

mailatik gora dagoela esan liteke, ez bakarrik hemen BPGrekiko ehuneko handia bideratzen dugulako ikerkuntzara, berrikuntzaren kultura eta giro horren sortuntzan gehiago egiten delako. Zientzia eta teknologiaren arteko elkar lanean urratsa handiak eman dira. Europako Batasunari dagokionez, aurretik doaz, esparru produktiboetara bideratutako berrikuntza teknologikoan ohitura zabal eta zaharragoa dutelako; teknologia berri eta transferitzeko laguntza eta bitarteko gehiago dauzkate.

Inasmetek arrakasta handia eduki du plasmaren tratamenduari, kontaiezaguz nola ari zireten saltzen beratu eta aurrera begira dauzkan aukerak.

Plasmaren inguruko teknologiaren aplikazio industriala, hots, egoera solidoak, likidoak eta gaseosoak gainmateriaren egoera berria deitu izan denak, lehen mailako garrantzia du prozesu askotan, adibidez ingurugiroaren kalitatearen mantentzeko eta hobekuntzarako: industri hondakin berreskurapena eta inertzizazioarekin, materialak sortzeko eta lantzeko: iraupena, gogortasuna, kostuak...

Irungo CN Plasma Zentroarekin Inasmetek herri honetan teknologia honen zabalkunde eta sustraitzerako lehen mailako urratsa eman du, eta urtebeteko jar-

dunak erakusten duen gisa, bere etorkizuna oso esperantzagarria da.

Horrez gain, zeintzuk dira gaur egun zuen material izarrak eta zein eremutan?

Materialen teknologia —hau da lorpena, erabilera eta ingurugiro hobekuntza, Inasmeten jardueraren esparru garrantzitsua dira; eremu hauetan 33 urteko esperientzia dugu eta hori nabaritu egiten du. Dena den, zehaztu beharra dugu gaur egun produkzio eta kudeaketa eremuetan edozein enpresak izan ditzakeen arazoei irtenbidea emateko gaitasuna dugula. Finean, enpresa bakoitzak dituen beharretara egokitzten gara eta haiekin elkar lanerako prest gaudela.

Azkenik, galdera erlatiboa da baina, zure ustez, lehiakorra izan gura duen enpresa batek bere aurrekontuaren ehuneko zenbat eskaini behar lioke ikerketa edo berrikuntza teknologikora?

Enpresa eta sektore desberdinak baitaude. Teknologia ikerketan eta berrikuntzarekiko inbertsioak bere lahiakideekiko enpresa bakoitzak bizi duen arabera koak dira. Eta beharrak beteta ere enpresa bat ezin da lokartu, Erabateko Kalitatea eta Hobekuntza Iraunkorra moduko kontzeptuekin ate guztiak zabalik daude.

XABIER LETONA

DIRUAREN HOTSA

Peoi berriak

UDAREKIN batera festa giroa nonnahi usaintzen hasi eta Euskal Herri oraindik zapaldua jarraitzen duenaren errealitate gordina kalean bizi izan dugun bitartean, biztanleria gehienak jaramon haundirik egin ez badio ere, industria politika aztergai izan dugu foro desberdinetan. Retegi jauna Gasteizko parlamentuan egon da 1994ko industria txostena aurkezten. Baita ere gure artean izan ditugu Europar Batasuneko industria ministrariak 'Bizkaia ezagutu' eta bide batez protokolozko bileratxo bat egiten. Ezin ditugu ahaztu ere Juan Manuel Egiagaray industria ministrari espainolak eta Alain Juppé frantsesak martxan jartzen ari diren pribatizazio prozesuaren inguruan egin dituzten adierazpenak. Politika honen barruan aipatzekoa da, azken politiko honek orain dela egun batzuk Usinor-Sacilor Europako lehen altzairu enpresa frantsesa esku pribatueta jarri duela.

EUSEBIO LASA

HBko ekonomilaria

NAHIZ eta euren buruan sozialista, liberal, kristau-demokrata edo neogaullista bezala aurkeztu, denek gaur egungo arazo ekonomikoei aurre egiteko irtenbide berdinak plaza-ratzen dituzte. Enpresa eta zerbitzu publikoen pribatizazioa, lan merkatuaren malgutasuna haunditu eta industriaren konpetitibitatea indartzea dira erabiltzen dituzten hitz mirakulutsuak.

Argi dago politika honekin ez dutela biztanleko gehiengoaren interesen alde jokatzeko, heuren pribilegio eta mesedetan baizik. Hiritar eta herri guztiak ez gaude lasterketaren abiapuntuan baldintza berdinetan. Haundiak, txikiak, itsuak, gorrak, hankamotzak, aberatsak, txiroak, denetatik dago mundu honetan. Merkatuaren izenean estatu, enpresa eta botere indartsuen eskuetan uzten badugu etorkizuna eta estatuaren papera industria politika pasibo bat egitera mugatzen bada kapitalaren interesak bakarrik defendatuz, desorekak, bereziki langabezia eta txirotasuna, desageratu beharrean haunditu egingo dira.

EKAINAREN 30ean baieztatu genuen bezala, Retegi jauna ez da ausartu parametro hauetatik ateratzen eta Azua jaunaren jarraitzaile sutsua izango dugu: porrotaren luzapena, epe motzerako neurriak, egitura eta erakunde bikoizketak eta konpetentzia ez. Hau da, industria, gizarte eta ekonomi politika desberdin bat egiteko ausardi falta. Nafarroako gobernu berriak ere ez digu sorpresarik emango. Azkenean, peoi berriak helburu zaharrak betetzeko.

Udako denboraldia zabaldu da euskal hipodromoetan

HESIAK ZALDI LASTERKETETAN

Uztailaren 8an Miarritzen eman zitzaion hasiera zaldi lasterketen udako denboraldiari, eta astebete beranduago hasiko da berrikuntzaz beteriko Donostiako Hipodromoan. Guztia prest dago. Baina Euskal Jaurlaritzak ateratako dekretu batek hasiera lasaia oztopatu du. Polemika nagusitu da hipodromo eta Jaurlaritzaren artean.

IGANDE honetan irekiko da Donostiako Hipodromoak. Uztailaren 16an hasi, eta igandero irailaren 3Ra bitartean zaldi lasterketak ikusteko parada luzatu zaio hipika zaletuari. Denboraldiak izango dituen bederatzi jardunaldietan (Ama Birjinaren egunean ere egiten dira lasterketak), emozioz betetako lasterketek estatuko zaldi onenak eta bertako zein atzerriko jockey prestuenak bilduko ditu.

Miarritzeko Loreen Hipodromoan, hilaren 9an entzun zen lehendabizikoz Euskal Herriko udako denboraldia ireki zuen aurreneko su-ziria. Urtero egin ohi dutenez, astearte, ostegun eta larunbatero izango da lasterketaren bat edo beste ikusteko aitzakia hiri lapurtarrean, uztailak irau-

ten duen bitartean. Baina uda honetan Donostiako Hipodromotik datoz aurtengo aldaketa nabariak.

Berrikuntza ugari egin dituzte Zubietan eta guztia prest dago jende andanari ongi etorria emateko. Orain urte batzuk arazo bihurtu ziren harmailak berrituta, apustuak egiteko ordenagailuak jarriak dira eta apustuetako gorabeherak jarraitzeko telebistek, ikusleen nahiak asetzeko moduko azpiegitura osatzen dute. Pistak betikoan jarraitzen du, «edozein lekutatik zaldiaren ibilbidea ederki jarrai baitaiteke».

Hogei lehiaketa prestatu dira, batez beste, denboraldi honetarako. Beste urte batzuetan lehiaketa gehiago egin izan dira, «baina krisi ekonomikoak jota

Zaldi eta jockey onak lortu dira Zubietan. (Arg.: L. Arzuaga).

gaudenetik lasterketa kopuru baiekin ezin dira mantendu», diosku Jose Mari Aparicio, Donostiako Hipodromoko bozeramaileak. Dena den, galduta zeuden zenbait lasterketa berres-

kuratu dituzte aurretik. «Neguko denboraldia berriro ere egin abal izan dugu eta hori oso pozgarria da. Iaz, diru laguntza eskasiak eraginda, lasterketa hauek alde batera utzi behar izan

Eskuduntzen arteko tirabirak kanpoko apustueta

Dekretua onartu berri du Eusko Jaurlaritzak. Dekretu honekin, zaldi lasterketako apustuak araututa geratuko dira aurrerantzean. Eusko Jaurlaritzak jokoen arauketan duen eskuduntzaren garapen modura iritsi da dekretua.

Autonomia Estatutuaren 10.35 artikuluan, kasino, joko eta apustu alorretan erabakitze baimena aitortzen zitzaion Euskal Autonomia Elkarteari. Dena den, zaldi lasterketako apustuak kanpoan uzten zituen artikulua hark. 1991. urtean, aipatu artikuluen garapenerako egindako legean, apustu hipikoak Eusko Jaurlaritzaren eskuduntzapean sartu zituzten

aurreneko. Ordutik hona, apustu mota hauen ingurukoak geldirik egon badi-ra ere, hilabete honetan bertan dekretua atera dute, apustu hipikoen arauketa behin betiko eginez.

Bi postura mota onartzen dira aipatu dekretuan: barnekoak, hipodromoaren barruan bertako lasterketaz egindakoak, eta hipodromo berak gestionatzen ditu. Kanpokoetan, berriz, edozein hipodromotako lasterketei buruz, hipodromoaren barruan ala kanpoan egiten diren bestelako apustuak sartzen dira. Kasu honetan, gestioa lehiaketa publikoa erabiliz adjudikatuko litzateke, eta honek, noski,

guztiz aldatuko luke Lasarteko hipodromoaren funtzionamendua.

Kanpoko apustu hauen barruan sartzen dira Madrigo hipodromoak bultzatu nahi duen kiniela bezalakoak. Kanpo apustuak adjudikatzeko sortutako arauak eraginda Eusko Jaurlaritzak eta Madrigo hipodromoaren artean liskarrak sortu dira. Lasarteko hipodromoko lehen dakariordea den Jose Manuel Lopezek esandakoaren arabera: «Eusko Jaurlaritzak dio Madrigo hipodromoko kiniela ezin dela Euskal Autonomia Elkartean sartu, apustu eta jokoen eskuduntza berak baitauka». Madrigo

hipodromoak, aldiz, euren kiniela oinarritzen den dekretua eskuduntza honen transferentzia aurrekoa dela, eta kiniela estatuko edozein puntutara zabal daitekela defenditzen du.

Kontuak kontu, mota honetako apustuek sortarazten duten diru sarrera garrantzitsuak direla eta, «apustu mota honen arauketa sistema bonek kaltea sor diezaike Lasarteko hipodromoari», Lopezek aburuz.

Jaurlaritzaren arau honen ondorioz, gainera, beste bi sortzeko aukera legoke, beti ere Euskal Autonomia Elkartean barruan.

genituen. Aurren, lan gogor baten ondorioz, martxan jarri ditugu, berriro ere, dio Apariciok.

Udako denboraldia da, ordea, Zubietan bizitzen den denboraldi garrantzitsua, bai egiten diren lasterketa kopuruagatik, baita izaten diren lehiaketa eta sariengatik ere. Gerturatzen den jende kopuruari begiratzeara baino ez dago arra-

kasta honetaz obartzeko. Kirol honetaz gozatzeke, udako denboraldiak bere baitan dituen bederatzi jardunaldi hauetara ehun eta birurogei mila pertsona

hurbilduko dira, batez beste. Jende gehiena abuztuaren 15ean egiten den Urrezko Kopa eta 20ko Euskal Gobernuaren Saria jokatzean etortzen da, bi sari

bauek baitira denboraldiko garrantzitsuenak. Egun hauetan hogeita mila lagun elkartzen dira, gutxi gora behera, gogoratu digu hipodromoko bozeramaileak. Datu guztien arabera, eta zenbakiak kontuan hartuta, Zubietakoa da, estatu mailan, proportzioan jende gehien gerturatzen den hipodromoa.

Aurtengo berrikuntzen

Hogei lehiaketa prestatu dira denboraldi honetarako; krisia dagoenetik antzinako lasterketa kopurua ezin da mantendu

Oronotz-Mugairi (Zozia auzoa)

EZKALO INMOBILIARIA

- * Lur sail, lokal, baserri eta borden salerosketa.
- * Traspaso eta alogerak.
- * Eraldaketa aurrekontuak konpromezurik gabe.

Etxe handi hau saltzen dut. 3 solairukoa (160m2 bakoitzean)

Bizitzen jartzeko prest. Hegoaldera begira.

Iruñeatik 30 minututara.

600 m2ko baratz. Bi familiarentzako edo nekazalturismorako aproposa.

**ZERBITZU
AGENTZIA**

Inzakardi, 2 • 31740 DONEZTEBE (Nafarroa)
Tel.: 948-451518 • Faxa: 948-451518

Amaia, 38 • 31004 IRUÑEA (Nafarroa)
Tel.: 948-234830 • Faxa: 948-243915

Leku guztietatik oso ondo ikusten dira lasterketaren nondik norakoak.

artean, sari banaketaren sistema aldatzea izan da garrantzitsuenetakoa. Erabaki hau hipodromoko zuzendaritza kontseiluak hartu zuen, lasterketa garrantzitsu gebiako lortzeko asmotan. «Konpetizio handietako sariaren diru kopurua murriztu dugu, garrantzi gutxiago zuten lehiaketaren mesederako», adierazi digute hipodro-

motik. Ikuskizuna egunero bermatu nahi da, baina «nolanahi ere, jendeak erantzun beharko dio proposamen berri boni. Ondo ateratzen baldin bada, aurrera».

Zaldiak irteera lerroan prest jarri eta lasterketari ekiten dioten une berean hasten dira jendearen oihuak. Animoak bati eta gorak besteari, giroa bero

bero jartzen da. Aurrena zein doan begiratu, egin-dako apustua baieztatu, jokaturako diruan pentsatu eta aukeratutako zaldiak irabaziko duen itxaropena gelditzen da besteetan baino geldiago igarotzen diren segundu luzeetan. Eta arrazoirik ez da falta izaten urduritasunerako, ez baita txantxetako izaten apustu-tuetan mugitzen den diru

Ikuskizuna bermatzeko sariak moldatu dira, batzuen eta besteen artean ezberdintasun handirik ez izateko

kopurua. «Udako denboraldian, egunean hamar milioi pezeta mugitu obi dira», dio Jose Marik.

Jende gebienak uste duenaren aurka, jende arrunta burbildu obi da hipodromora. «Ez da egia hipika kirol elitista denik. Hau topikoa da. Hasierako urteetan agian horrela izango zen, baina egun bona burbiltzen direnak ez dira Donostiako 'pijoak'. Denetarik etortzen da», adierazi du hipodromoko bozeramaileak.

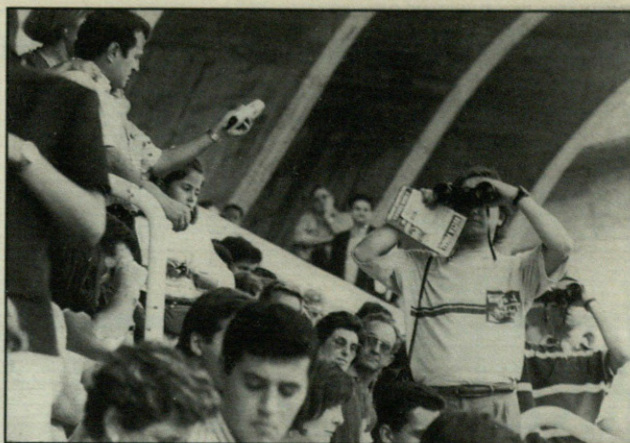
Kalitate handiko zaldiak

ZALDI frogaren tentsioa mantentzeko, beharrezkoak dira zaldi on eta gidari edo jockey prestuak. Zubietako hipodromoak ondo lotu ditu bi elementuok, eta ondorioz erreferentzia gisa hartzen den lekua dugu hipodromo gipuzkoarra. Honetan zeri-kusi handia izan dute zaldi hazitzaileek. «Ikaragarria da azken urteotan egin duten lana. Hazitarako zaldiak ekarri dituzte, baita umetako beborrak ere. Gainera, gero eta leku gebiagotan bazten dira. Jakina, emaitzak oso onak izan dira», esan digu Jose Mari Apariciok.

Orain, hemengo laurogei zaldiei beste berrehun eta berrogeita hamar gehituko zaizkie. Jockeyak, normalean, zaldiekin batera etortzen dira. Hauen artean eus-

kaldun bat edo beste bada, baina ez gehiegi. Honen arrazoia, jockeyek behar dituzten ezaugarriak dira. «Ez da erraza jockey euskaldunak topatzea. Zaldi gidari hauek oso txikiak eta arinak izan behar dute, eta horrelako jende gutxi dago hemen», argitu digute hipodromoan. Dena den, hor ditugu Donostiako Vidal, Lopera lasartearra, Mendizabal edo Gasteizko Ortiz de Urbina anaiak profesionalen artean, eta Arizkorreta eta Isabel Peña afizionatuen artean.

Jockey hauek guztiak lan bikaina egiten ari dira Euskal Herrian ezezik, gure mugetatik kanpo ere, eta Donostiako Hipodromoaren izen onean lagundu dute, zaldi hazitzailerekin batera. Kanpora ateratzeko beldurrak ere aspaldi utziak dira

Ikusle ugari hurbiltzen da Zubietara; uda honetan ehun eta hirurogei mila pertsona pasatuko dira bertatik. (Arg.: Arzuaga).

zoko batean. «Lehen bai, lehen beste herrialdeetako zaldiak ikusi eta inbidia ematen ziguten. Egun ordea, gure zaldiek Frantziako konpetizioak irabazten dituzte. Zubietan ditugun laurogei zaldi horiek estatuko onenak dira».

Dena den, zaldi, jockey eta lasterketen kalitateak urtetik urtera gora egiten badute ere, azkenaldi honetan inguru guztiak ukitzen dituen mamu ilunak astindu du zaldi lasterketen mundua ere: krisi ekonomikoak, hain zuzen ere. Orokorrean,

instituzioetako diru laguntzek behera egin du, eta sistema berriak asmatzekotan dira Lasarten egoera iraularazteko. «Finantzaketa modu berrien bila gabiltza, eta babesleak lortu nahi ditugu. Bestalde, Madrileko hipodromoan orain bilabete kiniela bat jarri zuten martxan, oso emaitza onekin. Egun batean 12 milioi pezeteta eta hurrengoan 15 milioi lortu dituzte, beraz, finantzatzeko modu txarra dela ezin esan. Dena den, Eusko Jaurlaritzak eta Madrileko hipodromoaren juntaren arteko gatazkak kontuan hartuz, kiniela hau erabiltzea ez da erraza izango, oraingoz», esanez bukatu du Jose Manuel Lopez, Lasarteko Hipodromoko lehendakariordeak.

AINHARA ZUAZABETIA

aizu!ren harpidedun izan nahi dut!

Izen abizenak.....

Helbidea.....

Tnoa.....P.K.....

Herria.....

Herrialdea.....

Bankua.....

Sukurtsal zk.....

Kontu zk.....

Urte osorako harpidetza:

Hego Euskal Herria: 6.300 pta.

Ipar Euskal Herria: 11.300 pta.

Atzerria: 11.3000 pta.

Diputazio kalea, 3 - 1. goa

40009 Bilbo - Tel. (94) 423 15 52

«Bizarra lepoan» herri aldizkaria sortu berri da Getxon

ERDARAREN KALTERAKO

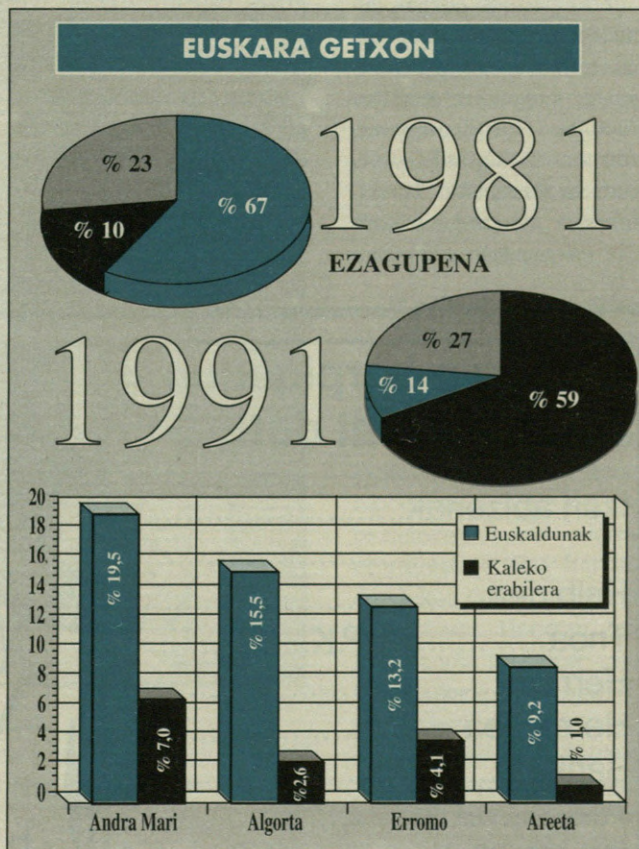
Getxoko armarriak dioenez, «Kaltea dagianak bizarra lepoan», kaltea egin duenak justizia izango duela beti jarraika, alegia. Jakin behar duela gaizkileak bere burua zaindu beharko duela beti, atzetik izango baitu ordaina. Hauxe da Getxoko Bizarra Lepoan Euskara elkarteko kideen filosofia, euskarekiko justizia bilatzea. Horretarako eman duten lehenengo urratsa izen bereko herri aldizkaria kaleratzea da.

AURKEZPENAK antzinako abisua dirudi: *«Izan ere, getxotarrak hain trebeak, adoretuak eta atseginak izanik, eta beraien artean maila handiko letratuak eta jakitunak egonik, mira eginda gaude, jaunok, barriturik, zelan orain artean inor ere ez den ausartu getxotarrentzat euskarazko aldizkari bat egiten, mundu guztiak ikus dezan geure bizkuntzan ere aldizkari ederrak egin daitezkeela. Eta holangorik egin ez dugunez, hor dugu geure euskara merezi duen izen ona eskuratu gabe, besteek uste dutelarik holangorik ezin dela egin euskaraz»*. Hauxe dugu «Bizarra lepoan» aldizkariaren 0. zenbakian eus-

kara elkarte honetako kideek Etxepareren testo bati egindako interpretazioa. Ez da nolanahikoa getxotarrek hartutako erronka.

Harrokeriak harrokeria, Bizarra Lepoan Euskara Elkarteko kideak izan dira orain arte inor ausartu ez den aldizkaria egiten hasi direnak. Jokin Aspuruk, zuzendaritzako kideak erdi txantxetan aitortu digunez «apustuzaleak garenez, erronka boni aurre egin behar genion».

Orain dela urte bete hasi ziren bilerak egiten, Udala-rekin hitz egin diru laguntzak eskuratzeko, herriko kazetari, argazkilari eta hainbat herritar bildu eta da-goieneko hiru zenbaki kale-

ratu dituzte. Hilebetekari txukun, modernoak, irekia eta gustagarria egin nahi dute garai latzagoetan euskararen alde ibili direnak —ikastolak, familiak, euskaltzaleak...— «gogoan ditugulako, euren jarraitzaile sentitzen garelako».

80.000 biztanle inguru bi-

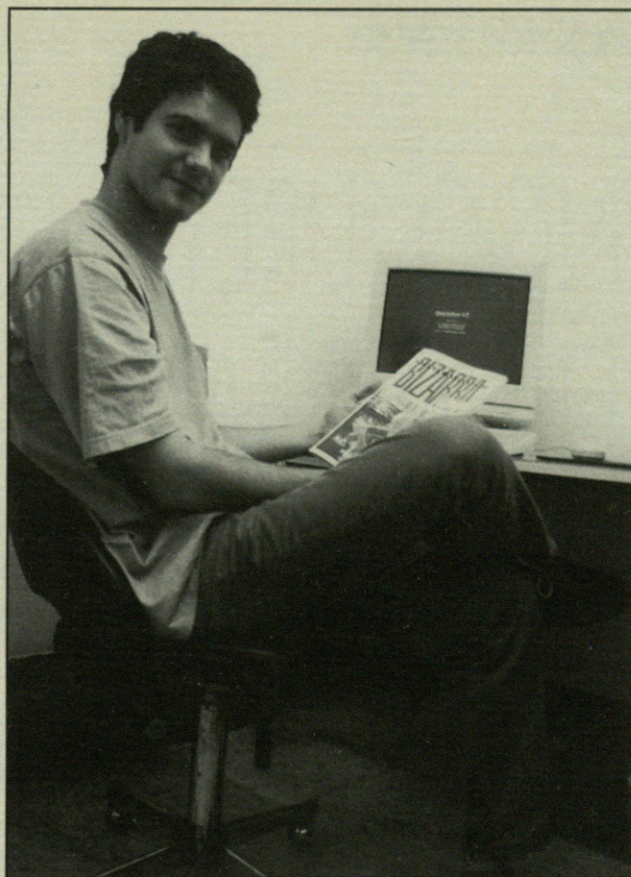
zi dira Ibar Eskuineko udal-erri honetan eta euskaldun kopurua ez da % 15era hel-tzen. Ekonomikoki goi mailako zona izanik, hainbat ekitaldi, dinamika, aldizkari eragiten dituen herria dugu Getxo baina, «den denak erdara butsez dira. Ikastolak, EHE taldea eta beste era-

«Getxon egiten diren ekitaldietan euskararen presentzia oso eskasa da; horretarako sortu dugu elkarte, bultzatzeko»
JOKIN ASPURU

kunde batzuek lanean jarduten badute ere, euskararen presentzia oso eskasa da. Euskara mailan butsune nabarmena zegoen berrian argitaratzen diren aldizkarietan, horregatik erabaki genuen euskarazko herri aldizkaria egitea, euskararen presentzia bultzatzeko jarraitu du Jokin Aspuru.

Etorkizunari begira

JOKINEK badaki zein den arazoaren mamia hitz hauek aipatzean, euskararen eza-gupenetik erabilpenera Getxon ematen den jauzia espero zitekeena baino handiagoa baita. Siadeco ikerketa taldeak Getxon egin dako azterketa soziolinguistikoaren arabera, soilik herriarren % 2,8k erabiltzen du euskara kalean, hau da, euskara dakitenen bostetik bat ari da euskaraz une be-

Bizarra Lepoan euskara elkarte eta aldizkari berriaren kide eta bultzatzaileetakoa dugu Jokin Aspuru. (Argazkia: M. Gartzia).

rean Getxoko kaleetan. «Herri aldizkaria lewendabiziko urratsa da baina berrian euskararen alde eta bonen presentzia areagotzeko egin beharreko lana izugarria da».

Hala eta guztiz ere, badaude datu pozgarriagoak

ere: Getxon 14 urtez beherrako haurren artean erdal-dun hutsen proportzioa % 12koa baita, gainerako % 88k, gutxi edo asko, euskaraz daki. «Euskaldun anonimo guztiak bildu nahi ditugu proiektuaren inguruan», azaldu du Jokinek.

Azken hiru hilebeteotan 1.200 harpidedun eskuratu eta guztira 3.000 ale kalera-tzen dituzte hilerok. Baina, beti ere, «Bizarra Lepoan»eko lagunek beste herri aldizkari batzuek sufritutako gaitzak jasaten dituzte. Udaletik jasotako diru laguntza 0. zenbakia egiteko baino ez zen heldu —300.000 pezeta (11.500 libera inguru)— eta oraingoan, publizitatea dute diru iturri nagusia. «Merkatariek orain arte eza-gutu ez duten euskarazko publizitatearekiko nabiko harrera ona izan dute».

Getxoko Partido Popularrak hauteskunde kanpainako publizitatea euskaraz egitea «Bizarra lepoan» aldizkarian lagun hauen lanaren adibide dugu —PP dugu Getxoko Udaletxean bigarren indar politikoa (10 zinegotzi) EAJren atzetik (12 zinegotzi)—. Dena den, urte osoko aurrekontuak eskatzen dituen 3 milioi pezeta-tara heltzea ez da lan makala izango. «Bizarra Lepoan» dugu herri aldizkari gazetxoena, baina ez horregatik azkena. Euskararekiko justizia egiteko, gaizkilea erne ibili eta bizarra lepoan izan dezala.

MYRIAM GARTZIA

URROBI
KANPINA

ESPINAL
AURITZBERRI
 ORREAGatik 3km. tara
 Iruña-Luzaide errepidea, 42. km
 Tel. eta Faxa: (948) 76 02 00
NAFARROA

Denboraldiz kanpo taldeentzat prezio bereziak.

- Zerbitzu egokiz hornitutako kanpina.
- 4 eta 6 lagunentzako bungalowak, guztiz ekipatuak.
- URROBI eta Irati ibaietan arrantza egiteko aukera paregabea.
- Ibilaldiak: mendibizikletan edo-eta zaldiz.
- Tenisa, mini-golfa eta atsedena.
- Pirineo mendikatearen erdian kokatuta, mendi irteerak egiteko abiapuntu egokia duzu **URROBI KANPINA**.

LEITZARANGO URETAN BABESAREN MUGA

Andoain eta Irurtzun arteko autobideak egin du famatu, neurri handi batean, Leitzaran bailara. Hau babesteko aldarrikapena kontu zaharra bazen ere, autobidearen inguruko eztabaidak bizitu egin zuen. Euskal Mugimendu Ekologistaren aldarrikapena Parke Naturalaren inguruan joan bada ere, biotopo babestu izendatuko duen dekretua erabakitzeaz da Eusko Jaurlaritzak uda ondoren. «Ez da nahikoa» eskea ez da isildu.

NATURZAINZA batzorde aholkulariak baiezkua eman ondoren, Eusko Jaurlaritzako Gobernu Batzordea onartzeko zain dago Leitzaran ibaia eta bere ingurua (ibaiadar batzuk barne) biotopo babestu izendatuko dituen dekretua. Oporrak tartean direla eta, irailera arte atzeratuko da ziur aski erabakia Naturzaintzako Javier Portuondok adierazi digunez, baina jada tramite hutsa da Irurtzun-Andoain autobideak hain famatu egin duen bailara hau udazkenarako biotopo babestu lege ikustea. Jaurlaritzako Industria, Nekazaritza eta Arrantza Sailak aurkeztu zuen dekretuaren zirriborroa eta honek arrazoitutakoaren arabera, eremu honen duen «biztanle kopuru urria, fauna, bihurtunez jositako ibilbidea eta landaretza masen presentzia»

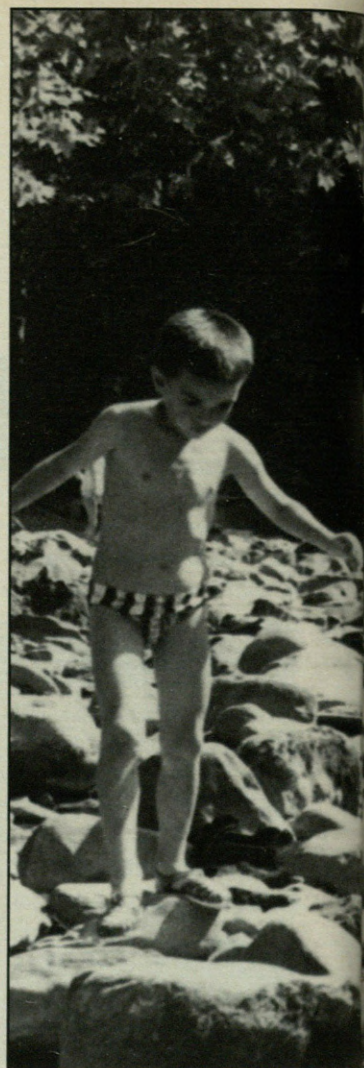
dira Leitzaran ibaia biotopo babestu izendatzeko arrazoi nagusiak. Landaretzari dagokionez, Gipuzkoako halzaga adibiderik aberatsena jasotzen du bere baitan.

Leitzaran ibaiko uren kalitatea aipagarritzat du dekretuak, izan ere, Gipuzkoan kutsadura maila txikiena jasotzen baitute. Ibai honetan ikus daitezkeen amuarrain, aingira eta beste motatako arrainek islatzen dute ur hauen balioa. Bestalde, bailara honetako lurren artean belar eta abeltzantzarako erabiltzen direnak urriak izanik, zuhaitzek jantzitako lurren portzentaia

% 90etik gorakoa da, Gipuzkoako beste lekuetakoa baino askoz ere nabarmenagoa.

Hauek, baina, ez dira dekretuak ematen dituen arrazoi bakarrak Leitzaran biotopo izendatzeko, lurren % 77 jabetza publikokoa izatea faktore garrantzitsua baita. Babesa gauzatzeko orduan, zirriborroaren arabera Leitzaran ibaia, ibaiadar batzuk (hasierako zirriborroan guztiak baziren ere) eta bi alboetara bost metroko tartea betetzen duen gunea izango da babesa jasoko duena. Ekintza zientifikoak, ibilaldi eta txangoak,

■ «Biztanle kopuru urria, fauna, bihurtunez jositako ibilbidea eta landaretza masen presentzia» dira Leitzaran ibaia biotopo babestu izendatzeko arrazoi nagusiak

lehendik abian ziren abeltzantza eta nekazaritza usiak eta abeltzain eta nekazariarentzat motore-ibilgai-luen zirkulazioa baimenduta izango dira babesgunean, bere ezaugarri naturalak kaltetuko ez direlakoan.

Babes neurriak

DEBEKATUTA izango da, ordea, erreka eta ibarretan aldaketak sortzen dituen edozein ekintza, bertakoak ez diren fauna eta landaretza espezieen sarrera, baita basoko piztiak ehizatzea ere. Hauen debekuak ekarriko du, hain zuzen, babesa.

Figura berria dugu biotopoarena. Naturzaintza sortu berri izanda, Euskal Auto-

■ Eguzkik eta Andoaingo Talde Ekologistak «osoko tratamendua» ziurtatzeko ibaia bakarrik babestea nahikoa ez dela uste dute

lako. Gainera, Itxinakoa Gorbeako parke naturalaren barnean dago eta Araban babesten direnak lau aintziretatik hiru dira (bat lehortu egin baitzuten mahastia egiteko).

Euskal Autonomi Elkar-terko Naturaren Kontserbaziorako Legeak hiru babes mota jasotzen ditu. Biotopoaz gain, Parke Naturala eta Zuhaitz Berezia ere babesarako ereduak dira, nahiz eta aipatu hiru hauek diren EAEko lehenengo hiru biotopo egitasmoak. Parke Naturalaren ideia Leitzararen kasuan Lurraldeak aipatu zuen lehenengoz, Irurtzun-Andoain autobidearen auzia gori-gorian zela.

Leitzaran ibaia babestuko du Biotopoaren Dekretua onartzen bada. (Argazkia: Garikoitz Garaialde).

nomi Elkartean sortzeko lehenengo hiru biotopo egitasmoak aurkeztu zituen, Leitzarangoa barne. Beste biak Araba eta Bizkaian dau-

de, herrialde bakoitzeko biotopo bana aurkeztu da, beraz. Biasteriko Aintzirak dira Araban babestu nahi direnak, eta Itxina Bizkaian.

Dena den, Eguzki talde ekologistako partaide den Garikoitz Plazaolaren ustez, «enblematikoena» Leitzarangoa da, ezagunena egin de-

Parke naturala

EUSKO Jaurilaritzako Nekaritza Sailak Naturzaintzan Leitzaran Ibaiaren Biotopo Babestu dekretuaren zirriborroa aurkeztu bezain las-

"UDA 95" OFERTAK

BUS+HOTELA (8 egun)	Costa Brava	31.200
	Salou	28.200
	Benidorm	21.600
	Costa del Sol	37.800
ABIO+HOTELA (7 egun)	Mallorca	51.700
	Kanariak	45.700
	Tunez	42.100
	Atenas	60.800

viajes - bidaiak
Baskotour

ZIRKUITOAK	GALIZIA (Busez)	26.500
	VENEZIA-VIENA-PRAGA (Bus+Abioia)	69.900
	PRAGA-BUDAPEST (Abioiez)	88.900
	ROMA-FIRENZE-VENEZIA (Abioiez)	64.900
	ITALIA (Bus+Abioia)	48.900
	ESKANDINAVIA (Abioiez)	128.900

Cuba	74.900
Stº Domingo	120.500
Cancun	115.500
Bali	128.600
Filipinak	132.900
India	139.900
China	235.500
I. Margarita + Cartagena	125.500
New York + Orlando	88.000

BILBAO	ZUMARRAGA	DURANGO	ARRASATE	GERNIKA	TOLOSA	SANTURTZI	BEASAIN	GASTEIZ	ZARAUTZ	PORTUGALETE
Tel: 4476224	Tel: 722411	Tel: 6814406	Tel: 793221	Tel: 6256717	Tel: 650750	Tel: 4837250	Tel: 888849	Tel: 268400	Tel: 132946	Tel: 4621411

■ Administra- zioak Parke Naturalen egitasmoen zerrendan ez du Leitzaran aipatu, lehen babes keinua biotopoa dugu

ter Eguzkik eta Andoaingo Talde Ekologistak alegazioak aurkeztu zizkioten egitasmoari, izan ere bailaren «osoko tratamendua» ziurtatzeko ibaia bakarrik babestea nahikoa ez dela uste baitute, «batez ere azaleraren % 77 jabetza publikokoa denean». Dekretua «ez da nahikoa», beraz, hauen aburuz. Parke Naturalaren ereduak lurralde azalera handiagoak babesten ditu eta horregatik deritzote biotopoari murriztegia, Leitzaran bailara osotasun bezala babestu beharrean ibaia eta tarte estu bat besterik ez dituelako jasotzen.

Ibaia eta bailara

PARKE natural eta Biotopoaren arteko ezberdintasun bakarra, ordea, ez da azalerarena, nahiz eta garrantzitsuena izan. Kudeaketari dagokionez ere aldeak badira, izan ere Parke Naturala talde baten eskutan izaten da, zeinean administrazioa zati bat besterik ez den, agente ezberdinek parte hartzen baitute eta programa baten arabera lan egiten. Biotopoaren kasuan, ordea, ez da horrelako betebeharririk ezartzen. Babes maila ere ez da bera, Parkearen kasuan debekuak gogorragoak baitira, hau da, babes estuagoa. Administrazioak, ordea, Parke Naturalen egitasmoen zerren-

■ Landaretza faktore garrantzitsua da Leitzaran babestearen alde. (Argazkia: Garikoitz Garaialde).

dan ez du inoiz Leitzaran aipatu eta bailara (ibaia soilik, kasu honetan) hau babesteko lehen keinua Biotopoaren dekretu hau dugu.

Urte honetako martxoan atera zen lehenengoz argitarata Leitzaranentzako Biotopoaren egitasmoa, Eusko Jaurlaritzako Nekazaritza Sailak Naturzaintzako lehenengo bileran zirriborroa aurkeztu zuenean. Ingarugi-

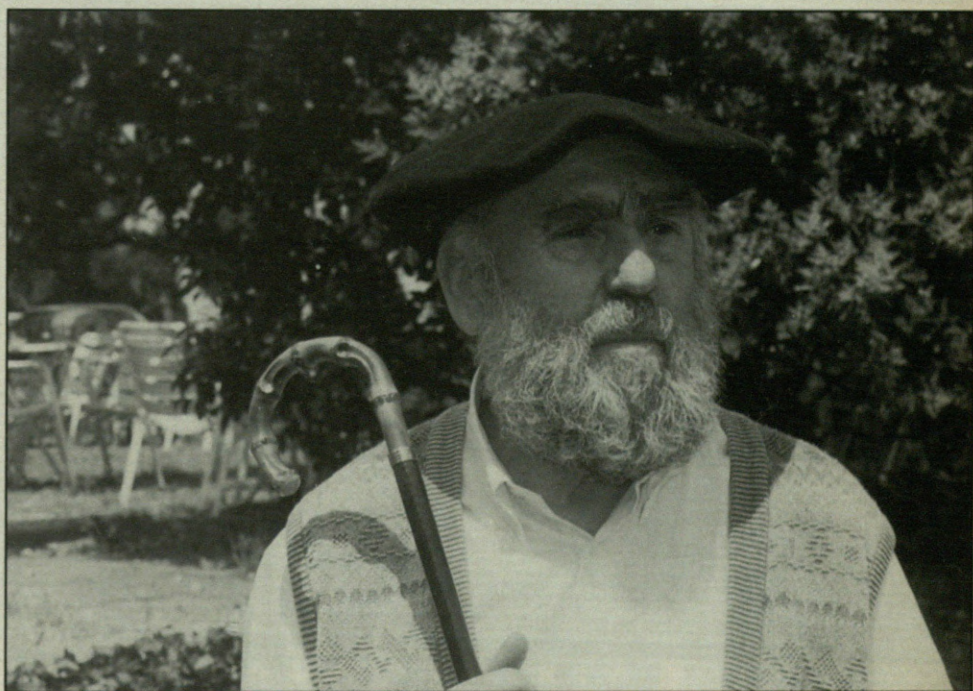
ro Sailak ezadostasunak azaldu zituela eta, hamar egunetako epea jarri zuen Nekazaritza diputatuak berriz ere gaia beste bilkura batean berreskuratzeko. Epe horretan aurkeztu zituzten alegazioak Eguzkik eta Andoaingo Talde Ekologistak, egitasmo beraren ez nahikotasuna azaltzeaz gain, beste hainbat irregulartasun salatuz: Zonaren

Baliabide Naturalen Ordenaziorako Plana burutu gabeko dekretua egin izatea (legeak kontrakoa baitio) eta eztabaida prozesu irekia ez garatzea. Naturzaintzak, ordea, baietza eman zion zirriborroari eta gomendioa kontuan izango du Eusko Jaurlaritzako Gobernu Batzordeak erabakia hartzen.

ARANTXA ERASUN

«Nafarroak aspaldi galdu zuen bere nortasuna»

Duela hogeita hamar urte idatziriko eleberria argitaratzea ez da maiz gertatzen, baina Bianakoak maiz ezagutu du. Literaturaz baino gehiago gizarte eta historiaz mintzo gara. Euskal Herria ezagutu nahi duenak badu zer ikasirik bere lanetan.

Ni ez naiz inguruaren fruitua, «odolaren mintzoa» ere hor da. (Argazkia: Joxe Lacalle).

Argitaratu berri duzun «La cuerda rota» duela 30 urte idatziriko eleberria da, zure azken urteotako lanekin aldaketa franko antzeman daitezke.

Pamielak argitaratzea proposatu zidanean, berriro leitu eta ez nengoen oso seguru. «Pequeña crónica», «Relato cruento» edota «Botín y fuego» nire lanekiko des-

berdintasun ugari zituen, denboraren poderioz subkonszienteak elkarrizketak ez erabiltzera bultzatu nau, neure buruarekiko aski nahasia aurkitu nintzen.

Agian azken liburu hau errazagoa da irakurlearentzat, zure egungo estiloa ez baita erraza, bertsuagoa da.

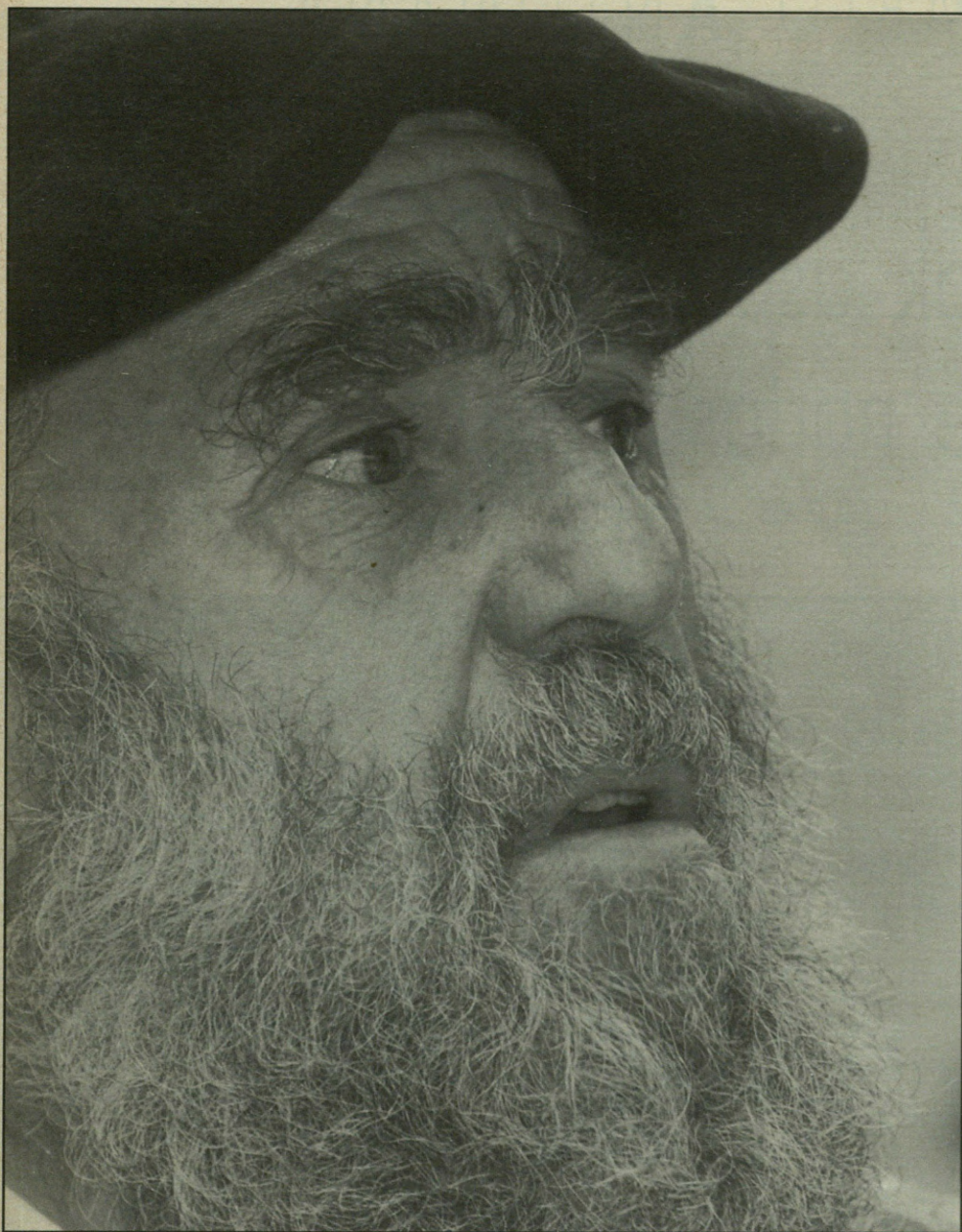
Horregatik uste nuen ira-

kurle finari baino irakurle arruntari gustatuko zaiola. Izan ditudan kritikek oker nengoela adierazten didate. *Literaturari dagokionez, aparta baino apartatua izan zara, zure aurrekorik sumatzen al duzu? Urabayen esate batera-*

ko? Urabayen oso berandu leitu dut, eta ezin dut esan nigan

eragina izan duenik. Garai hartan gaiak zuen garrantzia, orduko erregimenaren aurrean askatasun aldarrikapenerako gizarte gaiak baliatzen ziren. Muga igarotzen zuten portugaldarren gaia hurbila nuen. Aldi berean, estilo aldetik ez du zer ikusirik garai hartako lagunek egiten zutenarekin.

Inoiz «Nafarroako Faul-

Jende bera leku berean da, 1975. urtean gehien saltzen zuten egunkariak egun ere nagusi dira; gainera, haiek dira demokraziaren lehenbiziko lerroan daudenak. (Argazkia: Joxe Lacalle).

kner» izendatu zaituzte.

Faulkner ingelesez leitzen nuen, hegoalde sakonaren ingeles amerikarrak zituen zailtasun guztiekin. Bitxia da, izan ere nire bizitza osoan Amerikak mundu mailan izan duen jokabidea gaitzetsi egin dut, baina aitortu behar dut enbaxada amerikarrari esker ezagutu eta landu izan ahal nuela

Faulkner. Kritikariak Estatu espainiarreko lehenbiziko 'faulknerianoa' izan nintzela diote; gero, indar handiz, Benet etorri zen.

Madarikatua baino, ez al zara zorte txarra eduki duen idazlea?

Zorte txarrik ez. Patua zure indarrekin moldatu egiten duzu, garai batean errua besteei leporatzen nien.

Baina errua izatekotan nirea da. Baldintza psikiko zehatz batzuekin sortuak gara, harremanetan sartzeko zailtasunak ditut, eta bi aldiz atea jo ondoren hirugarrenean ez naiz saiatzzen; alta, bada jendea hoguei aldiz saiatzzen dena, eta sartuz gero, kortxo guztiak irauten dute ur-azalean... Orduan txarrena da betidanik ezagutu dituzun

« Patua zure indarrekin moldatu egiten duzu, garai batean errua besteei leporatzen nien; baina errua izatekotan nirea da»

horien iturriak ere ezagutzen dituzula, eta nolatan iritsi dira? Ireki den arte ate joka egon direla seinale.

Beraz, ez zara zure buruaren saltzaile ona.

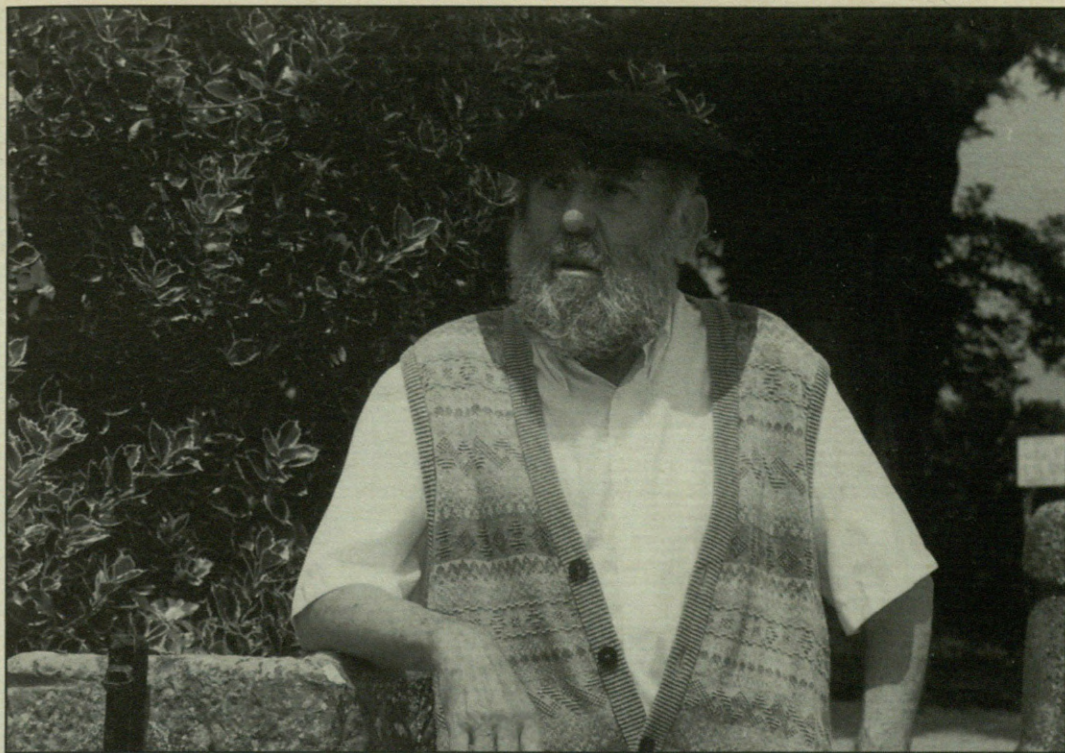
Ez naiz saiatu ere egin, errua nirea da. Ziur naiz ene arbasoen artean nik dudak aldarre bereko anitz azalduko direla, ni ez naiz inguruaren fruitua; «odolaren mintzoa» ere hor da.

Antoñana idazlea gazte batzuek duela hamabi urte berreskuratu zuten?

Hala da, haiengatik izan ez balitz ezezagun jarraituko nuen; gainera Pamielaren sorrera horrekin batera eman zen, «Pequeña crónica»-k eduki zuen arrakasta ikusirik argitaletxan munduan sartu ziren.

Eleberriez gain, era literarioan historia landu duzu, II. Gerra Karlista konparaziora. Bertan 36eko Gerran eman ziren gezurrak antzeman dituzu? Hain handia al da bi gerren arteko antza?

Bada: soldaduen jakineztasuna, apezgoaren papera beti boterearekin bateginik, liberalek Gaztela aldera -hemen beti Gaztela esan izan dugu, orain La Rioja dela diote-, jo behar izan zuten, parekotasun anitz antzeman daiteke. Hala ere, 1872koa gizatiarrago izan zen, ez zen hain bortitza izan, menturaz militarren ar-

Egun UPN eta PP alderdietan daudenak ziren Fragaren kontra azaldu zirenak. (Argazkia: J. Lacalle).

teko gerra izan zelako, denak akademia beretsuan ikasiak. 36an gerra militarrek militar ez zirenen bultzuen kontra bultzatu baitzuten.

Gurean ere historia errepikatu egiten al da?

Anitzetan erran izan dut, 36an alfabetatu gehiago egonda ere, jantzia besterik ez zen aldatu, egun ere, 1995. urtean, jende orok ikasten duenean, sakonean jende berdina da, belaunaldiz belaunaldi jasotzen dena. Boterea daukanak helarazten du hori, lehen, zuta-beak, finantzak, eliza eta armadak ziren; orain komunikabideak sartu behar dira, haien esku daudenak. Jantzia besterik ez da aldatu, emakumezkoek prakak erabili, erre, ikas dezakete, baina pertsonen buruan hozka eginez gero bere arbasoengandik jaso dutena azaltzen da.

Beraz, trantsizioak ez zuen ezer aldatu.

Francoren heriotzarekin apurketa etor zitekeela uste genuen. Baina egun, indar errepresiboak berdinak dira. Udal idazkaria izanda hainbat urtez ikusi dut Francoren irudia Goardia Zibilaren koartelean. Trantsizio baketsuaz mintzatzen da, eta benetan gertatu dena Vizcaino Casasek dioena da, hirugarren egunean berpiztu zela. Jende bera leku berean da, 1975. urtean gehien

saltzen zuten egunkariak egun ere nagusi dira, demokraziarekin gerta zitekeen irakurleak esatea hainbat urtez engainatu egin gaituzue, ba ez, alde bres suertatu da, haiek dira lehenbiziko lerroan daudenak.

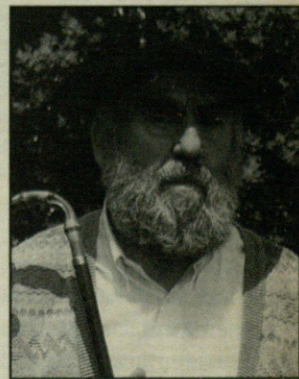
Egun, Nafarroako nortasunaz asko eztabaidatzen da. Ezer gaineratu abal duzu eztabaida borretaz?

Nafarroak aspaldi galdu

zuen bere nortasuna, beraz, ezin gara mintzatu izan ez den gauza batetaz. Desagertuak diren foruez mintzatzaren dira, Foruaren Hobe-kuntza darabilte foru hitza aipatzearen, eta funtsean probintzia bakarreko konstituzio xumea besterik ez da.

NORTASUN AGIRIA

Bianan jaioa 1927an, Navarro Villosladaren etxean, egun Iruñea eta Urantzia ditu bizitokiak ● 35 urtez Sansol, Desojo eta El Bustoko idazkaria izana ● Mendian bakarrik paseatzea, xixak eta ibaietako karramarroak biltzea zaletasunak izan arren, egun beharturik ateratzen da etxetik ● Bilobekin euskaraz saiatzen da, haiek etengabe zuzenketak egin arren ● Euskaraz denetarik leitzen du, politika orrialdeak bereziki

■ Nolabaiteko onespina jaso dudanean, produkzioarako oso urte gutxi geratzen zaizkit. (A.: J. Lacalle)

Francok berak, saiatu arren, ez zuen bainbat gaietan ezer lortu. Diktaduraren garaian, bazienda kontuetan, Madrilen kontrako mugimenduak izan ziren Nafarroan.

Sekulako iskanbilak bizi ziren, gogoan ditut Sanfermin batzuetan gertatu zirenak.

Fragak hainbat artikulatu idatzi zituen foruen desagerketa itzuliezina zela argudiatuz, eta egun UPN eta PP alderdietan daudenak ziren Fragaren kontra azaldu zirenak.

Gaur egun, jendea foruak dituelakoan dago: noiz sartu du eskua aurrekontuen tribunalak? noiz edozein tribunalek? Egun bai, eta gainera La Rioja eta Aragoi kekara, Francoren garaian ez

ziren balio, egun dena onartzen da.

Gobernu aurrerazalea eratu omen dute. Horrek Nafarroako identitatea berreskuratzen lagundu abal dezake?

Politikoengan ez dut sinesen; apezek eliza uzten dutenean jantziak zintzilikatzen dituzte, pertsonen politikan sartzean ideologia. Duela gutxi arte joan-etorrian ibili dira, ikuiluetan sartu dira, baina behin botoak lortuta nahi dutena egiten dute, eta orain sartu berriak direnek berdin egi-

nen dute. Nafarroako nortasuna ezbaian dago, bakar batzuei interesatzen zaie, eta nonbait horiek gaiztoak dira, eta gaiztoak omen direnez...

Inoiz, meza eta prozesiora itzuliko ginela erran duzu. Zer dela eta?

Garai batean jendea zientotika ateratzen zen elizaren bidetik; behin Lizarran nire lankideekin eztabaidan ari nintzelarik, desertzio hori unean uneko kontua zela eta errosariora itzuliko ginela, horrek duen esanahiarekin, adierazi nien. Me-

zatarra joateari utzi nion lehenbizikoetakoa izan nintzen, eta erraten nien, Nafarroan mezatarra ez joatea ia heroia izatea dela baina aldi berean Madrilen egon eta joatea ere heroiena da, anitz baitziren hemen bai eta Madrilen joaten ez zirenak.

Eliza beti bera da, demokraziaz mintzo da eta hemen Sebastian bere iritzikoak ez diren apez guztiak baztertzen ari da. Arestian aipatu dudan legez, pasa den mendeko hiru zutabe horiek hor daude, salbuespen batekin: armada ez da ilustratua, XIX. mendean bai, bere zereginaz ideiarik bazuen. Gaur egun edukiko balu herriei komeni zaiena defendituko luke.

Aurki beste eleberria berrrargitaratzeko asmoa

«**Foruaren Hobekuntza darabilte foru hitza aipatzearen, eta funtsean probintzia bakarreko konstituzio xumea besterik ez da**»

«Nafarroako nortasuna ezbaian dago, bakar batzuei interesatzen zaie, eta nonbait horiek gaiztoak dira»

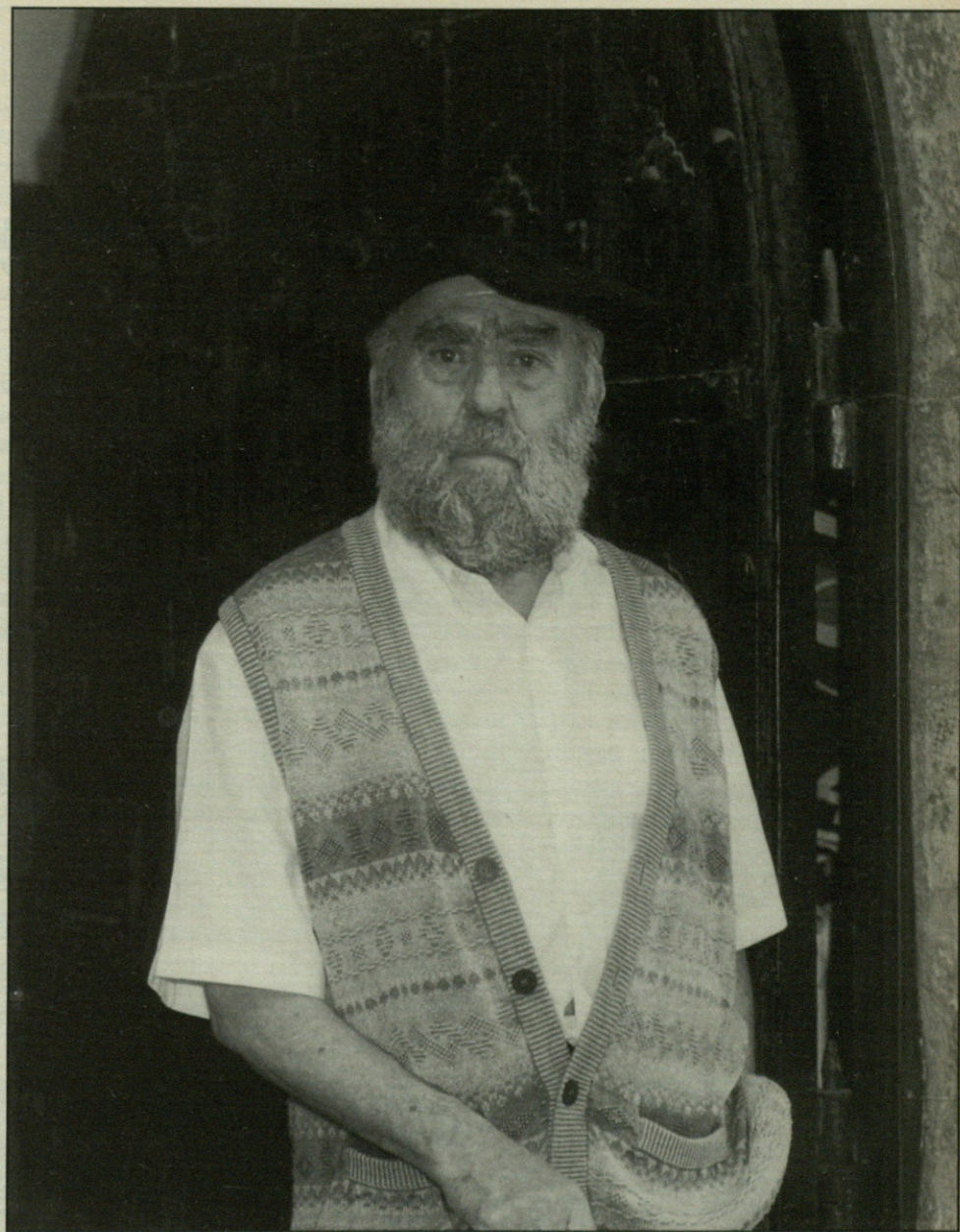
duzu, «Relato cruento» bere garaian ia zabalpenik izan ez zuena.

Argitaratzearena ez da nire esku. Isilean egon banaiz, inork ez didalako deitu izan da; deitzen ez badizute balio ez duzun seinale. Uste horretan egon naiz hainbat urtez, gazte talde hori nigana etorri arte.

Bada nire bizitzako garai bat ia galdurik eman daitekeena; sasoi horretan indar handiz nintzen, inork herrialde honetan kasu egin izan balit askoz ere gehiago produzi nezakeen. Gaztea nintzen, gainera jenio txarrik banuen -orain ez daukadana-, eta nolabaiteko onepena jaso dudanean, produktiorako oso urte gutxi geratzen zaizkit.

Errana duzu Unamunok «Paz en la guerra» idatzi ondoren II. Karlistadaz material pilo zuela, baina ez zuela eleberri bori idatzi. Literaturak lagundu al dezake gure iragan historikoa arakatzeko?

Sekulako eleberria izan zitekeen. II. Karlistadaren inguruan Tolstoiaren «Bakea eta gerra»-ren pareko eleberria idatz daiteke. Garai historikoko horren inguruan liburu anitz leitu ditut, baina historialari profesionalen lanek hotz uzten naute, historia zientzia matematikoa izanen balitz bai, baina ez da horrela. Unamunok, Baro-

Unamuno, Baroja, Valle Inclanen karlismoaren historia niretzat jatoritasun handiagokoa zen. (A.: Lacalle).

jak, Valle Inclanek karlismoaren inguruan historia bat idatzi zuten, niretzat jatoritasun handiagokoa. Historialariak ez daude emozioa, nahia, errebindikazioaren mailan.

Sanferminak gainean ditugu. Honetan ere aldaketak ezagutu dira. Zer iritzi duzu egungo festetaz?

Txarrenetik okerrena imita-

tzen da. Badirudi gustu txarra nagusi dela, menturaz Iruñea aldatu egin delako ere. Gogoan dut hiriak 50.000 biztanle zituenean, Iparraldekoak ere etortzen ziren, beste girobat izaten zen. Gero emigrazioa etorri da, Nafarroakoa izanda ere, masifikazioa handia ezagutu da, eta horiek ez dituzte ohitura zaharrak mamitu; horrez gain, atzeritar saldoa

hurbiltzen da, eta asko edaten dela ikusirik haiek gehiago, bertakoek gaiztakeriak egiten dituztela haiek handiagoak, eta azkenean hau munduko pisontzia bihurtzen da. Ezin da historian 60 urte atzera egin, baina egun dena zilegi da, eta amaitutakoan honek zaborregia dirudi.

PATXI LARRION

Guggenheimgo entzierroa

SANFERMINETAKO zezenen antz handirik ez du noski, baina Guggenheimen prozesua jarraitu dugunok ondotxo ikasi ditugu museoaren 'zezen' handiaren izen abizenak: Thomas Krens. Bere adarretatik libratzen lanik izango dugula adierazi izan dute, behin eta birritan, proiektuarekiko kritiko azaldu direnek, eta aldiz, Eusko Jaurlaritzatik lasai egoteko esaten zaiugu, museoa ondo gobernatzeko moduan daudela, eta ez Krensen ezta beste inoren adarkadarik ez dugula nozituko gure larrutan. 'Zezenaren' itzala ordea, beti presente ageri da Guggenheimek kalera egiten duen bakoitzean. Muuu...

Guggenheimen azken entzierroa Sanferminekin parez-pare gertatu da. Jakin dugunez, bere garaian hainbat adituren parte hartzeaz osatu zen obren erosketarako aholku batzordea

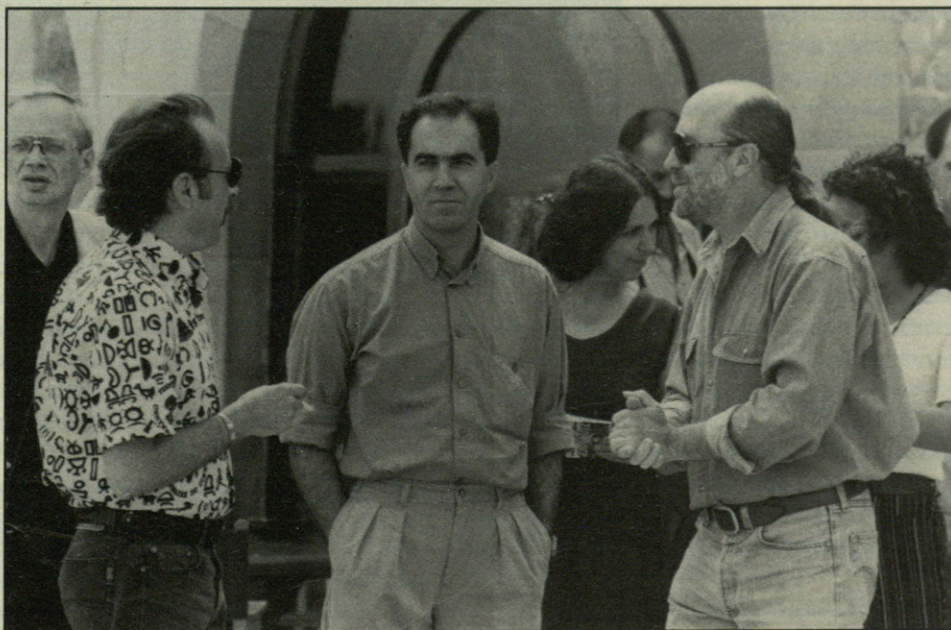
(Vicente Larrea, Javier Viar eta Juan Manuel Bonet, Alfonso Zorrilla eta Kosme Barañano) desagitea deliberratu dute, dagoeneko ildoak markatu direla eta beren egitekoa amaitu delakoan. Mari Karmen Garmendiak kargua hartu zuenetik bildu gabe omen zeuden, eta beraz... Komunikabideek berehala luzatu diote kapotea notiziari, Thomas Krensek erosketen bidea (1997aren aurretik 2.500 milioi pezeta -100 milioi libera inguru- xahutuko dira) garbitu nahi izan duela eta burukada batez aholkularitza barreratik kanpora utzi duela iragarritzeko artean.

'Zezen' handiak ez omen du inongo arazorik nahi 5.000 milioi pezetako arte obren salmenta egiteko orduan. Tomas Uribeetxebarria Bizkaiko Kulturak bi gauza aitortu ditu: euskal instituzioek Guggenheim fundazioaren

bitartez egingo dituztela erosketa guztiak (karia honetara mintzatu da Euskal Herriko Galerien Elkartearen lehendakaria, Petra Perez, orain artean ez dutela bilera bat ere egiteko aukerarik izan administrazioarekin, eta erosketetan bitartekari lanetan aritzeko aukera eskatuz), eta Thomas Krensek museoa ornituko lukeen obren ze-

Thomas Krensek
erosketen bidea garbitu
eta burukada batez
aholkularitza barreratik
kanpora utzi duela
adierazi dute lerro artean
komunikabideek

Nizamettin Arıçek (argazkian erdian ageri da) kurdueraz burututako «Klamek ji bo Beko» («Kantu bat Bekorentzat») filmeak irabazi du Eremuak'95eko Sari Nagusia. Publikoarena berriz, Dani Kouyatek banbaraz egindako «Keita!»-ren esku geratu da, eta aktore onenarena Wilma Kennedyri eman zaio, gaidhligetz datorren «As an eilean» («Uhartetik») filmean betetako lanagatik. Antolatzaileek esan dutenez, oso goitik bete dira jarritako helburuak. (A.: Ander Gillenea).

TXUTXU - MUTXUKA

INTXAUSETAKO UDAKO EKITALDIAK

NAFARROA Beherean Bunuze herrian dagoen Intxauseta kanpinean kultur ekitaldiak antolatu ditu, urtero legez, Jean Luc Berho bertako arduradunak. Egun bakarrez izango dira aurren, abuztuaren 11n, eta elkartasuna gaitzat harturik. Mahainguru batean hainbat testigantza agertuko dituzte Miguel Angel Estrella, Jean François Cazenave, Martine Aubry, Sauveur Bache, Michel Frechet eta Bernard Theil-ek, 18.00etan. Jarraian, 21.00etan, kontzertua eskainiko dute Peio Ospital, Beñat Achiary eta Miguel Angel Estrella musikariek.

NOR - NORI - NOR K

KOLDO ALDABE

eta Jone Larrañagaren «Munduaren talaia» sekzioa, Anjel Lertxundiren «Barraren erdian» baloraziozko lana, Alberto Barandiaranen «Quous-que tandem?» erreportajia (guztiak «Euskaldunon Egunkaria»-n argitaratuak) eta Jone Larrañagaren «United colours of Beterri» erreportajia, «Aiurri» herri aldizkarian kaleratua, izan dira Rikardo Arregi kazetaritza sariak jaso dituztenak. Sari honek idatzizko kazetaritza lan onenak saritu ei ditu urtero ●

KEPA F. DE LARRINOARI

emango dio aurren Jose Migel Barandiaran Fundazioak atzazteko handiaren izena daraman beka. Epaimahaiak antropologiaren inguruko zortzi proiektua aztertu ditu bekaduna izendatu aurretik, eta Kepa Fernandez de Larrinoa ikerlariak Zuberoako folk teatroari buruz (ekoizpen soziokulturaren historia eta interpretazio etnologikoaz luzatuko da lana) aurkeztu duen proposamenaren alde egin du hautua ●

ADRIAN ZELAIK

Eusko Ikaskuntzaren «Manuel Lekuona» saria jaso du. Jurista bizkaitarra Zuzenbide Pribatuaren bizitza osoan zehar egin duen ikerketa eta antolaketa lanaren ordainetan eskuratutako saria da, izan ere, sakabanatuta zegoen disziplina hau sistematizatu, eta lehen ez zuen maila konstituzional eta akademikoan jartzea lortu baitu. Remigio Mendibururen brontzezko eskultura bat eskaini zitzaion Bizkaiko Foru Aldundiko Jauregian ●

TEILAK

■ EUSKO IKASKUNTZAREN IKASTAROA

EUSKO Ikaskuntzak «Wilhelm von Humboldt: Hezkuntza. Hizkuntza. Euskal Herria» titulupeko nazioarteko ikastaroa antolatu du Oñatiko unibertsitatean, irailaren 5 eta 6an, euskal eta germaniar kulturak trukatzeko xedez. Giza, Gizarte eta Komunikabide Zientzietako unibertsitateko ikasle, irakasle eta profesionalen zuzendua izango da eta Euskal Herriko Unibertsitateko doktoretza programetan kredituak amortizatzeko balioko du. Aipatu bi egunetan hitzaldi eta mintegiak egingo dira, hezkuntza eta unibertsitateaz batetik, hizkuntzaz bestetik, eta bien arteko loturaz, Humboldtten pentsakeran oinarrituta beti ere. Euskal Herriko eta Alemaniako hainbat izen ospetsu hurbilduko da Oñatira, hala nola, Clemens Menze, Koloniako Unibertsitateko errektore ohia; Helmut Gipper, Münsterreko unibertsitatekoa; Federico Berastegi, Euskal Herriaren Adiskideen Elkartearen zuzendaria eta Juan Domingo Toledo autore, besteak beste.

Berlinen jaio zen Humboldt. Napoleonen aurka borrokatu zuen, eta ondoren, Europa berreraikitzearen prozesuan parte hartu. Alemaniako Konstituzioaren egilea dugu, liberalismo alemaniarren aita. Madrilerako bidaiaren batean ezagutu zuen Euskal Herria. Bizitzera etorri zen, euskara ikasi, euskal erakundeak ikertu eta euskaldunei buruzko zenbait publikazio kaleratu zituen. Munduari Euskal Herria ezagutarazi dion lehen zientzialari handizat jotzen da.

Donostian amaituko da hilaren 25ean aurtengo jazz jaialdien denboraldia

Nota ilunak udako argitan

Udako tenporekin batera jazz jaialdiak nonnahi. Atzerriko musikarien erakutsiak gogoz entzuten dira baina I. Salvador, G. Tejada, P. Goialde, J. Goikoetxea eta S. Idigorasengana jo dugu ke arteko nota ilunak Euskal Herrian nola mugitzen diren jakiteko.

ILUNTZEKO zortzi t'erdia dira. Donostiako Altxerri galeriara hurbiltzen ari gara, bertan tarteka jazz entzuteko aukera izaten dela eta. Ez dira taberna asko Euskal Herrian barra artean musika estilo honi lekua egiten diotenak.

New Orleans genuen buruan, saxofoi-jole beltz bat izerdi patsetan, gehiago zehaztearren. Altxerrira sartu, eskailerak jaitsi eta han gure harridura. Piano-jolea Sorkunde Idigoras, gitarra besapean Patri Goialde eta kontrabaxuarekin Gonzalo Tejada.

Euskaldunak hirurak eta jazz musikariak. «Oso gogorra da merkatu bonetan aritzea; saltzeko orduan oraindik beltz izerditsua existitzen da eta zaila izaten zaigu lekua egitea», dio Sorkunde Idigoras.

Orain hamalau urte inguru hasi ziren Euskal Herrian jazz doinuak aireratz.

Alabaina, komunikabide eta aretoetan oro har presentzia gutxi izan dute orain artean. Patri Goialdek, bere kideen modura, euskal jazzaren egoera negargarria dela esanez egin ditu lehenengo hitzak, «aspaldikoa da eta ez hemengo arazoa soilik. Bartzelonan bizi izan naiz eta beste maila batean, baina egoera beretsua da».

Azpiegituran hutsune handiena

GONZALO Tejadak gehiago zehaztu digu oraindik, solasa azpiegituraren mailara eramanez. Donostiako kontrabaxu-jolearen hitzetan, arlo horretatik dator hutsune larriena: «Azpiegitura aldetik ez dugu deus eta ez dut ulertzen; Estatu espainiarra euskal musikariez betea dago, kalitatea soberan erakutsi dute baina hemen ez daukagu mugitzeko biderik». Ez du bi aldiz aitatu behar izan azpiegituraren

Gonzalo Tejadak «Ciclo uno» amaitu berri du. (Arg: A. Bayo).

Iñaki Salvador: «Ezin da euskal jazzaz hitz egin, jazzaz egiten duten musikariez baizik»

Euskal Herriko jazzaren egoera nola baloratzen duzu?

Euskal Herrian jaialdi garrantzitsuak badaude baina ez, oster, urtean zehar mugimendurik. Beraz, ez arrazoi honegatik soilik baina bai nagusiki, Euskal Herrian ez dago jazz egiten diharduen musikaririk. Dozena erdi bat izango gara Euskal Herrian diskoak edota piezak osatzen gabiltzanak. Ia existitzen ez den industria denez, Euskal Herritik kanpo mugitu behar dugu. Ez dut uste euskal jazzaz hitz egin daitekeenik, jazzaz egiten duten euskal musikariez baizik.

Euskal Herriko jazzaz zenbateraino da kanpokoaren menpeko?

Jazz tradizioa batez ere amerikarra izaki, nahiz eta gero eta gehiago Europa-ko joerak bildu, ezinbes-

tean hortik jasotzen dugu eragina. Egia da, baina, hemen jazzaz egiten dugun musikarien artean, gero eta gehiago nabari dela mezua pertsonalizatzeko joera. Dena den, atzerriko begirada ezinbestekoa da. **Zein mezu darama zure musikak?**

Ez da oso zehatza. Egitura aldetik oso librea den musika mota lantzea, inprobisazioa dut obsesio. Eta hortik abiatuta entzuleari energia hori bideratzea bilatzen dut. Konposizio berak hurrengo egunean desberdinak izango dira; eta hortik entzuleak irakurketa ezberdinak egingo ditu.

Jazz zirkuitua indartu asmoz Euskadiko Musikari Asoziatuak taldea sortu zenuten iaz. Azkenean lortu dugu lege aldetik ere itxuratzea. Uztailean bertan banatuko

ditugu musikarien artean informazio buletinak. Oso garrantzitsua da gure arteko batasuna, hortik bideratu baitaiteke jazz indartzea. Musikariok formulak asmatu behar ditugu eta gero ekimen pribatuari, taberna, areto edo erakunde publikoari eskaini, elkarlanerako proiektuak proposatu.

Donostiako jazzaldian izango zara aurten. Bestelako proiekturik baduzu buruan?

Gauza ugari ditut eta kontent naiz ez direlako proiektu pertsonalak. Urte asko neramatzan nire izenez zihoazen proiektuekin, baina une honetan kontratatua izateko hautua egin dut.

Oreretako Ur antzerki taldeak egin behar duen «Romeo eta Julieta» lanarentzat musika egiten hasi behar dut. Disko konponketekin jarraitu eta baita ETBko telesail berri-rako, «Ajuria Enea»-rako musika prestatu ere. Udaberrirako beste lan bat ateratzeko asmoa ere badut. Aurreratu dezaket, *salsa* musikarekin jazzaz egingo duen talde latinoak izango dela.

koa duen aretorik eta horrek asko mugatzen du».

Oraindik ez da Altxerrin jazz emanaldia hasiko eta, beraz, beste piska batean atsedenean jarraitzeko moduan gara. Baina nekatuta daude, animorik gabe. «Askotan pentsatzen duzu bain egoera latza hobetzeko

«Gasteizko jaialdiak ez du bertako musika kontuan hartzen, Jaurilaritzaren laguntza izan arren»
S. IDIGORAS

konponbide ikaragarriak behar direla, eta ez da horrela. Oso proiektu zehatzak ditugu eta merkeak baina udaletxeek, aldundiek eta Jaurilaritzak atzera botatzen dituzte aurrekontuak. Borondatea da falta dena».

Udako emana neguan lehorra

ARGI gutxi dago Altxerrin. Jazz notekin batera giro berezia hartu du lokalak. Baina Altxerritik kanpo atzerriko musikarien distdirak argitzen ditu jazz jaialdiak. Getxokoa eta Gasteizkoa igaro berrian, Baiona eta Donostiakoak gelditzen dira oraindik.

Euskal Herrian egiten diren jazz jaialdien artean, baina, desberdintasun handiak daudela esatean bat datoz elkarriketatua. «Gasteizkoa, ridikuloa da. Sona handiko jendea ekartzen saiatzen dira, urtez urte antolatzaileei gustatutako taldeen emanaldiak errepikatzen dituzte, eta erabateko prepotentzia, nahi duten egitaraua egiten jarraitzen dute, azpimarratu du Tejadak. Hala ere, Gasteizkoa salbuespen, gaitz nontzeko jaialdietan euskal musikariek duten presentziarekin konforme da hiru kotea. «Gasteizkoan nabari da Euskal Herrian egiten den musika ez dela batere kontuan hartzen. Ez da

Iñaki Salvadorrek bakarka piano kontzertua eskainiko du Donostiako jaialdian hilaren 25ean (A: Aitor Bayo).

kontua, berehala zen Sor-kunde hari berari tiraka. «Neguan ez dugu ia jotzeko aukerarik, eta pianoarekin gabiltzanok are gutxiago. Apenas dago piano akusti-

abaztu behar, gainera, Eusko Jaurlaritzaren dirulaguntza duela jaialdi boney, gaineratu du Sorkunde Idigorasek.

Aspaldian isilik zegoen Patri Goialde hasi da bat-batean hizketan, jaialdiei ez zaiela duten baino garrantzi handiagoa eman behar esanez. «Herri bonetan azaleko kultura ugari egiten da. Ez dut esanahi jazzaldia egitea gaizki iruditzen zaidanik, baina une zebatz bat besterik ez da».

Urtean zehar, momentuz bederen, eskoletan bada zereginik. Donostiako Jazzle eskolaz eta bere garrantziaz mintzatu dira jazz musikari hauek. «Bartzelonara joan behar izan nuen ikasitera. Lehen Madril, Estatu Batuak, Frantzia edo nik egindako aukera zegoen jazz ikasiko bazenu», gogoratu du Patri Goialdek.

Hezkuntzan erabat sartuta dabil Goialde. Duela urte t'erdi utzi zituen zuzeneko emanaldiak nekatuta zegoelako. «Urte asko neramatzan gauzez jazz tabernetan berandura arte lan eginez, gutxi irabaziz eta lasaitzeko denbora behar nuen. Harmonia modernoa asignatura erakusten hasi nintzen orduan».

Sorkunde Idigoras ere

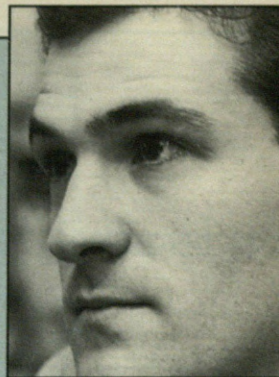
«Jazzan ezak»

Horrela zioen guztiok ezagutzen dugun bigotedun trikitilari morrokoaren lehenengo diskako pieza batek. Hantxe hartu nuen parte baina ez nuen ulertu haseran haren esanahia. Ez nekien hura jasateko gaitasunari enbidoa ote zen edota beti bezala ezerezean murgildurik agertzen zaigun ditxosozko jazzari egindako keinuren bat. Jazz sormenaren aldeko sentimenduak deskribitzeko dugun musika hizkuntza aberatsena da, baina ez bakarra; ez baikenuke kuadririk imajinatuko pintzel edo kolore bakanrez irudikatua.

Hala ere, ez daude guztiak hain kaxkar jazzaren munduan. Rockarekin al-

deratuz gero, sormenari bide berriak bilatzen laguntzen dio. Ez dago rockarekin gertatzen den moduan, aire zaharrak errepikatzen diren zentzazioa. Berrikuntza bermaturik dugu bi zentzutan: EEBBetako funky eta hip hop-erako joera S. Coleman eta B. Marsalis bezelakoekin edo Europako aire esperimentalagoarekin, Frantzia, Polonia eta herri nordikoetan bezala.

Euskal Herrian, leku guztietan bezala, zakurrak hankutsik. Musikariak eta entzuleak bide ezberdinetatik doaz. Lehenengoak kasu askotan jazzak ematen duen ukituaren bila datoz, ideia garbirik gabe baina musikari artean jazz jotzea garran-

Joxan Goikoetxea

tzitsua dela usaituz. Emaizta? Estilo ariketa eta bertuosismo erakustaldi ugari. Bitartean jo eta su amaitu ezinezko eskala gora eta eskala beherako lasterketan. Eta entzulea? Uztailleko zaratatik kanpo ezer gutxi? Nik nahiago udazkeneko arratsalde euritsua girotzeko Montek'en nota ilun pare bat.

irakaskuntzan dabil. Aurki, ordea, Donostiako jazzaldian bere pianoa entzuteko parada izango da Tejadaren laguntzaile modura. Donostiako kontrabaxu-joleak «Ciclo uno» izeneko diskoa aurkeztuko du. Estatu espainiarrean oso kritika onak jaso dituela adierazi digu Tejadak, eta deskribapen

txikia ere egin digu: «Euskal musikaren tematikaz izan gabe, gutxienez sustrai folklorikoak jasotzen ditu. Ez dakit zebazki euskalduna ala europarra, baina amerikarretik urrun».

Ordu t'erdi igaro da elkarriketa hasi dugunetik eta gaurko jazz kontzertua iragartzen ari dira Altxerrin.

Sorkundek dioen moduan, ez du mezu zehatzik helarazteko asmorik izaten; berak bezalaxe entzuleek musika mota horretaz disfrutatzea beste helbururik ez du. Itzaldut dugu, beraz, grabagailua eta Sorkundek esandakoari jarraitu, entzun.

MAITE ARTOLA

JUAN LUIS ZABALAREN ipuin liburua, SUSA argitaletxeak plazaratu berria

SAKONETA

11 ipuineko bilduma, 176 orrialde; liburutegietan salgai: 1.300 pezeta

Joakin Berasategi, Sendoa argitaletxeko arduraduna

«'Auspoa' bilduma gabe ez dago Euskal Herriko historia egiterik»

Sendoa argitaletxea azkenaldion zabaltze unean dela dirudi. Bertako arduradun den Joakin Berasategirengana jo dugu eta liburu gehitze honen arrazoiaz, «Auspoa» bildumaren etorkizunaz edota egungo liburugintzan ahozko literaturaren egitekoaz luze mintzatu zaigu. Gizon langilearen traza hartu diogu, euskal kulturaz kezkatu lan egiteko grina nabarian.

Sendoak liburu mordoska kaleratu ditu azkenaldion. Zeri erantzuten dio bonek?

Azkenaldi honetan, bost bat hilabete hauetan zortzi ale argitaratu ditugu, bilduma 231 alera iritsi da, baita 10 ale mardul «Auspoa» sail nagusian, Lazkao Txikiren 2 ale, eta berrargitalpen batzuk ere bai. Baina argitaratze erritmo honek ez du zerikusirik argitaletxearen une egokiarekin, Antonio Zabala lan etengabearekin baizik.

Sendoa esan, eta liburu mota bat etortzen zaigu burura, abozko literaturatik hurbil dagoena, euskalkietan landua eta batipat bertsolarien ingurukoa. Zein da Sendoaren irakurle mota?

Sendoak liburu mota asko

argitaratzen ditu: historia, biografia, sukaldaritza... Aipatzen duzun ahozko edo herri literatura «Auspoa» bilduman argitaratzen dugu. Irakurle mota? Denetik egongo dela uste dut. Gazte askorik irakurri zuen Atxagak Pello Errotaren bizitza bere alaba Mikaelak kontatua, zenbat goraipamen egin dizkion! Bai esan ere ikastola guztietan irakurri beharko luketela!

Abozko literaturari zer etorkizun ikusten diozu liburugintzan? Ez ote da egungo literatur joera nagusien bazterrean geratzen ari?

«Ahozko literatura oinarria da beste edozein literatura motarentzat. Ez da modaz pasatzen urteen joan-etorriarekin»

Ahozko eta herri literatura oinarria da beste edozein literatura motarentzat. Ez da modaz pasatzen urteen joan-etorriarekin. «Auspoa» bilduma gabe ez dago Euskal Herriko benetako historia bat egiterik, bera baita herriaren arima eta nortasunaren kutxa. Horregatik ahozko literaturari ikusten diodan etorkizuna herriari ikusten diodan berbera da.

«Auspoa» sailak jasotzen duen oibartzunarekin kexu azaldu zinen azken prentsaurrekoan, harpide kopurua oso txikia dela azalduz. Zerk egiten du huts?

Egia da Auspoak oso oihartzun txikia duela, ezagutu ere jende gutxi egiten du, eta harpidedunak herriz urriak dira. Zerk egiten duen huts? Ez dakit. Agian korrontearen kontra goaz.

Bertsolarien axolagabekeria salatu zenuen.

Bertsolarien munduak «Auspoa» saileko liburuak baztertu dituelako?

Hala da. «Auspoa» izan da, eta bere arima den Antonio Zabala, lozorrotik argitara atera dituen hainbat bertsolarien izen eta lanak, altxor harrigarri bat bilatu, zaindu eta herriari eman. Hala eta guztiz ere, ukazina da ez bertsolariek ez instituzioek ez diotela jaramonik egin, betiko batzuek izan ezik. Berdin gertatu zitzaion Joxemiel Barandiarani ere, peregrinazioak eta telebisitak hasi ziren arte. Itxura ere egin behar izaten omen da! «Auspoa» arriskuan legoke honen guztia onduz?

«Auspoa» saila ez dago arriskuan. Une txarragoak igaro ditu. Nork ez du ikusi Zabala

«CD-ROM eta horrelakoak ere egin litezke, baina horiek administrazioak egin beharko lituzke, 'Auspoa'k irabazigarritasun gutxi baitu»

hiru edo lau mutiko hartu, mahaia, eta liburu saltzera bertso jaialdietara joaten, kinkallero bat bezala. Berak idatzi, ikerketa egin, argitaratu eta saldu. Denok ditugu lotsatzeko arrazoiak.

Egun argitaratzen diren liburu gehienak euskara batuaz datoz. Zer leku eta funtzio ikusten diozu, bonen erdian, zuek egiten duzuen lanari?

Geroak esan beza! Ez da nire eginkizuna gai hauek eztabaidatzea, nire lana maite

dudan lan bati bultzada eta laguntza ematea da. «Auspoa-ren leku eta funtzioa? Nahitaezko erreferentzia izatea bertsolari eta herri literaturari buruz. Hori

« Ez bertso-laritzako jendeak ez instituzioek ez diote jaramonik egin Antonio Zabalaren lanari»

horrela izan ez balitz, bilduma hau ez zen sakeatua izango, izan den bezala.

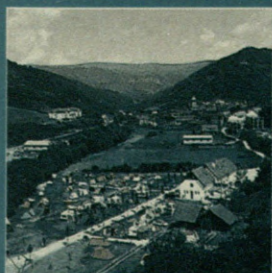
Batipat garai bateko kontuak eta idazle zaharrak burbildu dituzue argitaletxera. Kazabon eta Esnal berritze asmo baten adibideak al dira?

Haize berria da Esnal eta Kazabonen lanak «Auspoa-n argitaratzea. Egileak lanak ematen dituen eran argitaratuko dira. «Auspoa-k bere bidea jarraituko du egile guztiak errespetatuz.

Zeintzuk dira Sendoaren burbileko proiektuak? Egun indarrean jartzen ari diren bestelako soporteei (CD-ROMak...) kosk egiteko asmorik ba al duzue?

«Auspoa»-ko proiektua gaurkotasunez aurrera jarraitzea da. CD-ROMak ere egin litezke, baina horiek administrazioak egin beharko lituzke, «Auspoa-k irabazigarritasun gutxi baitu.

PATXI SARRIEGI

OSTATU - JATETXEA
• BAINUDUN LOGELAK,
BEREZIKI PRESTATUAK
FAMILIENTZAKO ETA
TALDEENTZAKO
• MENDIKO TXIRRINDEN ALOKAIRUA

**Tel. (948) 89 01 84
31680 OTXAGABIA**

BESTE AKTIBITATEAK
Haurrentzako udalekuak
fondoko eskiaren ikastaroak neguan
mendi ibilaldiak irailean
ibilaldiak oinez eta mendiko txirrindan
ekintza aritzeko asteak

Euskal Kultur Erakundearen enkarguz burutu berri da «Harrian herri» bideo-filmea

Harritzko herri hau

Iparraldea ezer gutxi edo azalez ezagutzen dela oharturik, eta herriaren barne irudia zabaltu asmoz, osatu dute ordu erdiko filmea, datozen egunetan kalean izango dena. Hiru urtez egina, egungo biziari heldu diote berezko kolorez.

Iparraldearen aurkeztea denbora berean kreazio lan bat izan zedin begiratu dute filmean.

DUELA hiru urte heldu zioten proiektuari, aspaldiko kezka baten harian: euskal herritar asko eta askok, eta zer esanik ez kanpotik etortzen direnek, soilik azaletik ezagutzen duten Iparraldea barnetik azaltzea.

Bordeleko 16 Arts Production etxearekin harremanetan jarri eta, eskutik hartuta aritu dira denbora honetan «Harrian herri» burutzen. Etienne Gary izan da zuzendaria, eta gidoia idazten ere parte hartu du Txomin Hegi Euskal Kultur Era-

kundeko zuzendariarekin. Bi dira aktore nagusiak: Jean Escaffre eta Maialen Pey. Daniel Hegoburuk bete ditu produktore lanak. Ordu erdiko bideo-filmea burutu dute, eta lau hizkuntzatan emango da, euskara, frantsesa, ingelesa eta gaztelez. Koldo Ameztoik jarri die ahotsea euskara eta frantsezko bertsioei. Musika Pascal Gaignek konposatua da.

Txomin Hegik azaldu digunez, ez dute dokumental klasikoa egitera jo, hots, ez da izan xedea Iparraldea offeko ahots batekin eta azalpen batzuk emanez aurkeztea, «*saiaitu gara denbora berean istorio bat kontatzen; nahi izan dugu herri honen aurkeztea izan zedin denbora berean kreazio lan bat, eta filmean herria deskubritzen goazen*

bezala zizelkaria barria lantzen ikusten da». Hortik «Harrian herri» izena.

«*Hiru urte bartu ditugu egiteko, ez genuen urgentziarik eta pixkanaka sartu gara herri honen barnean*», Hegik dioen moduan. Altxor garrantzitsu baten jabe egin direla aldarrikatzen du jarraian, izan ere 27 orduko materiala jaso baitute, gero ordu erdiko filmea osatze-

ko. Egungo Iparraldeari behatu diote: «Konturatu ginen historia ez genuela barneratzen abal, nabiz eta bainbat irudi azaltzen diren gure aurrekoaz ohar-tarazteko. Gaurko biziari heldu diogu beraz, kultura ikuspegitik abiatu eta arlo soziala eta ekonomikoa ere jorratuz».

Biziaren nahikeria

EZ dituzte gaiak bat bestearen ondotik eman, ezta herrialdeka ere, mugimendu bizi-bizi baten bidez hori guztia nahasten saiatu dira, hiru eremu handietatik partituta: mendigunea, haran-gunea eta kostaldea. Filmearen atzean antzematen den mezua baikorra dela aipatu digu, «biziaren nabikeriaren aldekoa. Hala ere, badira bizpabiru momentu non agertzen dugun ez dela irabazia gure kontua, zizelkariaren lanean ikusten da hori, lan dorpea dela eta zikinkorra, ez ditugu akto-

«Ikuspegi baikor bat agertu dugu, baina argi utziz ez dela irabazia gure kontua»
TXOMIN HEGI

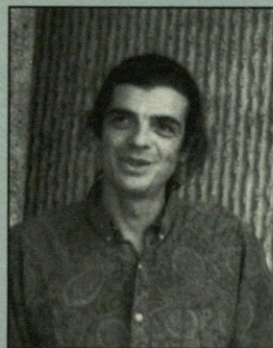
Etienne Gary, filmearen zuzendaria: «Benetako erreferentzia eskaini dugu»

Zer nola joan da filmaketa?

Oinarrizko materialik ez zegoen, irudi guztiak filmatu ditugu, salbu bakar batzuk. Kasu handiarekin ibili gara irudiak hautatzeko mementoan; jendea benetako erreferentzia eman nahi izan diogu, bizirik dagoen Euskal Herria erakutsiz.

Zein publiko hunkitu nahi izan duzue?

Lehenik Ipar Euskal Herrikoa, bere herria hobeki ezagun dezan, betiko irudiak alde batera utziz. Iparraldea ez da bakarrik kostaldea, barnealdean ere bizi aberatsa dago eza-

gutu behar dena, lantegiak dira, artistak, denetarik.

Kanpora zabaltzeko aukerarik izango al duzue?

Noski, filmea Kanadara eramana da abibidez, zentro batek erosirik. Gero, Ingalaterra, Grezia, Es-

painia eta Estatu Batuetako telebistetan zabalduko dugu, besteak beste. Cesar Production etxea arduratuko da horretaz.

Zer nolako barrera izan du filmeak?

Lehenik, egin dugun lanaz aski pozik gara nahiz eta beti kritikak izan. Segitzen genuen helburua lortu dugu oro har, eta baldintza onetan zabaltzen ari da.

Lan boni jarraikiz beste filmerik egiteko asmorik?

Filme tematikoak egiteko asmoa dugu, gure ondarearen aberastasunak ezagutarazteko.

reak makilatu ere, eta bada-kizu turismo munduak maite duela azala aurkeztea, argazki oso landua eta distiratsua. Ez dugu borrelakorik egin».

300.000 libera (7,5 milioi pezeta inguru) kostatu da «Harrian herri». Aurrekontuaren % 90 16 Arts Production etxeak (% 40) eta EKEk (% 50) hartu dute beren gain. Akitaniak eta Kultur

Ministerioaren Bordeleko adarrak ekarri du laguntza zerbait, eta ETBekin badute hitzarmen bat.

Heldu den egunetan agertuko da komertzioetan bideoa, eta salgai izango da merkatuaren prezioan: «Hala ere gure lehen helburua izan da eremu profesio-naletarako zerbait egitea, liburutegiak direla, kultur etxeak, irakaskuntza mun-

dua...». Grabatu duten material guztiarekin ere beste zerbait egin dezaketela pentsatzen du: «Honi segida bat eman eta kolekzio bat egin daiteke». Guztiarekin hainbat ate zabaltzea espero du, «ezagupenaren ateak, eta beraz, herri boni buruzko errespetua eta bizi na-biarenak».

J.J. PETRIKORENA

OXANEA ATERPETXEA

Literadun gelak • Eguneko menua 1.000 pzta.

Haur talde, ikastola, ikastetxe eta kanpalekuentzako prezio merkeak

Telefonoz hartzen dira erreserbak • Urte osoan zabalik.

Tel: (948) 89 31 53 • 31417 ISABA (Nafarroa)

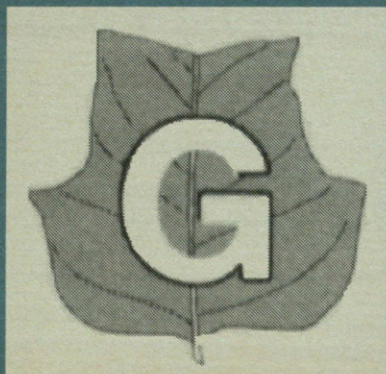
ATLANTIDA: EGIA ALA MITOA?

(KATAKLISMO GEOLOGIKO BATEN HISTORIA)

I. Rézanov / D. Vitalino

- Platonen kondairatik plaken tektonikara misterio ikaragarri hau ulertu nahian.
- Kontinente galduaren desagertzearen kausa fisikoak.
- Minostar zibilizazio itsastarraren aurkikuntza Arthur Evans-en eskutik.
- Gertatutako kataklismoaz gaurko zientziak baieztatzerik duena.
- Atlantidari buruz Tira uhartean aurkitutako irudi ernagarriak.

**PUNTA KO JAKINTZA, EUSKARAZ,
ZURE ESKU**

ARTZAIN-KOMUNITATE EUSKALDUNA (II) (BORTUKO INGURUA)

Sandra Ott

- Olha delako artzain-erakundearen antolaketa demokratikoa.
- Mendiko gazta eta etxeko gaztaren arteko desberdintasunak. Mendiko gaztangintzaren inguruko erritoak.
- Umeen eta gazten 'kontzepzioaren' arteko lotura hizkuntzan, gizarte-mailan eta maila sinbolikoan.
- Zuberoako basoa eta gizartea XIX. eta XX. mendeetan.

**EUSKAL HERRIKO BIZITZA PRIBATUA
GURE HIZKUNTZAZ**

GAI AK ARGITALDARIA

L I B U R U A K

«ALFANHUI»

RAFAEL SANCHEZ
FERLOSIO

ITZULPENA: ESKARNE

MUJIKA GALLASTEGI
IBAIZABAL, 152 or.

Rafael Sanchez Ferlosioren lehen liburua da «Alfanhui»-ren langintzak eta ibilerak», 1951n argitaratu zena. Eta Eskarne Mujika Gallastegik haren itzulpena dakarkigu Ibaizabal argitaletxearen eskutik.

Bidean doa Alfanhui, bizitzaren eta jakituriaren bidean barrena. Oro baitu ikaspide oro jakin nahi duenak. Gaztelako, «bazen behingo» mutiko hau, langintza bitxietatik jasotako eza-gutza sakontzearen, amaren etxea utzi eta mundu zabalago batera abiatu da. ●

«SALTXITXAK
EGUZKIPÉAN»

RAYMOND PLANTE

ITZULPENA: J.K.
IGERABIDE
ELKAR, 136 or.

Raymond Plante idazle quebecarra da, gazteentzako liburuekin arrakasta handia lortu duena Kanadan nahiz beste herrialde askotan. Francois Gougeon orain baino lehen ere izan du liburu bateko protagonista.

Francois gazteak dirua behar du poltsikorako; uda iristerako, beraz, lan bila hasi da eta saltxitxa-postu batean aurkitu. Han aritu beharko du eguzkipean. Gauzak ez dira uste bezain errazak ordea; eskerrik umorez hartzen dituen arazoak. ●

JUAN MARTIN ELEXPURU BEGIETAN

Abenturak literaturarekin errimatzen du

Jon Arretxe idazle, filologo eta abenturazale basauritarra jatorrizko tituluzale da, «Hakuna Matata»-ren atzetik «Tubabu» (Gizon zuria) ekarri baitigu. «Hakuna Matata»-n (Labayru 92) sei narrazio eskaini zituzkigun, atseginak, irudimenez eta sorpresaz beteak. «Tubabu» bidai liburua dugu. Berari entzun genion agian fabulaziorako irudimen gutxitxo duelako edo jo duela bidai liburura. Bi liburuak irakurri ondoren nik ez diot irudimen faltarik somatzen.

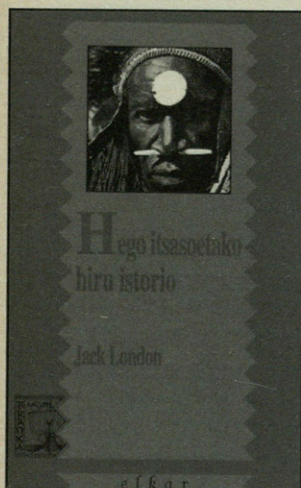
«Tubabu»-k Afrikako iparralde bizikletan zeharkatuz egindako bidai luze eta nekosoaren kontaketa digu. Liburua bidai-egunkari gisa tajutua dago. Luma arinez eta zehaztasun handiz doa herri-sarrerako ume-multz galderatsu eta jolaszaleetatik Algeriako familia islamikoen baitara, Saharako ataririk desertuen desertu den Tanezruft lazgarri eta xarmaz betera. Funtzionarioen mafiagatik bizitza arriskuan ikusten den Maliko mugan, eta hodeietzean, beti, liburu hasieratik giroa lurrin-

tzen duen tuareg mitikoen balizko mehatxua. Gero, abioiko parentesiaren ondoren, Afrika beltza ezagutuko dugu, guztiz desberdina, bere herri kaotiko, ohian beltz eta neska-begirada are beltzagoekin.

Abenturazalea denak ezin gustorago irakurriko du liburua, eta baita paperezko abenturazale denak ere. Ezer kritikatzekotan, nire gusturako liburuaren formatoa monotonoegia da. Kapitulu gehiegitxo du (72) eguneko kontakizunari atxikiegiak. Afrikako bi herri-ipuak zoragarri dakartzkigu, ederki kontatuak, gehiagoren egarritz uzten dutenak. Eta idazleak sobran duen irudimena lotuegi ez ote duen izan iruditu zaigu, herabegi ez ote duen jardun, bere ia lehen liburua delako, beharbada.

Idazle ezohizkoa jaio da euskal literaturara, kontalari aparta, euskara senez eta erraztasunez darabilena, zeresana eman-gu duena euskal literaturaren mundu heretsi samar honetan, literaturan bizitzan bezain arriskuale agertzen bada behintzat.

TUBABU
JON ARRETXE
ELKAR

«HEGO ITSASOETAKO HIRU ISTORIO»

JACK LONDON
ELKAR, 82 or.

Jack London (Kalifornia, 1876-1916) abenturazko nobelen egile ospetsua da oso, bizitza ere abenturazko baterikoa du: arrantzale, foka-ehiztari eta urre-bilatzaille izan baitzen, idaztetik bizi ahal izan baino lehen.

Makina bat bidaiaria egin-dakoa, Pazifikoko uharteretara ere iritsi zen (Samoa, Fiji, Hawaii, Tahiti) eta horien fruitu dira Hego Itsasoetako ipuinak, gizon zuri zibilizatzailearen eta kolonizatu gabeko 'basatien' arteko borroken erakusgarri. Hiru ipuin dakartza Elkarrek liburu honetan ●

«KALEA»

GERRY ADAMS
ITZULPENA: MIKEL
MENDIZABAL

TXALAPARTA, 187 or.
18 kontakizun laburrez osatua, Ipar Irlandako eguneroko bizimodua du hizpide «Kalea». Klabe umoretsua tarteko, Ipar Irlandako egungo egoera politikoaren aurrekari sozialak ulertzeko bidea eskaini nahi du Gerry Adamsek lan honetan.

«Sinn Feineko presidentea, Belfasten jaio zen 1949an. Irlandan hasi berria den bake-prozesuaren protagonista nagusia, Gerry Adams gero eta hurbilago dagoen ir-laren birbatzean erreferentzia garrantzitsua bihurtu da. «Kalea»z gain, beste hainbat lan ere idatziak ditu ●

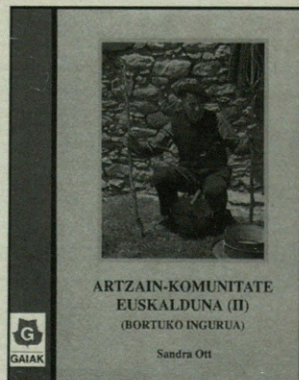
«MIOPEAK, BIZIKLETAK ETA BESTE LANGABETU BATZUK»

JOSEBA SARRIONANDIA
EREIN- MILABIDAI, 53 or.
Garai batean dirdaitsuak, atzenduta gelditu dira hainbat idatzi. Ereinek «Milabidai» sailean berreskuratu dituhorietako asko, eta Joseba Sarrionandia dugu azken-azkeneko bidaiaria. Liburuaren arteko matxinada, tortura, Odisseo modernoaren ibilerak, eta beste hainbat gai azalarazi ditu ipuin hauetan. Sarrionandiak liburuaren kontrazalean dioen modura, «haurrek obetik eskatzen dute: kontatu beste ipuin bat, amama, bibar ez dugu eskolarik eta...» ●

«ARTZAIN KOMUNITATE EUSKALDUNA 2 (BORTUKO INGURUA)»

SANDRA OTT
GAIK, 294 or.

Oxford Unibertsitateko Sandra Ott ikerlariak Santa-Grazin igarotako 14 hilabeteren emaitza da azaltzen zaiguna bi liburukitan banaturiko obra hau. Bere egonaldian Santa-Graziko gizartearen eguneroko bizitza, erritoko usantzak, erakundezko harremanak, «lehen auzoen» artekoak herrian eta abereen zaintza eta gaztangintza arautzen duen olhako kide diren artzainen artekoak aztertu eta orain liburuan azalarazi ditu. Britainia Handiko Granada Telebistak produzituriko «Santagraziko Euskaldunak» dokumentala ere Sandra Ottena da ●

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxe: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

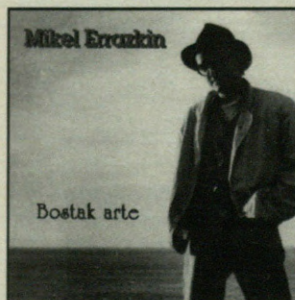
iturralde

«LAU ZALDUN»

JOXEMARI ITURRALDE EREIN-MILABIDAI, 44 or. Arrastiri batean joan ziren lau ordezkariak lau puntu kardinaletarantz, atzerrian nola bizi ziren eta zer egiten zuten zoriontsu izateko ikas bezaten, eta horretarako behar den tresnaz jabe zitezen.

Lau ziren zaldunak eta hauen gorabeherak dakartzate Ereinek.

«BOSTAK ARTE»

MIKEL ERRAZKIN
HIRUSTA

Sorotan Bele Hondarribia eta Lezoko taldean egin zituen lehenengo urratsak eta orain bakarlari modura dator Mikel Errazkin. Osasun arazoak tarteko taldea utzi

JON MARTIJAREN BELARRIZ

Euskal musikaren antologia

Horrela hartu beharko genuke Euskaldunon Egunkariak eskeintzen digun aukera ezin hobe hau: euskal musikan garrantzi handia izan duten talde askoren konpaktotxo batzu eskuratzeko.

Gaur egun edozein aldizkari edo egunkari erostean, hauek ez ezik beste hainbat gauza eman diezazkigukete; pin-ak, posterrak, bideoak, konpaktoak... Eta moda honetara batu zaigu orain dela aste gutxi Egunkaria, promoziorako bide aproposa dela ikusita. Promozio honen proposamena ausarta da, egunkariaren filosofiaren antzera. Euskal musikan gehien entzun diren taldeen bilduma bat egin, estilo guztiei gainbegirada bat emanez: folka

(Oskorri), bakarlariak (Lertxundi, Laboa), heavya (Suta gar), rock talde beterranoak (Zarama, Itoitz, Hertzainak), eta gaur egungo tendentziak (Negu Gorriak, Lin Ton Taun, Sorotan Bele), oso prezio merkean gainera. Konpakto guztiek zazpi abesti dauzkate, musikariaren disko desberdinetatik hartuak, taldea gainetik ezagutzeko behintzat.

Taldean aukeraketa ondo dagoela esan daiteke, bertan gehien entzun eta gehien saldu duten taldeak baititugu, kalitate handiko taldeak ere badaude, baina jendea erakartzeko argi dago kalitatearen leloa bakarrik ez dela nahikoa. On do legoke opari hauekin jarraitzea, baina disko asko atera ez duten edo hainbes-

EGUNKARIAREN
BILDUMA
EUSKALDUNON
EGUNKARIA

teko erreperkusioa izan ez zuten taldeekin, agian bi taldeen artean konpakto bat edo horrelako zerbait... Hortxe ditugu hainbat talde gogora ekartzeko (Jotakie, OK Korral, M-ak, Bap!!...). Dena den, benetan txalagarria da Euskaldunon Egunkariaren proposamen hau.

beharrean izan zen baina ez horregatik musika. Aspaldidanikoa zuen gainera bakarrik diskoa plazaratzeko asmoa, Sorotan Bele taldearekin ateratako dirua horretan enplegatuz.

«Bostak arte» konpaktoan dozena bat kantu bildu ditu

Mikel Errazkinek. Musikaz gain hitz gehienak ere berak idatzitakoak dira. Zenbaite-tan, baina, kolaborazioak izan ditu. Horien artean, esaterako, Itxaro Borda, Jexux Mari Irazu, Ruper Ordo-rika eta Sarriñandia-renak.

ARGITALPEN BERRIAK

"EUSKARA" BILDUMA

- EUSKARA IV LAN KOADERNOA
- EUSKARA IV LAN KOADERNOA - ARIKETEN EBAZPIDE LIBURUA

AUKERA
ZABALA!!

Pasiotarrak - 48290 ● EUBA ☎ 6308036 FAX: 6308028

Asier Aranguren izango da «Kirolaz blai»-ren aurkezleetarikoa bat.

Kirolak ez dauka urtarorik

ETBren udako programazioan aldaketa nabarmenak daude eta kirol alorrean ere badago zer aipatu. Orain arte emititzen ez ziren saio berriak daude, baita zenbait errepikapen ere: «Kirolez blai», Frantziako Tourra, «Jai Alai» eta «Jo ta ke» besteak beste. Kirolak ez du oporrik hartuko uda honetan.

KIROL saio berrien artean, «Jota ke» eta «Kirolaz blai» aipatu behar dira. Biak oso saio desberdinak badira ere, giro fresko eta atsegina sortzea dute helburu. Ostira-lean lehena eta asteburu gauetan bestea ikusi ahal izango ditugu.

Txema Montoiak aurkeztu duen «Jo ta ke» saioak erreportaiak eta kirolaren inguruan ematen diren egoera barregarriak eta es-

ketxak ekarriko dizkigu ostiraleroko pantaila txikira. Asteko berria gertatu den lekura joango da Txema, hondartzara, mendira... behar den lekura. Albiste eta irudi barregarriez gain, berea ez den kirola egiten ikusi ahal izango ditugu kirolari ospetsuak. Esketxak egingo dituen antzerki taldea ere ez da faltako. Ikuslearengan irribarrea sortarazteko moduko saioa dugu «Jo ta ke».

Asteburuetako kirol saioari udako itxura eman nahi izan zaio eta «Kirolaz blai» sortu da. Eduki aldetik «Kirolez kirol»-en antzekoa izango da, baina mahai batean egin ordez kromakiak erabiliz egingo dira aurkezpenak eta antzeko aldaketa txikiak izango ditu. Jorratuko den kirolaren arabera, aurkezle desberdinak izango ditu saio berri honek: Asier Aranguren, Jon Elor-

tza, Txemi Galarra, Pedro Mari Goikoetxea... Txirrindularitza, estropadak, pilota... denetarik eskainiko du «Kirolaz blai»-k.

Euskal Herrian udan ez dago futbol partidu garrantzitsurik baina Uruguayra joako du ETBk. Bertatik, Amerikako Futbol Kopako partidu interesgarrienak eskainiko ditu Euskal Telebistak. Montevideo, Rivera eta Paysanduko estadiotan jokatuko dira partiduok. «Kirolaz blai» saioaren barruan eskainiko dira Amerikako Futbol Kopako norgehiagokak eta Pedro Mari Goikoetxea eta Juan Antonio Larrañagak egingo dituzte partiduen komentarioak.

Saio hauetaz gain, hemen go kirolak jorratzen dituzten dokumentalak ere zabalduko ditu telebistak. «Jai Alai» saioan, pilota nazioarte mailan ezaguna egin duten pilotariak azalduko dira. Era berean, historian zehar eman diren berrikuntzak eta pilotaren iragan eta etorkizunaren aspektu historiko eta teknikoak ere zabalduko ditu. Xabier Zabaletak aurkeztu eta zuzentzen duen ordu erdiko hamahiru kapituluz osaturik dago eta ostegun gauetan ikusi ahal izango dugu.

Euskal txirrindularitzaren historia ere ezagutu ahal izango dugu izen berbera daraman saioan.

Historiarekin jarraiki, «Euskal futbolaren historia» ere hasi berri da euskal katean. Saio honi esker euskal futbola hobe ezagutuko dugu.

Aukera aparta, beraz, kirolzaleei ETBk udarako eskaintzen diena, egunero dago-eta zer ikusi.

AINHOA GERRA

Koro Lasarte: «Errespetoa zor zaio jazz zaleari»

Musikari denbora dexente eskaini zaio ETBren udako programazioan, saio berriak eta alde zaureratik ikusitakoak. «Jazzondoan», «H2 Rock», «ETB unplugged»... «Jazzondoan» saioak jazz kontzertuak zabalduko ditu, iaz eta aurtun «Gasteizko Jazz Amateurrean» grabaturiko emanaldiak.

Jazzak bere tarte lortu du ETBn

Azken urteotan ere hor egon da. Iaz ez baina aurreko urtean jazzari buruzko zuzeneko programa zegoen. Iaz saio berezi moduan eman genituen jazz emankizunak.

Jazza gutxi batzuen musika dela esaten da.

Saioak bonekin hautsi nahi al du?

Errespetoa zor zaie. Ez dugu

ideia horrekin hautsiko baina behintzat jazz zale kopurua mantendu eta errespetatuko dugu. Gasteizko Jazz Amateurrea osorik grabatzen dugu eta osorik emango dugu. Jazz zalea denarentzako nahiko notizia ona da.

Zein saio mota da «Jazzondoan»?

Oro har jazz kontzertuak dira. Jazz Amateurrean grabatu genituen bost bat kon-

zertu eskainiko ditugu eta baita aurtun grabatuko ditugun saioak ere. Horixe emango dugu larunbat gauero uda osoan zehar.

Kanpoko artistak dira gehienak: Stephen Scott Trio, Jesse Davis Quartet, Nnenna Freelon & Trio, Kurt Elling, Peter Delano...

Lehen saioan Gasteizko XVIII. Jazz Jaialdiaren laburpena eskaini genuen, baina gainontzeko saioetan jazz amaterra zabalduko dugu.

Zein ikusle motari dago zuzendua?

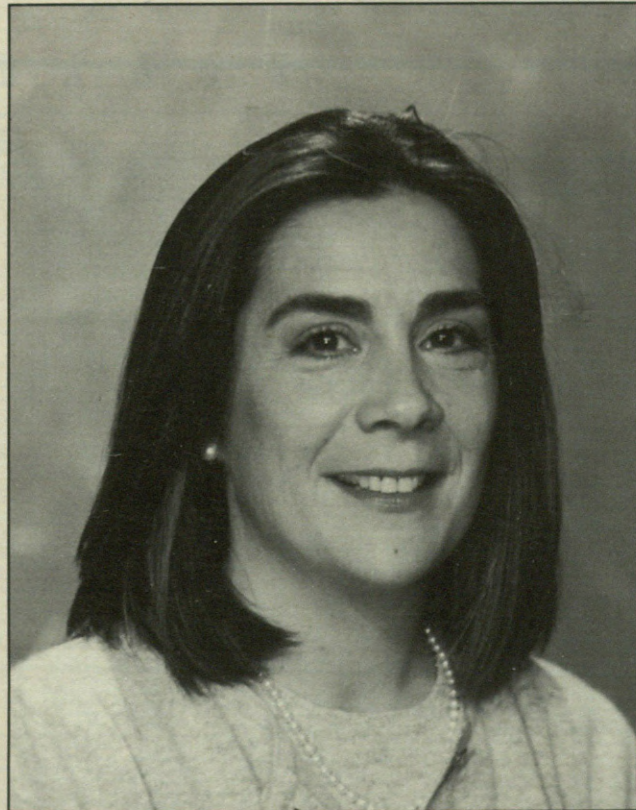
Batez ere jende gaztea da jazz zalea. Ez dugu adin finiko batentzat egiten, baina nire ustez jazz zalea 22 urtetik 40ra bitartean dabil. Jende gazteagorengan ere nahiko arrakastatsua da orain jazza.

Euskal Herrian jazz zale asko al dago?

Baietz esango nuke. Ez dago kontzertuetara joaten den jendea ikustea baino. Aretokak beteta egoten dira.

Jazza ondo ezagutu behar al da saio bonekin gozatzeko?

Ez dut uste. Musikazale izatea nahikoa da. Aurtun etorriko den jendea ez da berezia, nahiko erraz irensteko musika da. Lasaia ere esango nuke, zenbait kasutan.

«Jende gaztearengan nahiko arrakastatsua da jazza».

AINHOA GERRA

TXORI BATEK

ESAN DIGU

«Txiskola» umore

saio berria hasiko da irailean ETBn. Kike Amonarrizek aurkeztuko du eta Piter Ansorena (Mirri) edo Xabier Otaegi (Txirri) bezalako pertsonaia ezagunen esku egongo dira txiste eta umore tarteak.

«Euskal Herriko lehen txiste liga» izango da saioaren beste atal bat. Hamasei hirukotek hartuko dute parte eta jende bila dabilta saioaren arduradunak. Esku hartu nahi baduzu edo informazioa eskuratu, dei ezazu 908 280925 telefonora.

Pal Plus formatoan emitzen hasi

nahi du ETBk. Europar Batasunak bultzatzen duen formato berri honetan emitzea da ETBk etorkizunerako duen proiektuetariko bat. «Aurrerakuntza tekniko handia» dela azpimarratu du Iñaki Zarrakoa.

Publizitateari buruzko Europako

araudia indarrean sartu baino lau egun lehenago hasi zen betetzen Euskal Telebista.

Araudi honen arabera, atsedendietan bakarrik eskaini daiteke publizitatea kirol emanaldietan, gaininpresioek ezin dute ikusmena oztopatu, filmeen iraupenaren arabera izango da publizitate etenaldia, saio erlijiosoak ezin dira eten... Arau hauek betetzen ez dituzten telebistek 15 milioi pezeta (600.000 libera) bitarteko izunak ordaindu beharko dituzte.

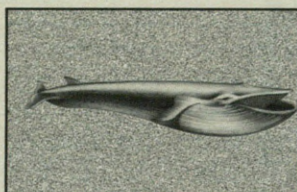
■ «Beni eta Marini»-ren azken atalak

Asteartean ikusiko dugu «Beni eta Marini»-ren azken atala. Beni eta Marini telebistaren hastapenetako garaiak gertu-gertutik ezagutu dituzten bi telebista izar eda-detu dira. Hiru hamarkadetan zehar, inork ez du emakume hauen berririk izan eta, antza denez, urte hauek mundua zeharkatu dute. Euskal Herrira bueltatzean, Euskal Telebistak barietate programa bat aurkezteko kontratatu ditu biak. Horretan ari dira orain. Aizpea Goenaga eta Elena Irureta

dira Beni eta Marini. (Astelehene eta asteartean, arratsaldeko 17.20etan).

■ Orken bizitza ezagutzeko aukera

Johnstone Straights-en, Kanadan grabaturiko «Orka, itsasoetako errege» izenburuko dokumentala eskainiko du ETBk astearte gauean. Hamasei orka talde bizi dira bertan eta irudiei esker hauen bizimodua, nolakoak diren eta ezaugarri nagusiak ezagutuko ditugu. (Astearte, 18a, 22.00etan).

■ Euskal futbolaren historiaren irudiak

Athletic taldeari eskainiko

diote aste honetako «Euskal Futbolaren Historia» saioa. Euskal futbolaren jatorria eta Athletic, Erreal, Osasuna eta bigarren mailako gaitzatzeko taldeen historia laburbiltzen du telesail honek. Euskadiko taldearen ibilbidea ere aztertzen du. Azken atalean, futbolaren historian izan diren golik onenak, Euskadiko atezainak eta gure herriko harrobien inguruko berriak

ikusteko aukera izango dugu. (Astearte, 18a, 00.50etan).

■ Stephen Scott Trioren musika larunbat gauean

Stephen Scott Trio jazz taldearen kontzertua eskainiko du larunbat honetan «Jazz-zondoan» saioak. Jazz amateurak hobeto ezagutzeko aukera luzatuko digu ETBko saio berri honek. (Larunbata, 15a, 00.35etan).

Z A P P I N G

«Entre tamarindos» saioa hasi berri da TeleDonostin

Udarekin batera, telebista guztietan programazio aldaketa handia nabari da eta berdin gertatzen da TeleDonostiren kasuan. Orain arte zuen programazioa irailera arte agurtu eta magazin baten aldeko apustua egin du. Gauero, bederatzi terdietatik aurrera, «Entre tamarindos» saioa eskainiko du Donostiako Hotel Londres ospetsuko terrazatik.

Mayre Madrego eta Agustin Hernandez-ek aurkezten duten saio honetan, donostiarrak elkarriketatuko dituzte; politikariak, kulturzaleak, Donostiara oporretan datorren kanpoko jendea, bertako jende xumea... Elkarriketak eta erreportaiak tarte-

katuko dituzte. Baita albisteak eta uneko informazioa ere.

Uda dela eta, saio berriak Zarauzko Telebistan

Uda etorri dela eta, Agustin Ezenarro getariarra umorezko programa batekin datorkigu oraingoan. Bi saio izango dira uda guztian zehar. Bata uztailaren 12an ikusteko aukera izango da eta bestea hurrengo hilean, abuztuan. Lehen saioak «Algara» du izenburutzat eta bertan hainbat esketx edo umorezko egoera ikusita, nahiko barre egiteko aukera izango dute ikusleek.

Zarauzko udan barne barnearaino sartzeko, albiste harrigarrienak ere

izango dira Zarauzko Telebistan. Kanpotarrekin erlazionatzeko kontseilu xelebreenak barne. Herriz herri, festaz festa ibiltzeko agenda proposamena ere egingo dute Zarauzko Telebistakoek. Hauek eta beste txorakeria ugari eskainiko dituzte Jone Alberdi eta Irune Lasa gazteek «Bandera horian, ura gerriraino» izeneko saioan.

Luis Lezama fraile arabarra ETB-2ko «Entre el cielo y la tierra» saioan

Luis Lezama «el cura de los maletillas» izenez ezagutzen dute zezen munduan murgildurik dabilzanek. Bide honetik jarrai zezaten, lanbide bat erakusten zieten gaztetxoek. Ostalaritza munduan ibilia, irratia eta telebistako kazetaria ere bada Luis Lezama arabarra. (Asteartean, 18, 00.35etan).

Guztiak izar diren gaua

J oan den urrian hasi zen Irulegiko Irratia «Gauizar» saioa egiten. Xabier Lakunza gaitero nafarra izan zen lehen gonbidatua. Jende euskalduna hobeto ezagutzea da saio honen helburua. Jaia antolatu eta ondoren irratiz ematen dute.

EZ ohizko emankizuna da Irlegi Irratiko «Gauizar». «Saio satiriko eta umoretsua da» esan du Marie Agnes Gorrotxategi, saioaren arduradunak, «*baita serioa ere*» zehaztu du. Normalean pertsonaia baten inguruan izaten bada ere, telebista izango dute hilabete honetako protagonista. Kazetariak gonbidatu dituzte eta gai-honen inguruan mintzatuko

dira. Sorpresa eta kritikak ere egongo dira. Euzkitzek bertsoak botako ditu eta Allande Boutinek politikari- en imitazioak egingo ditu.

Saioa jendearen aurrean grabatzen da, afari baten aitzakia harturik eta piska bat moldatu ondoren irratiz ematen da. Hilaren 15ean grabatu eta 19an, gaueko bederatziatan irratiz eskainiko da telebistari buruzko

Irratia herritarrengana iristea lortzen da «Gauizar» bezalako saioekin.

«Gauizar».

Gonbidatu ugari izan ditu «Gauizar» saioak: Xabier Lakunza, Andoni Egaña, Daniel Mutuberria, Sustraia taldea, Peio Ospital, Altuna... Guztien artean, Egaña gonbidatu zutenekoa da arrakasta handiena izan duena. Gonbidatu bakoitzak nahi duen jendea edo lagunak

eraman ditzake eta Sarasua, Lizaso eta beste zenbait bertsolarirekin batera, saio polita egin zuen Egañak.

Giro polita sortzen da. Publikoak ere abestu izan du gonbidatuarekin, «*denak dira artista gauraldi honetan*», esan digu Marie Agnesek.

AINHOA GERRA

B A G A K

■ Lehen maketa lehiaketa antolatu du Gorliz Irratiak

Gorliz Irratia eta Ibarrena Kultur Etxeak, Gorlizko Pop Rock maketa lehiaketa antolatu dute Santiagoko jaiak direla eta. Lehiaketan parte hartu nahi duten taldeek, uztailaren 20a baino lehen bidali behar dute euren lana aipatu irratiara. Maketak lau abesti izan behar ditu gehienez eta taldearen biografia labur bat ere gaineratu behar da.

Bost kontzertuz osaturiko bira batek osatzen du lehen saria. Finalera iristen diren hiru taldeek, bestalde, emanaldia es-

kainiko dute jaietan. Uztailaren 28an, arratsaldeko zortzi t'erdietan Udaletxearen plazan.

■ Herri txikiak eza-gutuko ditugu Segura Irratia entzunez

Segura Irratia ere programazio aldaketa etorri da udaberriarekin batera. Musika gehiago sartu eta saio freskoagoak egiten saiatu dira irratiko arduradunak.

Musika entzuteaz gain, herri txikiak ezagutzeko aukera ere luzatzen du irratia. Abaltzisketa, Amezketa, Zerain eta beste herri txikiak joan eta bertako informazioa luzatuko du egunero eguerdi inguruan.

A U R P E G I A

Mireia Bikuña
(Oñati Irratia)

1971ko uztailaren 5ean jaiotako oñatiarra dugu Mireia. 1992ko abenduan hasi zen Oñati Irratian eta ordudunik ordezkapenak eta kolaborazioak egin ditu. Jaietan, kalean ibiltzen

da mikrofona esku artean duarik. Publizitate arduraduna da aldi berean. Orintxe bertan Miren Urkiolaren ordezkapena egiten dago.

Pasa den urtean amaitu zituen kazetaritza ikasketak, eta oso argi dauka irratigintzan nor miresten duen: Josean Alkorta. Desagerturiko kazetari honetaz gain, Iñaki Gabilondo eta Julia Otero ere gustoko ditu.

Txikitandik kirola asko gustatu izan zaio eta gustora asko egingo luke kirol saio bat. «*Hala eta guztiz ere kazetari lana egitearekin konformatzen naiz, eta Oñatin bada hobe*», azaldu digu Mireiak.

kiko du jaialdia 22.30etan, eta ondoren, 24.00etan, **Drindots** taldeak jarraituko du.

HERRIZ HERRI 95-EN ABIADA

Principe de Viana erakundeak antolatuta, Herriz Herri kanpainak gaur hartuko du abiada. Irailaren 3a bitartean, berrehun biztanle baino gutxiagoko **herri nafarretan antzerki-lan eta zinema emanaldiak** eskainiko dituzte, guztira berrogeita zortzi herrira iritsiz.

UDAKO ANTZERKIALDIA EUGENIA ANTZOKIAN

Andaluziako Dantza Konpainiak **«De lo flamenco»** koreografia eskainiko du **14, 15 eta 16an**, arratsaldeko 20.00etatik aurrera. Sarrera 1.100 pezetakoa (42 libera) izango da anfiteatroan, 1.500 balkoian eta 2.000 pezeta butakan.

BAIONAKO JAZZ JAIALDIA

Baionako Eszena Nazionalak seigarrengoz antolatu du Harresietako Jazz Jaialdia. Iaz Jazz jaialdiak izaniko arrakastaren ondorioz, jaialdia beste egun batez luzatzea erabaki dute antolatzaileek, horrela, hilaren 19ra arte iraungo du. **Hiriko txoko guztietan** arituko dira musikariak, edonon jazza entzuteko aukera emanaz.

BELTZEZ TALDEA GASTEIZEN

Euskal Herri osoan bira egiten ari den Beltzez talde lapurtarrak, **Gasteizen** joko du gaur gauean. Hilaren 15ean berriz, **Hazparneko Batzokian** arituko dira Beltzez taldekoak arratsaldeko 19.00etan eta **Alegiko Gazte-txean** gauteko 23.00etan eskainiko dute kontzertua, Kapten Egurak taldearen ondoren.

EUSKARA BIZIBERRITZEKO SAIOAK (I) (12 ikastaroa)

Zuzendaria: Iñaki Mta. de Luna jama
(Gazte Zerbitzu Fekulakoa, Leiza ETV-EMI)

Helfarvaki: Azken urtean Euskararen erabilera eragotzi duen egoera. Euskal Herriko hizkuntza erabileraren baliopena egina eta erabiltzeko idazki proposatua.

Leiza: Euskararen Kulturaren Nazionalitate Fekulakoa, Leiza ETV-EMI

Uztailaren 17 eta 18an, Udako XIV. Ikastaroaren barruan, Euskara Biziberritzeko Saioak gaia jorratuko da. 17an «Fishmanen ereduaren ekarpena Euskal Herriko hizkuntza plangintzan», «Euskararen kalitateari buruzko gogoeta», «Helduen euskalduntze alfabetatzearen zeregina hizkuntza normalkuntzan: lorpenak eta gabezia» eta «Euskararen familia bidezko jarraipena» gaiak landuko dira. 18an, «Euskararen erabilera ohiko esparruetan», «Irakas-sistemaren euskalduntze ahalmean», «Komunikabideen ekarpena hizkuntza normalkuntzan» eta «Literaturaren statusa»z arituko dira.

M O K O F I N A

Entsalada

Zaila, benetan, jaki hau zerk osatzen duen mugatzea: temperatura (orainarte, fresko; geroago, epel; gaurregun badaude beroak ere) eta garrazkia (ozpinak, limoi zukuak) baldintza bakarra izaki, ia edoertzeko kabitzen da entsalada batean.

Horrek zer esan nahi duen? Ene ustez, planak egiterakoan, entsaladaren beldur egon behar ez dugula, bezperan sobratutakoak edo jaki baten kondarrak ia-ia seguru sar daitezkeelako hurrengoan. Aurkezpena, ordea, zaindu egin beharko genuke, prezioztan aurreztu duguna nabarmen ez dadin: koloreak eta kokaera mimatzen hasi beharko euskaldunok ere, XIX. mendeko arkitektura eta

eskultura haietara ino iritsi gabe.

Zer sartu entsaladan? Ia barazki guztiak (gordin edo egosita), itsaskiak nola ez, arrainak (egosiak, kezatuak, salsan egindakoak, erreak, hoztutakoan), oreak (espagetiak, makarroiak, fideoak), arroza, haragiak (oilasko, pabo, untzikia), frutak (sagarra, aguakatea, mahatsa, banana, pinaburia...), jogurra (nahasketaren lagungarri gisa), etxean geure gustura moldatu ditugun hamaika

usaundun olio eta ozpinak. Hauek soilik eta besteekin nahasita. Txerrija nazkagarria egiteko bezain abilak ez

bagara, asmatu egingo dugu. Bete-betea zenbaitetan eta ongi xamar gainontzekotan.

EDORTA AGIRRE

UZTAILAK 15 SOROTAN BELE ARRIGORRIAGAN

larunbata Arrigorriagako Santo Cristo futbol zelaian, Sorotan Bele talde hondarribiarrak kontzertua eskainiko du. Saioa gaueko 23.00etan hasiko da.

NAFARROA OINEZ-EN ALDEKO EKITALDIA

Hasiak dira jadanik Nafarroa Oinez-en aldeko ekitaldiak. Oraingoan **Oskorri** taldeak du txanda. Castel Ruiz Kultur aretoan jardungo dute, gaueko 22.30etan. Sarrerak 1.000 pezeta (40 libera inguru) balioko ditu.

UZTAILAK 16 BOB DYLAN BILBON

igandea Bob Dylan kantari estatu-batuarrak Euskal Herrian es-

kainiko duen kontzertu bakarra izango da honakoa. Bilboko Vista Alegre zezen plazan arituko da, gaueko 22.00etatik aurrera.

KRESALA TALDEAREN UDAKO EGITARAU

Uztailaren 8an hasitako egitarauaren barruan, Gaztelubide Elkartearen dantzaldia emango dute. Gene Yurreren koreografiak, Kresala taldeko 75 partaide arituko dira dantzan.

BAZTANDARREN BILTZARRAREN EDIZIO BERRIA

Goizeko hamarretan emango diote baztandarrek gaurko ekitaldiei hasera. **Baztan eta Errekaren arteko lehiarekin** batera, artisauen lan erakusketa egongo da eguerdira arte. Herri bazkaria iritsi artean, **orga**

Musika interpretazioari eta abesbatzak zuzentzeari buruzko ikastaroa antolatuko du Gipuzkoako Abesbatzen Federazioak. John Poole maisuak zuzenduko ditu ikasketak, eta uztailaren 21etik 25era luzatuko da. Informazio gehiago jakin nahi duenak Gipuzkoako 52 43 41 telefonora hotsegin beharko du.

E T X E Z U L O A N

Porru hazi ederrak...

Udara hasiera honetan erabat neguzalea den porruaz hitzegiteko ez dirudi sasoi ederra... baina neguan, hain jaki gozoa den lurpeko zati zuri hori, eskuartearen izan nahi duenak, orain kontuak atera ditzala, bestela gero «porru hazi ederrak» aterako zaizkio...

Udaberrian zehar erein diren egiazko porru haziak, ermetu eta landaretxoak haziak dira dagoenerako. Goiz-antzeko porru uzta izan nahi duenak landaretxoak aspaldi landatuak izango baditu ere, oraingo hau da, ekaina-uztaila, negu bihotzean baratzan porru-sail dotorea eduki nahi duenarentzat, landatzeko garairik egokiena.

Orain, ondo simaurtutako zuloan landatzen den porruak, udara osoa eta udazken epela, landarea hazi eta lurrazpiko erreserba zuri trunkoa osatzeko nahikoa denbora izango du.

Porruak berak ez, baina bai porruzaleok badugu arerio txatxu bat, porruaren harra, alegia. Har laru hau, udaran landatu berria den porru-sailaren gainean dotoreasko hegaka dabilen tximeleta baten ondorengo da. Tximeletak bere arrautzatxoak porru-hostoetan uzten ditu eta hauek ernatu ahala, porruaren bihotzean barrena, goitik behera bazkatuz jeitsiko dira, negua hotzetatik urruti eta janari ugariz inguratuta igaro ahal

izateko. Eta gu lau-hortaz uzta biltzera goazenean horra hor sorpresa, porrua apopilo eta guzi!

Apopilo hau ez izateko, kontua aurrez atera beharra dago. Tratamendu kimikoak oso gogorrak dira, eta gero guk geronek jan behar ditugunez, hona hemen aukera naturalxeago bat. Porruak, sailean landatu beharrean, laupabost errenkatik behin tarteaz utzi, eta tarte horretan azenarioa erein. Azenario-hostoaren usaiak,

nonbait, tximeletaren higuina eragin eta uxatu arazi egiten omen du, arraultzak porruetan errutea ekidinez.

Beraz, porru hazi ederrak atera nahi badituzu... badakizu.

JAKOBA ERREKONDO.

apainduak eta Elizondoko plazan **mutil dantzak** egingo dira, eta arratsaldeko 20.00etan dantzaldia **Basajaun** taldearekin. Baztandarren Biltzarren jaialdi hau atzo arratsaldean hasi zen.

ERAKUSKETAREN AZKEN EGUNA ZARAUTZEN

Gaur izango duzu Zarauzko Sanz Enean dagoen Kostaldeko Koloreak erakusketak ikusteko azkenengo aukera. Gogoratu, **hamalau euskal artistaren lanak** daudela bertan, eta 12.00etatik 14.00tara eta 18.00etatik 21.00etara da-goela zabalik aretoa.

UZTAILAK 18 KUBAKO MUSIKARIAK MIARRITZEN

Miarritze taldeak antolatutako udako animazio eta ikuskizunen barruan, **Yannick Jaulin**

kontalaria arituko da gaur gauean hiriko kasinoan.

UDAKO ANTZERKIALDIA DONOSTIAN

Ttanta antzerki taldeak **«Denak errudunak»** lana taularatuko du gaur, bihar eta etzi, Donostiako Victoria Eugenia Antzokian. **Pere Sargristák** zuzendutako antzerki honi arratsaldeko 20.00etan ekingo zaio, eta 1.100 (42 libera inguru), 1.500 eta 2.000 pezetan daude salgai sarrerak.

UZTAILAK 19 DEF CON DOS SANTURTZIN

Def Con Dos talde madrildarrak Santurtzin eskainiko dute kontzertua gaur gauean. Aipaturiko kontzertua Oinezkoentzako Parkean izango da, gaueko 23.00etatik aurrera.

Irun Hiria XXVI. Literatur Saria antolatuko du Donostian Kutxa Fundazioak. Euskaraz olerkia, eleberria eta saiakerarako prestatu dira sariak. Ez dago zehaztutako gairik, eta lanak folioetan aurkeztu behar dira, bi lerrotako tarteak utziz eta alde batetik bakarrik mekanografiatuz. Lanak uztailaren 28a baino lehenago egon behar dute Donostian, Garibai kaleko 15. zenbakian. Kartazalean «Kutxa Fundazioa, 'Irun Hiria Literatur Saria'» ipini behar da.

O S A S U N A

Kontuz umeen sinusitisekin

Gauez eztula, lehorra eta aspergarria, sudurrak itxiak eta behin eta berriz katarroak hartzeko joera. Horra hor umeetan sinu edo altzogune paranasalen inflamazioaren, alegia sinusitisaren sintomarik ohizkoenak. Eta umeen artean, sinusitisak edukitzeko joera gehien dutenak, goiko arnasbideetako arazoren bat dutenak dira: sudurreko trenkada desbiatua, adenoida edo begetazio handiak, errinitis edo sudurreko katarro alergikoak eta abar, prozesu horiek guztiak errepikako katarroen lagun minak baitira.

Hautzaroan sinusitisak ez dira helduengan bezain

jorriak, sintomak arinagoak dira, eta gutxitan egingo dira kronikoak edota nekez iritsiko dira infekzioaren batekin konplikatzen (sinusitis zorne-jarioarekin, eta sukarrarekin). Infekzioarekin batera buruko mina, sukarra eta sudurreko edo eztarriko jario hori-berdeska agertuko dira, helduetan gertatzen den bezalatsu.

Diagnostikoa erradiografia bidez egin ohi da, eta tratamendua, noski, medikuak jarriko du, ahal izanez gero otorrinolaringologoak. Gaur egun aerosolak erabiltzen dira, suero fisiologikoa, antibiotikoak, kortikoideak eta mukoliti-

koak nahasian dituztenak.

Eta noski, sudurreko beste gaitzak ere tratatu behar dira: adibidez begetazioak oso handiak direnenak, kentzea edo eraztea komeni da.

Baina hori bezain garrantzitsua da prebentzioa, eta neurriak garaiz hartzea. Ez da hain zaila umeak berriro ere sinusitisa harrapa ez dezan saiatzea. Askotan nahikoa izan daiteke sudurzuloak ongi garbitzea (suero fisiologikoa eta mukizapia erabiliz) umeak katarroa duenean, eta behin eta berriz zintz egin dezala gogoraraztea. A, eta ez ahaztu sinusitisa duten umei ez zaiela komeni

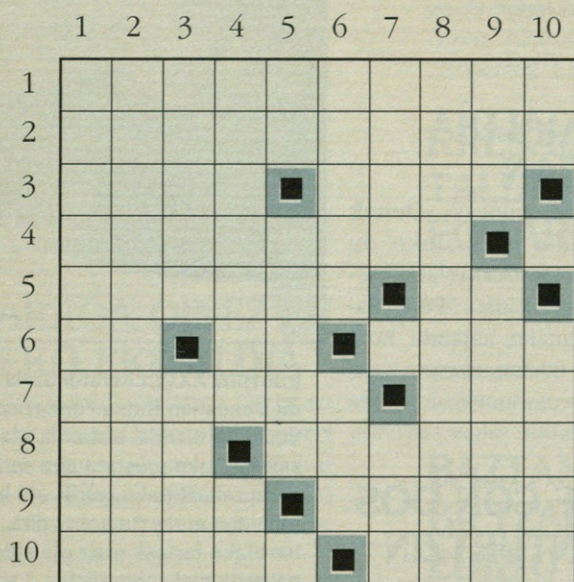
ur-azpian murgilduta eta buzeatzen ibiltzea.

JABIER AGIRRE

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Behalekuak. 2.- Atabal jolea. 3.- Adaska. Toka, dut. 4.- Andreak. Oxigenoa. 5.- Zoria. Bokal bikoitza. 6.- Aluminioa. Alderantziz, alderdi politiko espainiarra. Zamari mota. 7.- Logura. Bibliako pertsonaia. 8.- Nafarroako ibaia. Emakume ezkongabe. 9.- Interjekzioa. Arabako udalerria. 10.- Esnea biltzeko zurezko ontzi. Betekadak.

GOITIK BEHERA: 1.- Baketiak. 2.- Hitzen jatorriaz eta bilakaeraz aritzen den filologiako adarra. 3.- Bederatzi eta bat. Ogi. 4.- VIII. hila. Nork, pluralean. 5.- Tantalioa. Teilatueta ezartzen diren zeramikazko elementuetariko bakoitza. Uranioa. 6.- Borondatea, nahia. Alderantziz, emakume izena. 7.- Nasa. Lehenengoa. Hari, du. 8.- Maisuak eta maestrak. 9.- Talde anarkista. Alkandora. 10.- Errepikatuz, gorotza. Huts. Landare arantzadunak.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kon-tuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Anabasak
Betizuak
Emakunde
Zozketak

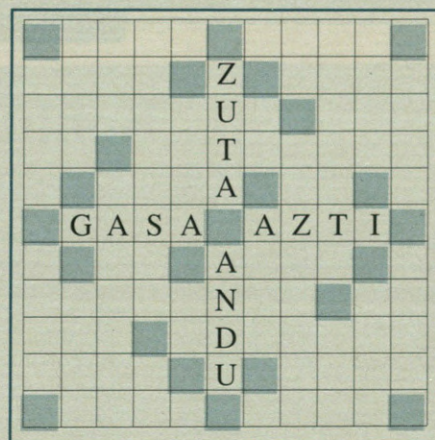
7 letra

Adituak
Biluztu
Datazio
Estatua

4 letra

Abar
Aise
Andu
Ardi
Area
Arin
Arku
Arra
Azti
Baba
Dama
Deia

Gari
Gasa
Ekai
Ioia
Mari
Soka
Tako
Tema
Zian
Zeta
Zirt
Zuta

2 letra

Ai
Az
Go
Ni
Oz
Ta
Te
Ua

3 letra

Bat
Iaz
Tea
Ura

ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza dagokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den pertsonaiaren izena, Euskadi taldeko euskal txirrindulari baten izena ageriko zaizu.

1	2	3	4	5	
6	7	8	9	10	11

Utopia		Oldarkor		Izana		Emakume izena	
Kontinente bat		Modua		Diruzko zigorra			
Kehetasuna		Palanka jaurtitzaila		Eraso			
Baretasuna		(Ipar.) argala		Alderdi espainiarra		8	
Ehun mota				Zintzoa		7	
Janzki mota				Gorputz		Albistea	
		Libra!				Boroa	
		Bokal bikoitza		9		Sufrea	
Edari alkoholoduna				Bokal bikoitza		Selenioa	
Compact disk				Esaten dut		Diosala hitza	
6		Jezarleku mota				Röntgen	
		Gip., duk				Garai	
Urtaro beroa				1			
Etsai		11		Bat		Su	
						Ezinaren erdian	
				Kolora argi		4	
				Hamar			
(Infin.) Akitu				Behartsua		10	

—Hieroglifikoa—

Asko edan al zenuten bart?

Aurreko asteko soluzioak

NABITZER
ZUDIZARRIETA
TRAKETS
TORIMALOAK
IZENAK ARMA
OMEN NE RAY
ENIK MIRU
ALARGUNA R
EK ELO BAT
UTIRULEA U
ARDIABIOLA

Gurutzagrama

EZKOR ESKUIN 1. Gurutzetako. 2. Ukalda. Tu. 3. Patagoniar. 4. Iran. Ipiru. 5. Dario. A. Al. 6. 2T. Sontu. Z. 7. Guk. 8. TNT. 8. A. Artizak. 9. Bat. Ahate. 10. Eren. irud. GOTTIK BEHERA 1. Gupidagabe. 2. Ikartu. Az. 3. Zatar. Kate. 4. Ohano. R. N. 5. niG. Aosta. 6. Eloi. I. Ahi. 7. Zantantz. 8. K. II. Umu. 9. Orana. TASS. 10. Auritz. Kai

Hieroglifikoa:

Gorbata.

Bosteko ttipiak

A 1. Betela. 2. Tolet. 3. Gelari.

4. Lerak. 5. Munko.

B 1. Lenta. 2. Irain. 3. Otarre.

4. Zurak. 5. Baneki.

Kate hitzak

USLA	FIKA
ARE	AI
MIN	BIZI
AN	AT
K	ZION
ZINA	IAIO
G	RA
EM	AKUMEA
LAU	KANTARI
AINA	URKO
ZAMA	BATU

—Bosteko ttipiak

1. Gipuzkoako herria
2. Bihiak
3. Zikiratu
4. Detektagailu
5. (Infin.) Zakuratu

	1		3		5
1		2		4	
	2				
3					
	4				
5					

1. Lapurdiko herria
2. Lodi
3. Ahal luke
4. Tokia
5. Lekuak

Zenbaki bakoitzeko hitz bat eta bera

	1		3		5
1		2		4	
	2				
3					
	4				
5					

Tentsio unea aitzakia gisa

EUSKAL gatazkaren egungo egoerari buruz «tentsio une batean gaudela» esatea deitorapenezko esaldi eroso da, eta konpromezurik ez hartzeko aitzakia ia.

Elkarri-ren iritziz, gatazkaren alde dau-denak pozez igurtzitzen dituzte beren eskuak, batzuek eta besteek beren akatsak ezkutatu eta erru guztia aurkariari bizkar-reratzten dioten bitartean.

Uste dugu autokritika garrantzitsua egin beharra dagoela, baita Elkarri-ren barne ere, polarizazio-dinamika hau neu-tralizatzeko nahikoa indarrak ez duenez. Eragile gehienek ez bezala, gure lana ho-beto egiten dugu elkarriketarako auke-rak sortuz, erresistitutuz edo aurka eginez baino.

Gure iritziz, gainerako eragileek ere gogoeta egin behar lukete tentsiune-egoera honetan aktiboki edo pasiboki duten erantzukizunaz eta egindako ekar-penaz. Bai nahi gabe gurpil horretan sartu direnek, nola gatazka-dinamikan bultza-tzaile direnek, edo sua gasolinaz itzali ohi dutenak.

MUGIMENDU kontrajarrien dinami-kari buruz Elkarri-k egiten duen hausnar-ketaren abiapuntuan daude erabakiekiko begirunea, gertaeren zurrumbilo horreki-ko denok dugun kezka, eta euskal herritar gehienekin bat egiteko nahia, izan ere, gehiengoak nahi baitu Jose Maria Aldaia inolako baldintzarik gabe kalean ikusi, Rosa Zarraren heriotzagatik edo Lasa eta Zabalen ehorzketetan Ertzaintzan eta Barne Sailan erantzukizunak argitzea, edo Euskal Herri askatua.

Elkarri-k beharrezkoa jotzen du elka-rraren aurkako mugimenduen dinamika honekin jarraitzearen egokitasun, kome-nigarritasun eta baliagarritasunaz pen-tsatzan hastea.

BEHARREZKOA den hausnarketa horren bidez jakingo dugu gure adimenak zer adierazten digun, bide hori bake-bi-derako eta defendatzen diren helburue-tarako ona den, negatiboa den, edo are gehiago kalte zuzenak dakartzan.

Denok aztertu beharra daukagu herri

BITTOR AIERDI

Elkarri-ko bozeramailea

honek behar duena uda bero bat den edo beste gauza batzuk behar dituen, eta batez ere, zer eskaini dezakegun gutako ba-koitzak helburu hori lortzeko. «Zu-aren etika-ren aurrean, erantzukizun guztia bestearen gain utziz, «ni-aren etika» abia-razi behar dugu, eta ikusi nola lagundu dieziokeen pertsona bakoitzak eta era-kunde bakoitzak distentsioari eta bakea-ren aldeko elkarriketari. Egin dezagun, aurrikuspen modura, balantze bat abuz-tuaren 31n, aurrerapenaz eta herri honi eskainitakoaz, eta horren arabera bidera ditzagun ekimenak.

Beharrezkoa den hausnarketa horren bidez, malgutasunaren gainetik imota-sunak gailendu behar duen erabakiko dugu, oztupoak gairiditu behar al diren edo behin eta berriz haien aurka jo behar dugun, printzipioek egokitasunaren gai-netik gailendu behar duten, sentimen-duek serenitatearen gainetik, eskubideak erantzunkizunaren gainetik.

INOLA ere ez dugu aldarrikapen legi-timorik baztertu nahi, ezta ezereen edo inoren aurrean amore eman nahi. Dago-kigun honetan, garrantzitsuagoa da era eta ondorioetan pentsatzea sustrai legiti-moetan baino.

Pentsa dezagun bakoitzaren gizarte oi-narrietan, eta imagina dezagun ea ez al zuten atseginez eta atsedenez biziko mu-gimendu hauen birplanteamendua. Erantzukizunagatik uste dut birplanteatu egin beharko genukeela mugimenduen dinamika hau.

Jose Mari Aldaiaren askatasunaren al-darrikapena, Elkarri-k bere osotasunean bere gain hartzen duena, ezin daiteke aitzakia izan herritarren artean, edo hauen eta euskal poliziaren artean gatazka bult-zatzeko. Euskal Herriaren askatasunaren aldarrikapenak ere ez luke kaleetan in-darkeriazko konfrontaziorako arrazoi izan behar.

Alferrikako indarkeriazko ekintzenga-tik, Ertzantarengandik nola barne Saila-rengandik espero dugun autokritika zo-rrotzak eta hausnarketak ez du nahasi behar etorkizuneko indarkeriazko ekin-tzekin.

Elkarri-k arduradun politiko eta sozia-lak gaur egiten den dei honekin, zentzuz jokatzera eta sentimenduak gehiegikeriaz ez erabiltzera gonbidatu nahi ditu.

Elkarri ez da dinamika horretan sartu-ko, uda guztian horrela segitzen badu ere. Mugimendu hau, eraikitze eta batera-tzeko asmoa duten ekimenak aztertzen ari da, eta aurki aurkeztuko ditu zurrumbilo hori eteteko alternatibak. «Tentsio unea» ezin daiteke aitzakia izan bakearen alde-ko elkarriketaren alde lanik ez egiteko.

Ekimen hauek, mugimen ezaren aitzakia gisa tentsio unearen teoria praktikan gairiditzeko asmoa dute, ez delako zu-zena arrazoi hori. Tentsio une batek ez du derrigorrez bakearen alde lan egiteko alferrikako une izan behar. Lanean eta eki-menak proposatuz jarrai dezakegu. Zu-rumbilo horren dinamika bereganatzai-leak inkonszienteki eraman gaitzan uztea da akatsa.

Ltxura baino gehiago...

FOTOKONPOSAKETA
INPRIMATEGIA

ANTZA
Maisuen Eskutik

Industrialdea 1-2 20160 LASARTE-ORIA
Tel: (943) 37 07 38 - 37 15 45 Fax: (943) 36 54 93 - 36 10 48

Praga Bilbotik

UZTAILAREN 16a	58.800 Pzta.
UZTAILAREN 23a	58.800 Pzta.
UZTAILAREN 30a	63.100 Pzta.
ABUZTUAREN 6a	67.700 Pzta.
ABUZTUAREN 13a	67.700 Pzta.
ABUZTUAREN 20a	65.400 Pzta.
ABUZTUAREN 27a	58.800 Pzta.
IRAILAREN 3a	63.100 Pzta.
IRAILAREN 10a	63.100 Pzta.
IRAILAREN 17a	58.800 Pzta.
IRAILAREN 24a	58.800 Pzta.

PREZIOAN BARNE: BIDAIK BILBOTIK + HIRU IZARREKO VITKOU HOTELEAN 7 GAUEKO EGOITZA LOGELA BIKOITZEAN, GOSARIAREKIN + AEROPORTUA-HOTELA-AIREPORTUA GARRAIOA + 1.400 PTA-KO AEROPORTUKO TASEN SEGURUA

Tunez Bilbotik

UZTAILAREN 17a	74.800 Pzta.
UZTAILAREN 24a	74.800 Pzta.
UZTAILAREN 31a	81.800 Pzta.
ABUZTUAREN 7a	81.800 Pzta.
ABUZTUAREN 14a	81.800 Pzta.
ABUZTUAREN 21a	74.800 Pzta.
ABUZTUAREN 28a	68.200 Pzta.
IRAILAREN 4a	74.800 Pzta.
IRAILAREN 11a	74.800 Pzta.
IRAILAREN 18a	53.000 Pzta.
IRAILAREN 25a	53.000 Pzta.
URRIAREN 2a	53.000 Pzta.

PREZIOAN BARNE: HEGAZKINA BILBOTIK + AIREPORTU TRASLADOAK-HOTELA-AIREPORTUA + 7 GAUETAKO EGONALDIA HIRU IZARRETAKO KERKUANE HOTELEAN PENTSIO ERDIZ HAMMAMETEN + SEGUROA + AIREPORTUKO TASAK 1.700 PTAN.

Istanbul Madriletik

UZTAILAREN 3a	49.900 Pzta.
UZTAILAREN 10a	49.900 Pzta.
UZTAILAREN 17a	49.900 Pzta.
UZTAILAREN 24a	49.900 Pzta.
UZTAILAREN 31a	49.900 Pzta.
ABUZTUAREN 07a	72.500 Pzta.
ABUZTUAREN 14a	72.500 Pzta.
ABUZTUAREN 21a	68.000 Pzta.
ABUZTUAREN 28a	63.000 Pzta.

PREZIOAN BARNE: HEGAZKINAREN JOANETORRIA + GARRAIOAK + HIRU IZARREKO 7 GAUEKO EGOITZA ISTANBULEN, GOSARIAREKIN + SEGURUA

Tel-Aviv Jerusalem

TEL AVIV/JERUSALEM	95.000 Pzta.
ISRAEL BISITATUZ	138.000 Pzta.
ISRAEL ETA JORDANIA	214.900 Pzta.
ISRAEL/JORDANIA eta EGIPTO	218.700 Pzta.
JORDANIAREN MUJINA	126.800 Pzta.
HAPPY EGIPTO	82.300 Pzta.

TEP BIDAIK
Villacias 3-5,
Tel. 423.31.89
BILBO

ERRESERBAK TELEFONOZ
..... 902 108 108

TEP BIDAIK
H. de Amezaña 17,
Tel. 410.30.00
BILBO

TEP BIDAIK
Sabino Arana 51,
Tel. 427.57.49
BILBO

TEP BIDAIK
San Fermin, 59
Tel. 15.15.16
IRUÑA

TEP BIDAIK
San Martzial 1
Tel: 42.00.71
DONOSTIA

TEP BIDAIK
Urbietta 50
Tel. 46.06.88
DONOSTIA

TEP BIDAIK
Manuel Iradier 9,
Tel. 23.07.26
GASTEIZ

TEP BIDAIK
La Bondad 1,
Tel. 438.64.09
BARAKALDO